

REVISTA MUSICAL CATALANA

Preu 325,- ptes.

Núm. 38

Desembre 1987

**El cant coral:
un patrimoni significatiu**

**Emili Vendrell,
als 25 anys de
la seva mort**

**Germanes Labeque:
quatre mans i
una sola música**

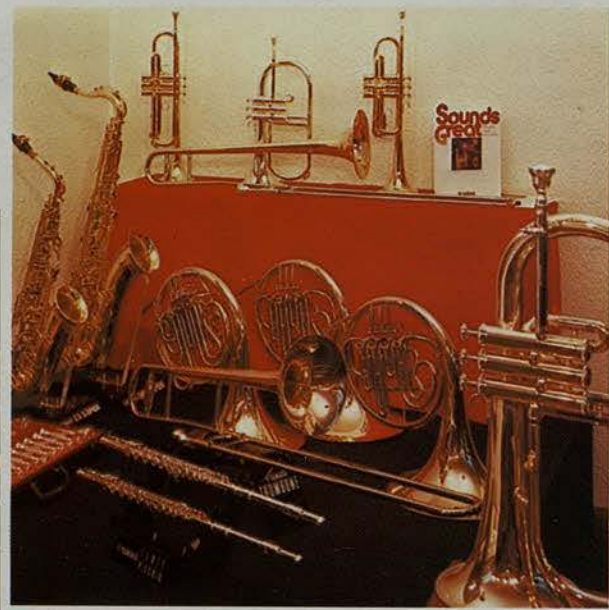
JORQUERA PIANOS

Pianos i instruments

Assistència tècnica del
Palau de la Música Catalana

S. A. D'INSTRUMENTS MUSICALS

Av. Francesc Cambó, 10
Tels. 319 60 96 - 310 69 12
08003 - BARCELONA

Orgues, teclats simfònics,
sintetitzadors, etc.

CENTRE MUSICAL

 YAMAHA

SADI^M

Via Laietana, 32-34
Tels. 319 60 96 - 310 69 12
08003 - BARCELONA

2ª ÈPOCA

ANY IV - NÚM 38 - DESEMBRE 1987

Director: Jaume Comellas
Sots-director: Lluís Millet
Cap de Redacció: Pere Artís
Maquetatge: Eulàlia Furriol
Correcció: Joan Costa
Fotografia: Pau Barceló

Publicitat: Publi/Tempo, S.A.
Amadeu Vives, 3, 3r, 1^a B.
Tels. 301 33 93 - 317 99 28/82
08003 Barcelona

Publicidad en Medios
de Comunicación, S.A.
Travessera de Gràcia, 17-21, 3r, 4^a
Tel. 209 71 19
08021 Barcelona

Fotocomposició, compaginació i impressió: Igol, S.A.
Distribució: L'Arc de Berà, S.A.
Dipòsit Legal: B.34.432/83

Consell Editorial:

Fèlix Millet (President)	Joan Guinjoan
Montserrat Albet	Carles Guinovart
Roger Alier	Antoni Mari
Josep Casanovas	Oriol Martorell
Maria Ester Sala	Xavier Montsalvatge
Gregori Estrada	Santi Riera
Enric Gispert	

Collaboren en aquest número: Pere Artís, Josep Casanovas, Cesc, Jaume Comellas, Enrique Lacomba, Oriol Martorell, Marjolijn van der Meer, Lluís Millet, Agustí Montellà, Enric Ribó, Sempronio, Tamino.

REVISTA MUSICAL CATALANA

Amadeu Vives, I
Tel. 301 11 04
08003 Barcelona

EDITORIAL

JOSEP CARRERAS, A L'HORA DE L'ESPERANÇA

El nom de Josep Carreras ha estat protagonista excessiu d'un llarg període de temps, coincidint molt exactament amb l'estiu, que ha convertit aquest cicle, d'imatge tòpica riallera, en un autèntic malson perllongat per a l'artista i també per a tots els afeccionats a la música d'arreu del món. Un malson que una més que justificable política d'austeritat informativa ha aguditzat inevitablement i comprensible.

Mentrestant, alguns afanys professionals informatius, potser poc amatents als valors que justificaven l'esmentada política d'austeritat informativa, i sovint presidits més per la consideració morbosa que un afer d'aquesta índole podia afavorir que per un estricte esperit de servei a l'objectivitat informativa i als interessos dels afectats, ha anat intoxicant l'ambient amb mitges veritats. Mitges veritats que corren el risc de convertir-se en mentides absolutes o, si més no, poden distorsionar resultats globals informatius. En definitiva, un fet que ha constituït un espectacle que ens absenteim de qualificar.

Hom valora en Josep Carreras, no solament els tan reconeguts valors artístics demostrats al llarg d'una trajectòria, dilatada i densa en demostracions al nivell més privilegiat de protagonismes, sinó també una dimensió humana amarada de categoria. En aquestes condicions, la contemplació de l'esmentat espectacle informatiu —no mancat d'honroses excepcions— fa que resulti, o hagi resultat, especialment lamentable.

Però al marge d'aquest aspecte, el procés seguit per Josep Carreras, a vegades especialment alarmant, ha aguditzat en els medis musicals catalans la reflexió sobre la importància d'aquest artista i el pes de la seva figura en el nostre ambient.

Importància que va molt i molt més enllà dels aspectes directes del seu quefer professional, com són el privilegi del gaudi directe i sovintejat del seu art al Liceu, al Palau de la Música, a la Plaça de la Catedral o en d'altres espais. Que va molt més enllà de l'audició satisfeta dels seus nombrosos enregistraments.

Amb Carreras hi ha també la capacitat de projecció universal de la nostra música amb tota intensitat i potència. Hi ha la predisposició a col·laborar en diverses iniciatives d'índole variada i, si ha calgut, amb finalitats extraartístiques. En Carreras hi ha, així mateix, la referència del nostre feliçment ben nodrit patrimoni de figures, el procés d'eclosió del qual pot col·laborar a aplanar.

Tot això i molt més conflueix en la figura gegantina d'artista de Josep Carreras. I tot això i molt més —en primer lloc la consideració personal— ha fet doloroses determinades notícies sobre l'evolució del cantant.

I és per això, i per molt més també, que les notícies optimistes que ens arriben des d'Estats Units, malgrat que encara no tinguin un caràcter definitivament resolutori, ens fan sorgir, imparabile i respectuosa, la nostra veu esperançada en una recuperació intensament desitjada des dels quatre vents de la música universal.

EDITORIAL

FIGURES I TEMPS

TEMA

MÓN SONOR

Josep Carreras, a l'hora de l'esperança 3

Emili Vendrell (1893-1962): Entre l'Orfeo i la sarsuela (Sempronio) 5

Euroconcert: Fidelitat a una línia d'actuació (R.R.M.C.) 7

Una nova i important oferta del cicle de la Caixa (R.R.M.C.) 9

Cursos d'estiu, una proposta pedagògica d'èxit creixent (R.R.M.C.) 10

Ensalada: Fer honor a la paraula (Tamino) 11

La dansa, protagonista de la "rentée" (Marjolijn van der Meer) 13

Mikrokosmos: Illes de pau (P.A.) 14

EL CANT CORAL

Algunes reflexions sobre la pràctica coral (Oriol Martorell) 15

El cant coral a Catalunya; succinta visió històrica (Pere Artís) 19

L'associacionisme de les agrupacions corals, un camí obert (Enrique Lacomba) 20

El dilema professional-amateur (Lluís Millet) 23

Director i Escola (Enric Ribó) 25

FCEC: en el camí de la superació qualitativa (R.R.M.C.) 26

La Federació de Cors de Clavé, en el camí del canvi (R.R.M.C.) 27

Corals infantils i juvenils, entre la funció pedagògica i la seguretat de l'avenir (R.R.M.C.) 28

Cloenda del Festival Internacional i inici del curs (Josep Casanovas) 30

Atys: una valuosa aportació discogràfica al tricentenari de la mort de Lully (Agustí Montellà) 34

Francesc Gabarró i Soler, un català en el simfonisme anglès (R.R.M.C.) 35

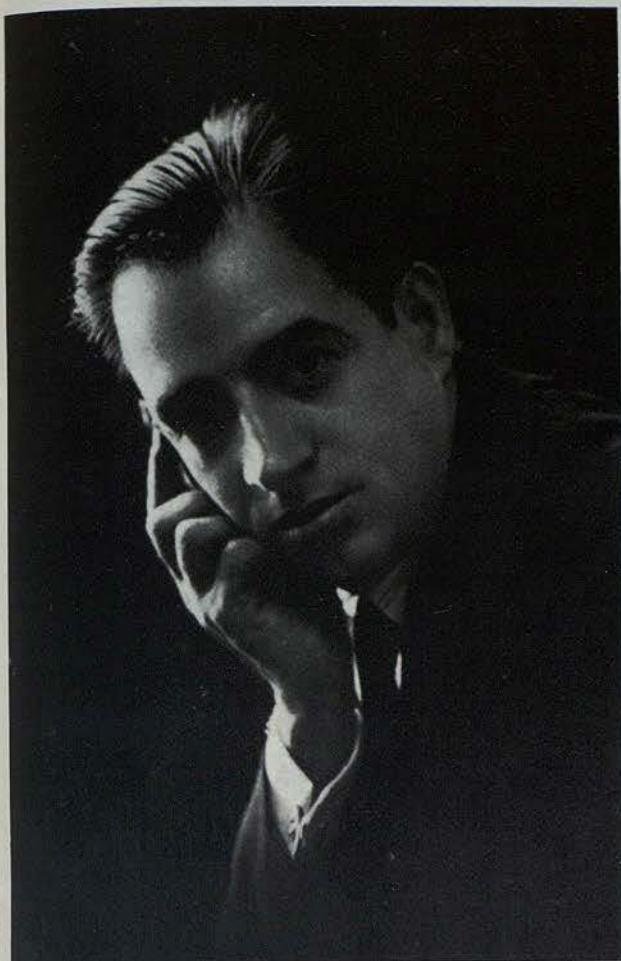
RETRAT: Katia i Marielle Labeque. Dues parts d'una mateixa neurastènia (Jaume Comellas) 37

Scherzando (Cesc) 42

Ara, abans d'ahir, demà 43

Concerts, recitals 47

Preu de la subscripció anual: 2.500 pessetes
Subscripció anual Europa: 3.500 pessetes
Subscripció anual Amèrica: 30 dòlars
Preu d'aquest número solt: 325 pessetes

A l'esquerra, retrat d'Emili Vendrell de l'època en què, entrà al teatre. A la dreta, Vendrell amb el seu primer frac, arran de la interpretació de Les Estacions de Haydn. En la fotografia superior, Maria i Emili en el viatge de noces, acompanyats de Pere Vallribera.

Emili Vendrell (1893-1962): Entre l'Orfeó i la sarsuela

Ara fa vint-i-cinc anys, i pocs mesos abans de la seva mort (ocorreguda exactament el primer d'agost de 1962), Emili Vendrell, amb la salut ja estropellada, cantava la *Missa Solemnis*, de Beethoven, desdibuixat en la secció de tenors de l'Orfeó Català. Un de tants.

En retirar-se del teatre, pel gener de 1953, tot representant la seva *Doña Francisquita* número 1.315 —duia el compte en una llibreteta—, li feren un sopar d'homenatge i, a l'hora dels parlaments, s'adreçà al mestre Lluís Maria Millet, aleshores director de l'Orfeó:

—Us demano que em deixeu reingressar en les vostres files, com un orfeonista més.

Ho anuncià i ho féu, rubricant amb originalitat i modèstia una llarga aventura d'amor entre ell i la primera institució coral catalana. Singladura curulla de dates glòries i plaents, amb un únic episodi amarg: el dia que el solista de l'Orfeó co-

municà al mestre Lluís Millet la decisió de passar-se de mig a mig al teatre.

—Us hi veieu vós, cantant disfressat i fent el pallasso? —el mestre, contristat, va preguntar al deixeble que, tant com un mestre, el tenia per un pare, per un déu... —Jo crec que us equivoqueu —li augurà, encara.

Els fets ho desmentiren..., o bé ho confirmaren. Aneu a saber! Depèn de les preferències de cadascú.

Mentrestant, no hi ha discussió que, a la sala de concerts i al teatre, Vendrell ha estat en el segle actual una de les figures importants de Catalunya; un cantant sensible, exquisit, de veu privilegiada, d'un registre fàcil i igualat en tota la seva extensió, que, en totes les interpretacions, assolí una rica expressivitat de matisos.

—D'haver après l'alemany i cantar-hi, hauria estat famós a tot el món —va assegurar-me un dia un filharmònic de soca-rel.

La primera trobada d'en Vendrell amb Lluís Millet tingué lloc l'any 1905, en ocasió de celebrar-se, al Desert de Sarrià, una festa-concert de l'Orfeó, al final de la qual, nois de diverses escoles, units, cantarien aquells versos de Francesc Matheu musicats per Millet, que comencen: "Som petits, petits, petits, etc.". El nostre Emili, alumne de l'escola "Acadèmia dels Sants Just i Pastor", del carrer de Rosic, al costat d'on vivia, va assistir a un assaig de conjunt realitzat al local de l'Orfeó Català, aleshores a la plaça de Sant Just. Millet era, segons paraules d'en Vendrell, que el veia per primera vegada, "un senyor alt, rialler, escabellat...", que, en un determinat moment de l'assaig, en veure'l distret el renyà ensems que trencava una batuta:

—No badis. Tu, canta!

Aquell "tu, canta!", constituí una mena de manament que, al llarg de la seva existència, el tenor tingué present. I el solia contar, donant-li al valor d'una consigna.

Emili Vendrell fou un barceloní castís. Vingué al món al carrer de la Cera, per bé que la família es traslladà molt poc temps després a un altre indret ciutadà no menys entranyable, l'entresolat d'un magatzem de mestre d'obres del sudit carrer de Rosic, a pocs metres del de l'Argenteria. No iniciada encara la Reforma, aquell barri era un envitricoll de carrerets, molts d'ells amb voltes, i hi abundaven els obradors de l'artesanía modesta.

El paleta, pare de l'Emili, era el genuí treballador de casa nostra, posseït d'un gran anhel de superació. Per al seu fill ambicionava la carrera d'arquitecte; somiava, en el futur, poder donar una considerable empenta al seu llavors encongit negoci de contractista d'obres.

Però, els pares proposen i els fills disposen.

—Jo no havia nascut per a l'estudi —em confessava, un dia, el mateix Vendrell— ... A despit d'allò que, després, he arribat a estudiar!

Volia significar, senzillament, que era l'arquitectura allò que no li abellia.

Per designi patern, el petit Emili va canviar d'escola. El matricularen als Escolapis del carrer Ample, que gaudien fama de forjadors de talents. Però la collita de carbasses desanimà els seus professors i tragué de polleguera el pare.

—No vols estudiar? —el comminà—: doncs bé; a partir del dilluns, agafaràs la gaveta i tiraràs el carretó.

El projecte no disgustà el noi. De malagradós, només comportava la forçosa interrupció dels seus estudis musicals: la sola cosa que feia a gust. I la desolació era compartida per la seva mare qui, al contrari del marit, veia en el noi un futur músic, i que, per provar de convertir la illusió en realitat, l'havia fet entrar a l'Escolania de Santa Maria del Mar, com també més tard el va inscriure a les classes de l'Orfeó Català, que es feien el vespre. El pare no s'hi va oposar, a condició que, l'endemà, fos al magatzem, a l'hora de posar-se a la feina.

L'Evangelista per antonomàsia de la Passió segons sant Mateu

Del treball professional del jove paleta, la història no en parla. Mentre, en el capítol musical, registra que la primera vegada que en Vendrell participà en un concert públic de l'Orfeó fou en una audició de cançons populars catalanes. L'emoció del novell orfeonista era tan immensa que no va poder cantar *La mort de l'escolà*.

—En anar a atacar la melodia de Nicolau, vaig posar-me a tremolar i unes llàgrimes grosses com cigrons em reliscaren galtes avall —contava.

L'Orfeó Català l'havia engrapat sentimentalment. I malgrat els anys que, pos-

teriorment, en romangué allunyat a causa del teatre, l'ànima li seguia presonera de la institució allotjada al Palau de la Música Catalana.

A causa del teatre, més particularment, de la sarsuela. He alludit ja més amunt la difícil conversa que tingué amb el mestre Millet. Aquell no fou sinó un incident més de la polèmica que, en els medis musicals teatrals (i quasi en els polítics) despertà la inesperada decisió del tenor de l'Orfeó. A l'entorn d'allò que ara en diríem el seu fitxatge teatral, es vessà molta tinta i se secretà molta saliva.

Vendrell era per antonomàsia l'Evangelista de la *Passió segons sant Mateu*, de Bach; "Un Evangelista magnífic i meravellós", va dir, en escoltar-lo, Albert Schweitzer, l'eminent musicòleg i teòleg, màxima autoritat en Bach. Francesc Cambó, melòman exigent, s'adreçà a Vendrell amb aquests mots: "Oh, Vendrell; heu immortalitzat aquell plor de sant Pere! Hom diria que Bach us presentia quan va escriure aquest Evangelista".

I al mestre Millet, com als devots de l'Orfeó i a l'opinió musical catalana, els semblava una mena de blasfèmia que l'Evangelista, en estrenar *Don Joan de Serrallonga*, es disfressés de bandoler i es presentés en un escenari de sarsuela.

Simultàniament, la gent de sarsuela desconfiava del solista de l'Orfeó Català.

—Fa ferum de romani! —deien uns.

—Put a sagristia! —afirmaven altres.

I àdhuc a les pàgines de la premsa sorgí la controvèrsia.

S'imposà el criteri de Francesc Pujols, el filòsof de Martorell, autor de la versió escènica de *Don Joan de Serrallonga*, qui havia tingut la idea de brindar el paper

de Fadri de Sau a en Vendrell, de resultes d'haver-lo vist en una fugaç aparició escènica en un teatret a l'aire lliure de Cerdret, en una obra lírica del poeta rossellonès Joan Sebastià Pons i del músic Enric Morera.

Pujols, com tantes altres vegades, es va revelar un incomparable sauri. L'estrena de *Don Joan de Serrallonga* (1922) consagrà Emili Vendrell als ulls i a les orelles de les masses. Va presentar-se a Madrid amb l'estrena de *Los Gavilanes*, de Guerrero; i, el 1924, interpretà per primer cop, i a Barcelona, *Doña Francisquita*, d'Amadeu Vives, al protagonista masculí de la qual es compenetrà tant, fins a incorporar-lo en escena el nombre de vegades que ha quedat dit.

La sarsuela, a Vendrell, li procurà popularitat al carrer i profits legítims. Però mai no li va arrencar del cor l'amor a la música excelsa, com ho demostrà en una breu temporada d'òpera en què, a petició del mestre Capdevila, encarnà *Lohengrin*. Amb una sola estipulació: que es cantés en català, d'acord amb la traducció de Joaquim Pena.

Català fins al moll dels ossos, fanàtic del "Barça", animador de tertúlies i penyes, galant, amant de la família... Sabé viure, com ho compendia un vers que li fou dedicat pel seu amic, i puntal de l'Orfeó, l'escriptor Miquel Saperas:

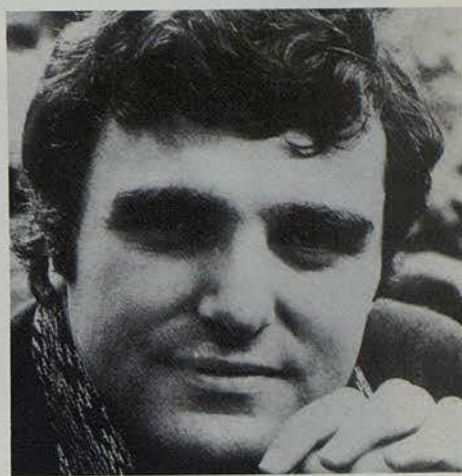
"Se sap artista de la vida brandejant l'acudit com un floret"

Temptat, així mateix, per l'exercici de la literatura, escriví dos o tres sainets i un parell de llibres interessantíssims: *El cant* i *El mestre Millet i jo*. I tothora, a guisa de bandera, col·locà en exerg un axioma del mestre:

"El cant és la llum de la paraula".
Sempronio

El grup Madrigalistes de Basilea, protagonista d'un atractiu programa Bach. A la dreta, Jean-Bernard Pommier, que dirigirà des del piano el Segon concert per a piano i orquestra de Chopin.

Euroconcert: fidelitat a una línia d'actuació

"Els resultats estrictament musicals de les dues temporades anteriors han marcat la línia d'una sèrie rigorosa, articulada, de contingut estrictament musical, que suposa una iniciativa característica per a una ciutat com Barcelona, que té altres manifestacions musicals de categoria".

Aquesta declaració de principis, realitzada per la pròpia agència Euroconcert, situa bé què pretén ser el cicle que posa en marxa per tercera vegada, l'inici del qual tingué lloc el passat 20 de novembre amb la versió de *L'Olimpiade*, de Vivaldi, a cura del Cor Madrigal i l'Orquestra de Cambra de Budapest, dirigits per Ferenc Szekeres.

La mateixa informal declaració de principis estableix alguns trets característics de l'esmentada línia d'actuació, exposada en aquestes termes:

—Programes monogràfics o unitaris a l'entorn d'un compositor, d'un període musical o d'unes circumstàncies estructurals.

—Rigor interpretatiu d'uns intèrprets escollits i especialitzats.

—Especial atenció a la música de cambra i, sovint, amb unes facetes desconegudes o força oblidades.

—Recerca primordial del resultat musical i estètic per damunt de la rutina, la banalitat o l'exhibicionisme.

En total, el cicle ofereix deu concerts que, a partir de l'esmentat inaugural, s'estendran fins el dia 26 de maig, amb l'actuació de I Musici. Manifestacions especialment destacades del conjunt són l'esmentada versió (que fou de concert), de l'òpera *L'Olimpiade*, a la qual seguí tres dies més tard (23 de novembre), l'oratori *Israel in Egypt*, pels mateixos intèrprets i la Coral Sant Jordi.

El tercer concert oferirà l'actuació, per primera vegada a casa nostra, de la soprano hongaresa Lucia Popp. Es tracta d'una cantant d'un extraordinari prestigi internacional, i la seva presència marca

sens dubte un dels punts cimers de la manifestació. Serà acompanyada al piano per un gran especialista, Irwin Gage. També són importants els concerts que segueixen, amb les actuacions, successivament, de l'Orquestra de Cambra de la Filharmonica de Berlín, dirigida per Pavel Giliov (22 de gener) i de l'Orquestra de Cambra de Viena, amb Pierre Entremont, director i pianista. El Quartet Emera, amb Gonçal Comellas i Josep Maria Colom, i Humberto Oran i Rafael Ramos, constituïran pràcticament l'única presència del país en el pla dels intèrprets, mentre que, en el d'autors, el buit és total.

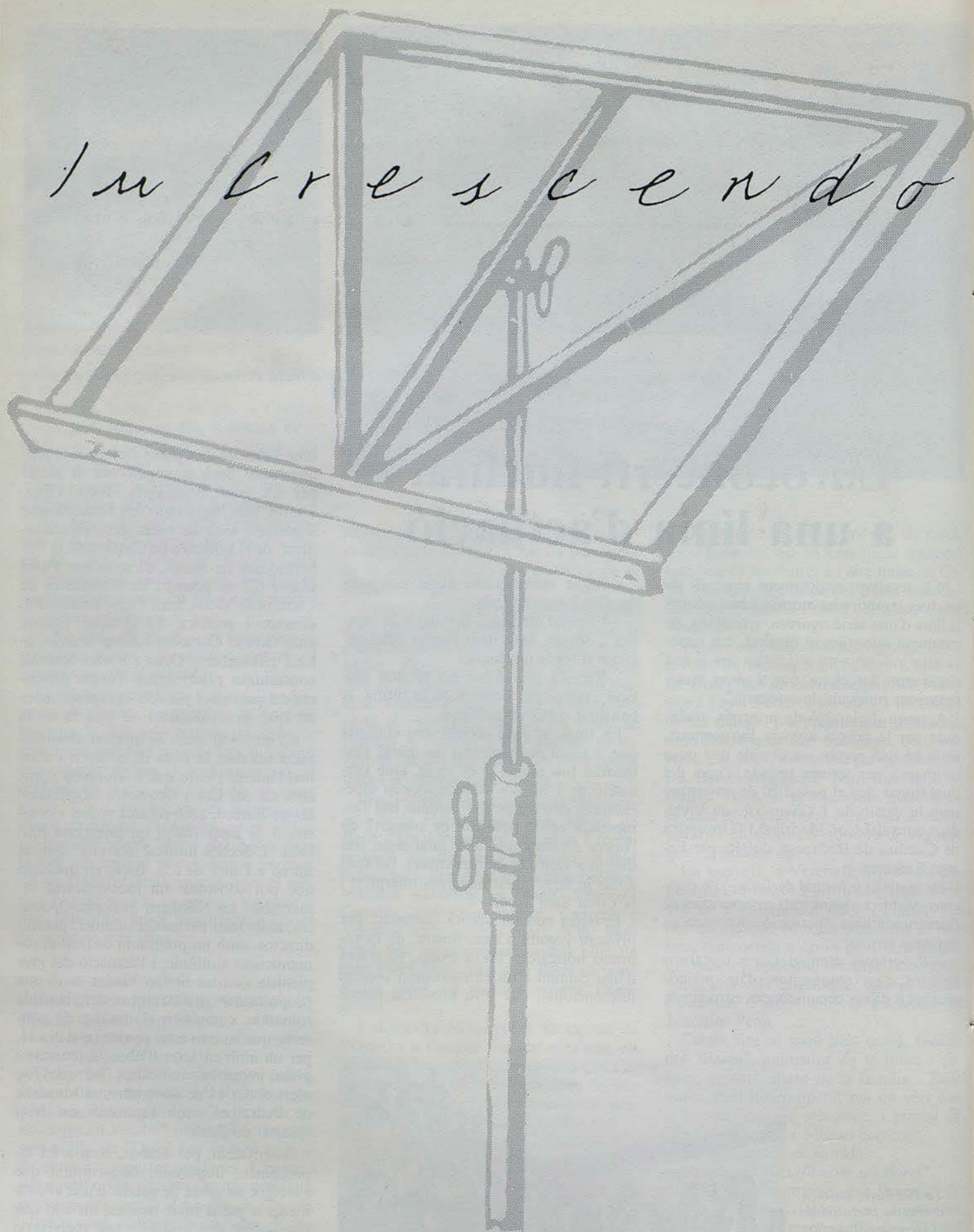
En un nivell mitjà de qualitat absolutament notable, la resta de concerts contenen l'interès i el to que li atorguen noms com els del Cor i Orquestra Madrigalistas de Basilea, amb solistes vocals i la direcció de Fritz Näf, i un programa intitulat "L'estètica musical luterana" dedicat tot ell a l'obra de J.S. Bach, en quelcom que pot constituir un esdeveniment remarcable. La Northern Sinfonia Orchestra, amb Jean Bernard Pommier, piano i director, amb un programa dedicat al romanticisme simfònic, i l'actuació del jove pianista austriac Stefan Vladar, amb una proposta que gira a l'entorn del pianisme romàntic, completen el decàleg de concerts, que hauran estat predecits, el dia 11, per un amb caràcter d'obsequi (curiosa i grata iniciativa, reincident ja) que fou ofert el dia 11 de novembre, al Monestir de Pedralbes, amb l'actuació del Nou Quartet de Zuric.

Assenyalem, per acabar, com a fet especialment important, l'oportunitat que s'ofereix als joves de gaudir d'uns abonaments a preus molt mòdics, en allò que constitueix una iniciativa que mereixeria ser copiada arreu i que, pel seu caràcter insòlit, resta com a una referència enormement destacada.

La Northern Sinfonia Orchestra participa de l'excel·lent qualitat professional de la major part dels conjunts anglesos. Ens oferirà una petita antologia del romanticisme simfònic.

In Crescendo

Banco Hispano Americano

L'Orquestra del Segle XVIII, dirigida per Franz Brüggen, paradigma de la interpretació històrica al més alt nivell.

Una nova i important oferta del cycle de "La Caixa"

L'actuació, el 2 de desembre, del prestigiós Quartet Julliard iniciarà el cycle musical que cada any promou la Fundació Caixa de Pensions. Una vegada més, aquesta oferta situa a l'abast dels afeccionats catalans un conjunt de manifestacions globalment molt interessant, el qual compta amb intervencions d'un relleu cimer pel que fa a intèrprets i produccions.

En total, són vint-i-nou concerts agrupats en dos cycles bàsics —Festival de Música Romàntica i Festival de Música Antiga—. El primer, que assoleix la seva vuitena edició, comprendrà un total de catorze concerts, que s'escamparan entre el 13 de gener i el 16 de març. El Festival de Música Antiga —novena edició— es desenvoluparà entre el 13 d'abril i el 26 de maig, data en que es clourà el conjunt del cycle de "la Caixa", i comprendrà un total d'onze concerts.

A tots ells, se n'hi afegixen quatre més sense vertebració amb els dos Festivals esmentats. Són, l'inaugural ja assenyalat, a cura del Quartet Julliard; el segon és el que oferirà el prestigiós pianista Béla Siki, al Centre Cultural de la Caixa —dia 9 de desembre—; el tercer, el protagonitzarà el Monteverdi Choir i els English Baroque Soloist, sota la direcció de John Elliot

Gardiner. Concert que s'intitula de "Setmana Santa" i en el qual s'oferirà la *Passió segons sant Mateu*, de J.S. Bach, probablement la proposta de més rellevància —no sols envergadura— de tot el cycle. A la reconeguda magnificència de l'obra de Bach, s'hi afegix la categoria excepcional del quadre d'intèrprets, que pot ajudar a fer d'aquest esdeveniment un dels més importants de la temporada musical barcelonina. El concert tindrà lloc al Palau de la Música Catalana.

Un altra manifestació importantíssima, així mateix al marge dels dos festivals ressenyats, és la versió de l'oratori *El Messies*, de Händel que, com a Concert de Nadal, oferirà al Palau de la Música The Sixteen Choir, sota la direcció de H. Christophers.

Ja situats en el Festival de Música Romàntica, dins dels catorze concerts programats s'ofereixen algunes manifestacions de singular importància: una d'elles, també és en el camp de l'oratori. Ens referim a la versió de *Elies*, de Mendelssohn, a cura de la BBC Concert Orchestra i de l'Orfeó Català, sota la direcció de Laszlo Heltay. El concert tindrà lloc el 16 de març, al Palau.

De la mà de la música romàntica se'ns farà present un grup interessant de concerts d'orgue, que tindran lloc a l'església de Santa Maria, de Gràcia, entre els quals destaquen el que hi oferirà Montserrat Torrent (22 de gener) i el de Wolfgang Zerrer (5 de febrer). Altres presències destacades en aquesta cycle són les del pianista Bruno Canino (20 de gener), del Quartet Enesco, amb Ramon Coll (10 de febrer), el de la Coral Càrmina (24 de febrer) i l'inaugural, a cura de Montserrat Alavedra, acompanyada per Miguel Zanetti (piano) i Oriol Romaní (clarinet).

Tres esdeveniments especialment importants vertebraran el XI Festival de Música Antiga. Per ordre de realització, es tracta del concert que oferirà l'Orquestra del Segle XVIII, que dirigeix Frans Brüggen (11 de maig), la producció del Festival que dirigirà per segona vegada Philippe Herreweghe (18 de maig); i finalment, la del grup Hespèrion XX, amb Montserrat Figueras, dirigit per Jordi Savall (dia 24 de maig). En aquest festival és notable el protagonisme del *fortepiano*, present a quatre dels onze concerts, amb un a cura del The Amsterdam Fortepiano Trio.

R.R.M.C.

Cursos d'estiu: una proposta pedagògica d'èxit creixent

Trenta-una propostes recull un opuscle editat pel Departament de Cultura de la Generalitat, en el qual es recullen tots els cursos, campus, colònies, seminaris, trobades, etcètera que s'han desenvolupat a Catalunya l'estiu passat. La xifra resulta important, i el fet que tingui una evolució creixent atorga al tema un protagonisme molt concret.

Esbrinar el perquè d'aquesta inflació —fenomen, per altra, part no exclusiu de casa nostra—, o d'aquest principi d'inflació, no resulta gaire fàcil. En tot cas, cal situar en primer terme la justificació del fet "curs d'estiu". Carles Guinovart és el director d'un dels més importants i de més rigor dels que cobreixen la geografia catalana. Es tracta del de Girona, que enguany ha assolit la seva quarta edició en un clima de fermesa i de perspectives optimistes. Per a Guinovart, la idea dels organitzadors del curs que dirigeix és: "... materialitzar allò que voldríem fer i que no es pot dur a terme en el marc de la pedagogia institucionalitzada —Conservatoris—. Després es refereix a com el Pla d'Estudis del 1966 resulta obsolet, i com un curs d'estiu pot ser "... una rectificació, sempre parcial, d'allò que hauria de ser un curs normal. Potser queda pretensions dir això —afegeix—; sembla que pretenguis tenir la pedra filosofal, i

no és veritat. Però, en tot cas, sí que tens la possibilitat de situar l'alumne local en el marc d'una experiència, en el sentit de com es veu la professió arreu del món. Pel que fa a qui ve de fora, es tracta de respondre a una oferta que té noms i cognoms, els dels professors, alguns dels quals es porten els seus alumnes per tal de polir detalls. El curs serveix també perquè personès d'una mateixa edat, però de diferents orígens, contrastin els resultats dels estudis".

Ambient de promiscuïtat, en sentit positiu

Aquesta dimensió d'interrelació i de l'efecte que juga en el context d'allò que Guinovart anomena "ambient de promiscuïtat" — en el sentit positiu de l'expressió— li mereix un subratllat especial:

—Aquest és un dels aspectes més substancials, perquè fecunda un entusiasme i suposa una injecció de moral, en constatar com allò que hom fa serveix per a alguna cosa. De vegades, si un es troba en un medi indiferent, costa de tirar endavant una tasca ja per ella ingrata. Però quan et trobes en un medi, en el qual el fet "concert" és molt habitual, i fins i tot

es dessacralitza, la idea de tocar públicament aporta una experiència molt positiva que, en moltíssims casos, té com a conseqüència que uns estudiants d'aquí, engrescats pels treballs d'aquests dies, segueixin els professors allà on aquests es mouen habitualment".

Guinovart remarca aquest nou tipus de relació amb el nou mestre, sobretot en referir-se a l'alumne d'aquí. Una relació atada per un context favorable i, sobretot perquè: "... les coses es veuen des d'un angle diferent; i també en contrastar la tasca en un àmbit de pluralisme i de confrontació dels diferents conceptes tècnics i interpretatius".

Encara adverteix un altre matís

—Però, a part d'això, jo em preguntaria què ha de fer un estudiant que ha acabat el desè de piano i espera que el contractin... i a veure què passa. Crec que li és convenient de respirar altres aires. Certament que, ampliar estudis durant un any, és diferent de fer-ho durant quinze dies. Però quinze dies pot constituir una mostra de les capacitats a desenvolupar. Quinze dies no poden canviar res, però sí que poden ser una referència, un punt que serveixi per a trencar una direcció.

Amb una assistència de 334 alumnes, una tercera part dels quals provenien de Girona i comarques, 109 de la resta de Catalunya, 51 de l'Estat espanyol, 45 d'altres països europeus i 17 nord-africans, el Curs de Girona ha confirmat enguany la seva línia ascendent. Catorze concerts a cura d'alumnes, un concert extraordinari (en el qual Sofia Puche interpretà Mompou i Blancafort) i d'altres activitats situen altres referències d'aquesta manifestació que ha acollit setze especialitats, amb professors de gran prestigi com Luiz de Moura (piano), Jacqueline Bisse (cant), Emmanuel Ferre (piano), V. Manóogian (violí), Montserrat Torrent (orgue), i M. Maurer, Carles Guinovart, Oscar Cáceres, Alvaro Zaldívar, Néstor Eidler... Mentrestant, el Curs, auspiciat amb entusiasme per l'Ajuntament de Girona, ha anat animant un procés de recuperació d'equipament, del qual en seria exemple l'adquisició d'un piano de cua, o la rehabilitació del privilegiat barri antic. Al mateix temps, es potencia el Festival de Música de Girona, de realització pràcticament paral·lela al Curs. Mentrestant, noves iniciatives preveuen la seva realització en edicions immediates.

Posem com a epíleg significatiu les paraules d'una alumna nord-americana, recollides al seu dia pel "Diari de Girona", com a mostra del que en podríem dir justificació d'un curs d'estiu: "Per a mi, veure a Girona ha estat una mena d'oasi de tranquil·litat dins el ritme agitat en què vivim moltes vegades a Amèrica. Fins i tot, el professor sembla haver-ho notat".

R.R.M.C.

ENSALADA

Fer honor a la paraula

De vegades, no fer honor a la paraula ha significat per a l'infractor beneficis considerables, ben al marge de la il·licitud. De vegades, els fets s'han produït ben a l'altra banda. La norma ètica, com és ben sabut, no sempre té correspondència amb els resultats... i molt sovint guanyen els "dolents". La cosa va una mica per aquest costat; però tampoc no s'ha d'entendre al peu de la lletra. Perquè, de vegades, la distinció maniquea no és possible, i delimitar els uns dels altres no resulta gens fàcil.

L'arrencada de la campanya 1987-88 ha tingut una denominació una vegada més: el Festival Internacional de Música de Barcelona, constituït en pòrtic esperat i inevitable. Ara, el "Festival" enguany no ha fet honor a la paraula. I en dir això no em refereixo a la seva part que correspon a l'oferta (a la qualitat i a l'interès que ha de tenir) i al nivell dels intèrprets. Em refereixo a l'altra apartat complementari, que és la resposta del públic. Una part que és la que completa "el tot" que és el Festival. I així, en fallar aquesta parcel·la molt més del que hauria estat desitjable, el Festival ha perdut l'elemental condició de festa que denuncia el mot. No; no ha estat una festa, en general. I cal insistir-hi, no cal buscar el culpable en una oferta important i equilibrada, amb noms com Marilyn Horne, Brigitte Fassbaender, Gulda, Philharmonia Orchestra i un llarg etcètera. No, les raons són molt més profundes i no totes elles fàcilment escatibiles (encara que, algunes, sí que ho són). I entre aquestes raons, l'embolcall promocional, massa minso i mancat de fe, massa allunyat, a més, d'allò que exigia el fet de commemorar-se'n la rodona i sempre aprofitable xifra de 25 anys. Un fet que ha causat, fins i tot, la impressió que el vint-i-cinquè aniversari s'ha volgut amagar. I això, certament, no fa festa.

Però, més enllà de tot plegat, hom té el dret a preguntar-se: "¿Per què no ompli Gulda el Palau a preus de localitats d'entre 900 i 3.000 pessetes i, amb tota seguretat, ho farà Askenazy, en el cicle Ibercàmera, amb preus d'entre 900 i 3.600?". O bé: "¿Per què la Philharmonia, amb l'excellent Essa Pekka Salonen, no ho féu a preus d'entre 1.000 i 3.500, i ho faran formacions d'una igual o no superior categoria —Royal Philharmonic Orchestra—, amb preus d'entre 1.900 i 5.700 pessetes, o amb la mateixa Philharmonia, sense solista i amb la inexperta batuta de Plácido Domingo, amb preus d'entre 2.200 i 6.000 pessetes?"

L'Orquestra del Capítol de Tolosa, amb Michel Plasson.

Costa d'entendre, a la fi, que protagonistes de l'envergadura de Marilyn Horne —amb debut a casa nostra i tot, o de Brigitte Fassbaender, o de les germanes Labeque, no fessin festa. Per fer la cosa més grotesca, resulta que el primer concert que constituí èxit de públic, en un Festival que ha volgut incidir especialment en la música de l'actual centúria, fos l'únic dedicat a la música antiga, amb la brillant estrena de la Capella Reial, constituïda per Jordi Savall. I, encara que l'aforament fos el del Tinell i no el del Palau, aquest fet té el seu intríngulis.

I costa d'entendre també que, un concert de tanta qualitat com el que oferí el Schönberg Ensemble, dirigit per Reimbert de Leeuw, amb la cantant i actriu de cinema Barbara Sukowa, no portés al Palau ni els compositors nostres, tots ells, més o menys "fills de Schönberg", de qui s'oferí una modèlica versió del *Pierrot Lunaire*, a més de dues interpretacions d'autèntic privilegi, amb obres de Reger i Busoni.

I, en aquest resum, obligadament telegràfic, cal dir que falta "festa" al concert inaugural, amb una *Missa solemnis* millorable, a cura de l'OCB i Cor del Liceu; i que el públic es va retreure, així mateix, més del compte, amb els dos esplèndids concerts d'una orquestra provinciana francesa, la del Capítol de Tolouse, que dirigeix Michel Plasson, i que demostrà una qualitat ben "envejable" des de les nostres latituds. "Festa" (o potser seria millor dir "marxa") n'hi hagué, en canvi, a l'estrena de l'obra encarregada del festival, *Quatre visions de l'ordre de l'univers*, un títol majestàtic per a una obra que inundà el palau de pseudo-salsa, alternant moviments de contingut rítmic i percutant, de referència afro-cubana, amb un neoromanticisme impressionista convencional, en un contrast que acabà seduint els espectadors, els quals s'abandonaren al joc irònic, hàbil i amb una punta de demagògia de la proposta de Moraleda. La versió de *Carmina Burana*, amb l'OCB i l'Orfeó Català, rigorosa, sota la batuta de

Laszlo Heltay, tornà la rigorositat musical al Palau, a la segona part d'aquest concert.

El concert de Santa Maria del Mar, constituï, junt amb el del Tinell, la segona i última escapada de "casa" del Festival, amb una estrena que, ben emparada per un desplegament de premsa encuriosidor, féu que la presència de públic hi fos prou engrescadora. Un programa absolutament heterogeni (del Barroc a Bernstein) acollí la "primera" de *Confluències. Música per a Santa Maria del Mar* que vol especular amb la tan coneguda capacitat de ressonància de l'esmentada església gòtica. Amb la interpretació de l'important conjunt Cuivres d'Aquitaine, l'experiència no deixà de deixar —valgui'm la redundància— un cert regust de decepció. Potser haurien faltat algunes hores de provatura de la problemàtica acústica, atesa l'especificitat de l'obra.

Joan Guinjoan portà la seva estimada família dels Diabolus in Musica a l'hemicicle del Palau, per oferir-hi una mostra variada de música de la post-guerra (la mundial o l'espanyola), amb obres del jove Llanas, i de Mestres Quadreny, Boulez, Dellapiccola, Gerhard, Gumpain i d'ell mateix, amb el seu *Homenatge a Carmen Amaya*, de la qual s'oferia la primera audició aquí. I fou aquesta, juntament amb *Leo*, de Gerhard, la cosa potser més interessant d'un concert que esdevingué força atractiu dins d'una estètica no fàcilment digerible. Però, en aquest cas, servida per un aplec d'obres, la major part convencionalment belles.

I, situats en aquest protagonisme matisat de la música dels nostres dies, consignen que tampoc no fou una "festa", precisament, pel que fa a la resposta del públic, l'actuació del Grupo Círculo, dirigit per José Luis Temes amb obres de compositors d'influència madrilenya.

Però no tota la "festa" havia de ser en el Festival. A la Fundació la Caixa, l'esplèndid i actiu Palau Macaya, la Fundació Isaac Albéniz hi inaugurava una atractiva exposició per recordar el pas per Espanya (un pas molt sovintejat i intens) del gran pianista polonès Arthur Rubinstein, de qui enguany s'acompleixen cent anys del naixement. I l'avinentsa era aprofitada també per oferir un concert a cura de David Weher, el pianista que aconseguí l'últim "Premi Paloma O'Shea", a Santander.

L'Associació Catalana de Compositors iniciava mentrestant la seva gran Festa (llegiu la "III Mostra Catalana de Música Contemporània") al Palau, amb un concert simfònic amb l'OCB, en el qual destacaven, juntament amb obres ja consolidades de Blancafort. Homs i Montsalvatge, les estrenes de Mercè Capdevila i de Benet Casabancas (la darrera, d'encàrrec de la Mostra). La presència al mateix cicle d'una obra de música italiana actual,

La Universitat homenatja Mompou en el primer concert del seu propi cicle.

a cura de Musica d'Oggi, no aconseguia que els mateixos socis de l'associació organitzadora hi mostressin gaire interès (tret d'honroses i perceptibles, per aïlades, excepcions). I en un to semblant es

Brigitte Fassbaender.

desenvolupà bona part de la resta d'aquest cicle, per altra part decididament important.

La figura de Frederic Mompou ha tingut, en aquesta represa d'activitat que és sempre l'octubre, un protagonisme important. A Santa Maria del Mar, el dia 27 d'octubre, la gent de la música li dedicà un homenatge en el qual, el ceremonial religiós, presidit pel cardenal Jubany, quedà luxosament embolcallat per un gruix de música ple de coherència i servida amb sinceritat absoluta. La representació oficial, però, era lluny de la que haurien merescut les circumstàncies. (No massa dies més tard, un funeral per a un parent d'un polític de segona fila tenia molta més fortuna, en aquest sentit. I aquest, per descomptat no és l'únic exemple a aplicar a la situació).

La universitat, pel seu costat també oferí el seu homenatge a Mompou, en el primer concert del seu cicle Música a la Universitat, que comptà amb una molt valuosa aportació virtuosística a cura dels joves pianistes Carme Valero i Albert Flotats.

La Caja de Madrid, amb el guiatge d'Enrique Franco i la presència de la biògrafa per definició de Mompou, Clara Janés, li oferí una sessió, quasi íntima. I l'acurada interpretació de *Charmes*, per Eulàlia Solé a la Mostra de Música Catalana Contemporània, situà una altra dimensió d'homenatge en el si del que fou un apunt de la producció pianística catalana dels músics d'avui (llegiu Cervelló, Rodríguez-Picó, Teresa Pelegrí, J.A. Moreno i Salvador Pueyo) que completaren el programa. Uns fills (compositors pianístics) de Satie, dels impressionistes i també de Mompou (en bona, o en alguna, part segons que es va poder veure).

A l'esmentada Caja de Madrid, el piano de José Luis Alonso recreava els romàntics en un cicle, i l'arpa de Maria Rosa Calvo (l'"apòstol" amb més fe que mai ha tingut aquest instrument) oferí un concert d'un nivell qualificatiu privilegiat.

Al Palau, novament, la coincidència amb la inauguració de la temporada del Liceu, no impedí un inici del cicle d'Ibercàmera plenament festiu, de la mà d'una molt completa i matisadament ampullosa Simfònica de Montreal, i d'un director, el suís Charles Dutoit, sens dubte important. La "festa" continuà en el segon concert.

En tot cas, la Festa (per definició) de l'inici de campanya és sempre la "primera" del Liceu. I una vegada més fou així, encara que amb matisos. Però aquesta és un "festa" que, per inevitable i per segura i infalible, no dóna cap relleu a la línia de traç ja ben segur d'aquella gran casa.

Tamino

La dansa, protagonista de la "rentrée"

El Janet Smith & Dancers de Gran Bretanya.

De vegades, sembla com si els responsables d'organitzar la nostra vida cultural (és a dir, els qui tenen cura que mantinguem el contacte amb els conciutadans més sensibles —els nostres artistes—) es perdessin a mig camí, enredats pel seu propi afany d'organitzar esdeveniments culturals. Més d'una vegada es té la impressió que els organitzadors, engegats per la feina, perden de vista l'interès real de l'acte organitzat, el qual potser no és mereixedor dels esforços que li dediquen. Com si l'objectiu que Barcelona sigui una ciutat culta i de nivell europeu només depengués de la quantitat d'exposicions, concerts, representacions, cicles i temporades que hi tenen lloc.

Aquesta tardor, el retorn a la vida mundana de la gran ciutat ha estat caracteritzat per l'extraordinària despesa d'energies i de diners realitzada per les diferents institucions polítiques. Despesa no sempre ben justificada per la resposta del públic, submergit en un autèntic allau d'esdeve-

niments culturals, molt sovint simultanis. ¿No valdria la pena —potser— d'intentar una certa coordinació entre els diversos promotors? No hi ha res tan trist com un espectacle subvencionat, davant d'una sala buida.

Mentre les excel·lents interpretacions de l'Orquestra de Tolouse es perdien en la nit desèrtica, i el Mercat de les Flors resultava més gran que mai per al teatre de Chaillot, la nova companyia de Maurice Béjart feia massa petit el Gran Teatre del Liceu. Efectivament, el Béjart Ballet Lausanne ha exhaurit les localitats en totes les funcions. Un fenomen digne d'estudi; sobretot si es té present que el retorn del discutit coreògraf, després de dotze anys d'absència de Barcelona, resultava, en línies generals, més aviat decebedor.

Evidentment, no ha estat només la dansa, la que ha fet sortir els barcelonins de casa seva. Ja fa temps que la popularitat del Liceu és en alça, i que el públic hi va cada dia més. Tot i això, sembla indis-

cutable que l'art coreogràfic és un espectacle molt adequat per a fer que el públic retrobi els hàbits teatrals, després de les vacances estiuenques.

Un cop acomiadat el Béjart Ballet Lausanne, i dintre del "Memorial Xavier Regàs", es van presentar dos interessants espectacles de dansa.

En primer lloc, Manuela Vargas, amb la col·laboració de la Cuadra de Sevilla, es reafirmava en la línia contemporània que segueix darrerament, i ens féu conèixer *Les Bacantes*, un muntatge de Salvador Tavora, sobre el text d'Eurípides. Per la seva banda, la japonesa Carlotta Ikeda ens proposava, amb el seu solo *Uti*, una altra concepció de l'esperit contemporani: a saber, l'assimilació dels nous corrents occidentals per part de l'art coreogràfic japonès, que ha cristallitzat en la dansa *Butoh*.

La temporada de dansa que, per segon any consecutiu, organitzen conjuntament el Departament de Cultura de la Genera-

Momix Dance Theatre.

litat i l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, ha començat amb mal peu. El primer participant, el Ballet Contemporani de Barcelona, no va convèncer ningú amb *Perfectament Pedra*, el seu nou espectacle. El grup sembla definitivament endinsat en la més pura confusió.

Pel que fa al grup català Lanònima Imperial, encara és aviat per emetre un judici, ja que només n'hem pogut veure el seu *Eppur si muove*, una obra que li valgué el primer Premi Tórtola de València 1986. La temporada de l'Institut ha de continuar amb la companyia Carmen Senra, de Madrid, la qual presentarà, del 26 al 31 de gener de 1988, *Personal e Intransferible*. La catalana Àngels Margarit i el seu grup Mudances presentaran la nova creació, *Kolbebasar*, de l'1 al 13 de març, i del 26 d'abril fins al primer de maig, veurem el resultat de la primera coproducció entre la Generalitat i l'Inteatro di Polverigi, una creació coreogràfica de la italiana Adriana Borriello. Finalment, entre el 24 i el 29 de maig tindrem una altra producció encomanada per la Generalitat. En aquesta ocasió, es tracta d'un encàrrec a la professora del Departament de Dansa Contemporània de l'Institut del Teatre de Barcelona, la ballarina i coreògrafa Avelina Argüelles.

La temporada a Terrassa

Una vegada més, la temporada de dansa de la Caixa d'Estalvis de Terrassa reflecteix l'interès de l'entitat per l'art coreogràfic i la seva difusió. La qualitat de la programació ha anat millorant cada vegada més, fins al punt que, actualment, ja no té res a envejar a cap

dels cicles que puguin tenir lloc a Barcelona.

El Ballet de Maria Rosa, que actua sota la direcció del ballari i coreògraf Antonio, va evocar, durant les seves execucions del mes d'octubre al Centre Cultural de la Caixa egarenca, diversos aspectes de la dansa folklòrica espanyola que van estar molt en voga els anys quaranta i cinquanta.

El mes de novembre, hi ha actuat un grup reduït de ballarins del London Festival Ballet, amb la participació de la magnífica ballarina espanyola Trinidad Sevillano, i del director del conjunt, Peter Schaufuss. Els dies 5 i 6 de desembre, dos components de la companyia de Carolyn Carlson hi presentaran la seva creació *Schmäch*.

La Caixa de Terrassa preveu també la presentació a Catalunya del Ballet del Teatro Lírico Nacional (antic Ballet Nacional), que tindrà lloc el proper mes de gener. Com és sabut, aquesta companyia està dirigida actualment per Maia Plesetskaja. La programació proseguirà amb les actuacions del Momix Dance Theatre, una agrupació formada per Moises Pendleton, l'antic cofundador del famós Pilobolus. El Momix actuarà els dies 5, 6 i 7 de febrer. Pel mes de març, hi ha prevista l'actuació del grup anglès Janet Smith and Dancers; i, pel maig, el retorn als nostres escenaris de l'alemanya Susanne Linke, que tant d'èxit obtingué al Mercat de les Flors de Barcelona, l'any passat.

El grup americà Jennifer Müller and The Works serà l'encarregat de tancar aquesta temporada de Terrassa, a la qual només podem desitjar tot l'èxit que mereixen els esforços esmerçats per l'organització.

Marjolijn Van der Meer

MIKROKOSMOS

Illes de pau

El traüt domina, massa generalitzadament, la vida urbana. Gairebé tots vivim immersos, tant si en som conscients com si no ens n'adonem, en uns esquemes presidits per uns horaris, unes exigències, uns compromisos o unes responsabilitats (que, sovint, agregen el temperament i les reaccions immediates de molts de nosaltres).

En no pas pocs casos, el nostre tarannà canvia quan podem (o quan volem) trencar aquells esquemes i ens deixem endur per allò de més nuclear del nostre ésser; i, en aquest íntim replec, la música hi té alguna cosa a dir.

I no sempre, necessàriament, ha de ser la música programada, en data i hora fixa, a les sales de concert, o la música de l'últim enregistrament que hem comprat. Sovint, la música ens ve a trobar graciosament, i se'ns posa a l'encalç, si hi som receptius.

Com ara la que, freqüentment, ens és donada —especialment si hi ajuda la climatologia— per joves intèrprets en alguns espais urbans, que esdevenen veritables illes de pau.

Jo vull creure que l'èfimer auditori (però, a vegades, nombrós auditori) congregat sovint per la pràctica instrumental o vocal de joves i il·lusionats intèrprets a la plaça del Pi, al carrer dels Comtes, a la plaça de Sant Iu o —fins i tot— als passadissos de l'Avinguda de la Llum, és trasbalsat íntimament, ni que sigui per poc temps, per la gràcia d'allò que és inefable.

I vull creure, encara, que tots —des de l'executiu que voreja el *stress* fins a l'enderiada mestressa de sa casa—, un cop finida la peça que ens ha fet aturar en la nostra ruta, i en fer el gest de regreïament en forma de simbòlica retribució (a vegades, acompanyat d'un clamorós aplaudiment), hem sentit, molt endins, un cert pessigolleig que ens ha fet relativitzar les nostres cabòries i els nostres problemes.

Perquè un no pot ser insensible a la bellesa d'una Suite de Bach, interpretada a recer de les parets nobles de la catedral, o a la fragilitat d'un Quintet de Mozart, que s'imposa a les presses dels qui van a buscar el tren de Sarrià.

Ah, aquestes illes de pau! Quin bé no fan a l'*homo urbanus*! Com les necessitem!

P. A.

Algunes reflexions sobre la pràctica coral

Com tots sabem perfectament, si bé la pràctica del cant coral —tal com avui s'entén majoritàriament arreu del món— és un dels molts fruits nascuts de les convulsions transcendents experimentades durant els anys que ens porten del segle XVIII al XIX —cosa que equival a dir que la seva causa immediata va ser la nova mentalitat que va donar lloc a la Revolució francesa i que va desembocar en l'esperit romàntic —, aquests nous conceptes ja havien començat a forjar-se en el moment —segles XVII i XVIII— en què el panorama interpretatiu va anar evolucionant cap a un predomini quasi absolut de la música instrumental en el camp professional, mentre la pràctica de la música vocal colectiva passava bàsicament als ambients amateurs, amb una relació molt íntima i intensa amb tot allò que es reflecteix als nivells pedagògics i formatius, tant en les etapes educacionals pròpiament dites com en el terreny de la cultura popular.

Ara bé; en historiar l'actual cant coral a partir d'aquells balbujejants inicis decimonònics, s'ha incidit molt més sobre els seus valors sociològics i ètics que no pas sobre els culturals i educatius, tant en el pla estrictament musical com en el de la sensibilització global. I és sobre alguns d'aquests darrers aspectes que centraré ara la meua atenció, sense preocupar-me gaire per diferenciar —ja que la seva connexió és molt íntima— els camps d'allò que en podríem dir, amb un aparent joc de paraules, l'"ensenyança de la música i la música en l'ensenyança", i els dels ambients dedicats exclusivament al cultiu no professional de la música coral.

Pensem, per exemple, en la importància de la pràctica coral de cara a tot el que fa referència a la tan necessària educació de l'oïda polifònica, a la qual, naturalment, també es pot arribar per molts d'altres camins, en cap dels quals, però, no s'assoleix una identificació fisiològica tan plena entre l'emissió i l'audició sonores; una educació auditiva polifònica, bàsica en els nostres esquemes i a la qual en molts estudis instrumentals sovint s'arriba massa tard per òbvies raons tècniques, que pot trobar-se sempre present en el bon treball coral, fins i tot en el més elemental i simple.

Sé perfectament que massa sovint tampoc la pràctica coral no agafa aquesta direcció; però, precisament per això, he parlat de "bon treball coral", o sigui, d'un treball que no es limiti a la sobreposició d'unes línies horitzontals prèviament apreses

mecànicament, sinó que, des d'un bon principi, construeixi l'edifici arquitectural sonor, fomenti en tothom que el practiqui la seva capacitat d'audició simultània fins aconseguir-ne un ple domini, i els eduqui la facultat d'emetre o d'escoltar una línia autònoma essent plenament conscients de la complexitat del tramut polifònic que els envolta i, fins i tot, d'aquell que acaba de precedir-lo. Molt sovint, una bona tècnica solística instru-

mental o vocal no pressuposa una familiarització completa amb aquesta tan necessària oïda polifònica i, en canvi, el cant coral situa ineludiblement l'individu que el practica en el centre mateix de dos dels paràmetres bàsics del fenomen sonor: el temporal (sons successius) i l'espacial (sons simultanis), i l'obliga, a més, a la total recreació sonora en la seva més absoluta plenitud (altura, duració, color, dinàmica, etc.), sense l'ajuda de res que no si-

gui la seva pròpia personalitat intel·lectual, sensitiva i física.

D'altra banda, aquesta absència de qualsevol instrument que no sigui la seva pròpia veu també incideix molt directament sobre tots els problemes (tan essencials!) del fraseig. I si això ja és molt important en el cant individual, encara ho és molt més en el col·lectiu, en el qual la pròpia subjectivitat ha de saber-se acoblar a un criteri unitari que fongui i lligui molt diversos problemes tècnics, estètics, psicològics, vocals, respiratoris, melòdics, rítmics, tímbrics, etc. I d'aquí ve l'aparent paradoxa que un dels altres grans pilars de la pràctica coral (al costat d'aquell immediat i inicial contacte amb l'estructura polifònica) hauria de ser el treball del fraseig col·lectiu unisonal, pel seu insubstituïble valor formatiu —musical i humà—, ja que és en la perfecció i naturalitat del fraseig i en tot allò que ell comporta (que no s'ha de confondre amb l'estudi previ

nivells als quals abans em referia, i sigui quina sigui la primordial intencionalitat que guiï els nostres passos: la música com a mitjà de sensibilització general o la música com a finalitat vocacional i professional.

No cal dir, també, que quan afirmem que no hi ha cap instrument que s'interposi entre el cantaire i la seva expressió musical, sabem perfectament que això només és vàlid fins a un cert punt, ja que un domini autèntic de la veu exigeix, a més d'unes favorables i adequades condicions físiques innates, una tècnica tan o més difícil que la d'un altre instrument. Però encara que aquest sigui, precisament, un dels problemes menys resolts en la pràctica coral (basat en el treball col·lectiu, quan la tècnica vocal és primordialment individualística), no hi ha dubte que hom pot arribar a un "estàndard" suficient per a poder fer bona música comunitària, sempre i quan es compleixin dues

formatiu i pedagògic, i fugint sobretot d'aquell típic i tan negatiu esperit fatxendós present en tantes "festetes de final de curs" i en funció de les quals —amb aquell irreparable: "Tu calla, que desafines!"— s'han convertit en definitives unes lleus i superables dificultats inicials. Aquesta nena o aquest nen anatematitzats amb la tòpica frase ja no cantaran mai més tota la vida. En canvi, no hi ha el més petit dubte que haurien pogut fer-ho com qualsevol altre i que, per tant, els hem privat d'una possibilitat d'expressió estètica —i de la pràctica d'una ètica activitat social i col·lectiva— que cal situar entre les millors de què pot disposar l'ésser humà. Quina responsabilitat no tenim, doncs, en aquest aspecte!

Naturalment, cal insistir molt en l'enorme responsabilitat de tots aquells que tenen al seu càrrec aquesta formació inicial escolar, o la de tots aquells que, en un estadi diferent —però molt paral·lel—, diri-

—afirmació de la lectura d'una de les veus d'una polifonia— on resideix essencialment la base de qualsevol interpretació i recreació musicals. El complet control muscular i psicològic de l'emissió de la frase, tan lligat a la respiració sensitiva i intel·lectual, es converteix en un gest corporal sencer, en el qual tot l'individu es troba compromès i implicat; en un gest que constitueix el gest musical per excel·lència. A més, aquest control cal que s'exerciti plenament si es vol aconseguir una corba sonora col·lectiva i única que sembli natural i espontània, però que sigui fruit del treball comunitari i de la conjunció cap a la qual ens ha encaminat el director durant els assaigs, i ens hi encamina després, quan es fa l'audició.

No cal dir que totes aquestes reflexions poden (i han) d'aplicar-se també a les més diverses facetes de la formació musical; però potser en cap d'elles no es donen amb una tan equilibrada globalitat com en el cant coral, ni poden exercitar-s'hi tants diferents aspectes del complex art musical des de l'inici mateix dels seus estudis tècnics o amb gent sense gairebé cap formació teòrica. I d'aquí en neix, precisament, la seva extraordinària importància formativa en qualsevol dels diferents

condicions que, malauradament, poques vegades es reuneixen en una mateixa entitat coral. La primera és que l'educació vocal dels seus cantaires hauria d'haver començat ja a les primeres etapes escolars (entenent per educació vocal, aquí, la simple i continuada pràctica d'un cant col·lectiu ben fet); i la segona, que és l'exemple vocal del propi director (molt més que qualsevol explicació teòrica o, fins i tot, que qualsevol exercici col·lectiu) el que d'una manera més directa influirà en la qualitat sonora del seu cor, ja que aquest té una enorme capacitat mimètica per a reproduir tot allò que faci el director (repeteix: que "faci", i no que "diguï" o "expliquï"); i em sembla que quasi ni caldria recordar que m'estic referint a l'anomenat treball vocal, i de cap de les maneres —és quelcom de molt diferent!— al necessari "escalfament" inicial d'un assaig o previ a un concert.

D'aquestes dues condicions (de la primera, sobretot) se'n desprenen, d'immediat, algunes conseqüències molt importants. Per exemple, la necessitat absoluta d'orientar convenientment des dels primeríssims graus escolars la capacitat i les facultats canores que tots posseïm; i d'orientar-les amb criteri eminentment

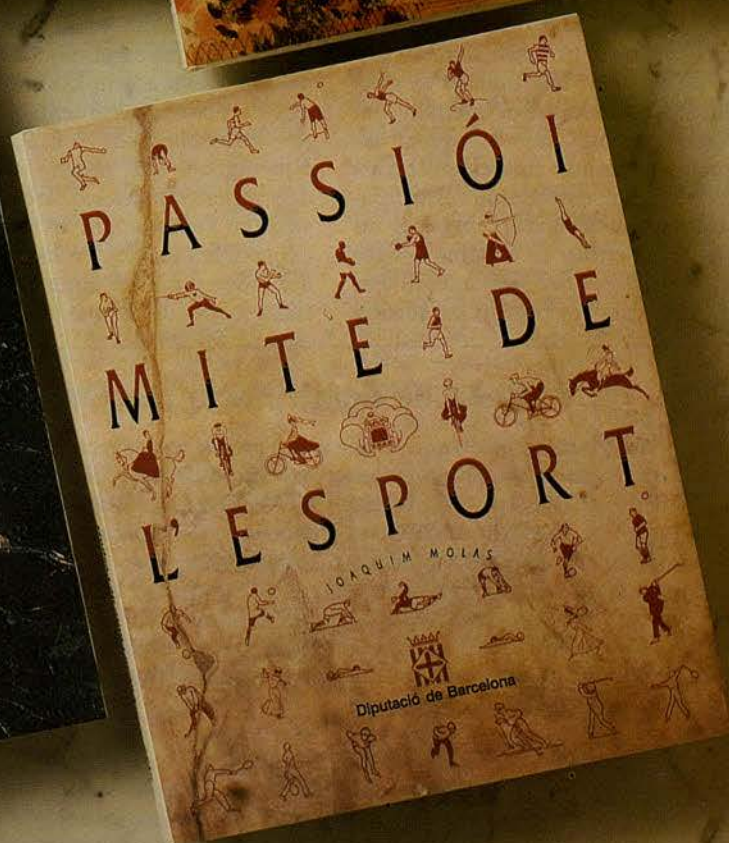
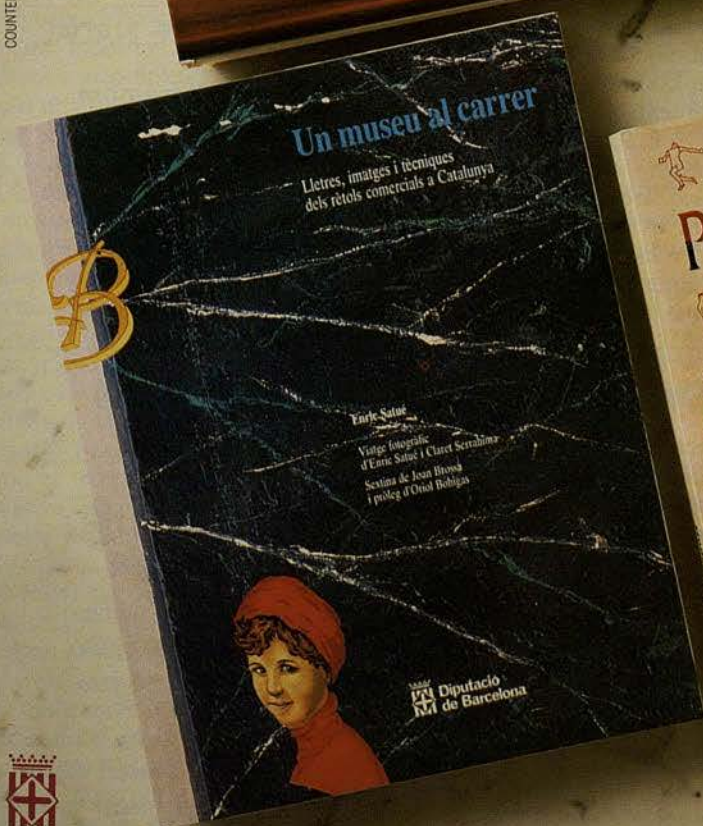
geixen conjunts corals.

I aquesta responsabilitat no té encara, entre nosaltres, els conductes estructurals que podrien ajudar a desenvolupar-la, a exercir-la i a assumir-la amb un mínim de garanties, tan pedagògiques com humanes, i —sobretot— que uneixin i complementin els dos camps (algunes molt meritòries excepcions no fan sinó confirmar la regla general). Com a punt de comparació, pensem en tots aquells països en els quals aquesta problemàtica és totalment identificada; una formació acadèmica molt profunda i seriosa, i en la qual, a més dels estudis teòrics, és bàsica i primordial la pròpia pràctica i experiència com a coristes.

Potser pot semblar que amb alguns d'aquests darrers comentaris les meves reflexions s'allunyen del tema anunciat; però em cal recordar, una vegada més, que un dels aspectes més importants del cant coral és precisament la incidència que té en el camp formatiu i pedagògic, i que, per tant, ni podem deixar de remuntar-nos al món escolar infantil (fins i tot si allò que més ens preocupa és la posterior pràctica musical adulta), ni tampoc no podem oblidar els innombrables avantatges extramusicals d'aquest cant collec-

Singulars, representatius, documentals i apassionants.

Diputació
de Barcelona

tiu infantil, que tants beneficis pot aportar a la sociabilitat dels nens, a les seves capacitats expressives i sensitives, a la seva facilitat de comunicació, al seu domini del llenguatge, al cultiu de la seva memòria, etc.

Cal afegir, encara, que, si de veritat creiem en el valor sensibilitzador i formatiu de la música, és absolutament indispensable que no ens resignem i no ens limitem al pur terreny receptiu, sense intentar de fer arribar al màxim de gent la possibilitat d'entrar en el camp de la pràctica musical activa.

La complexitat de la tècnica instrumental redueix moltíssim el nombre d'aquells que poden dominar-la i, d'altra banda, retarda enormement els inicis de la pràctica col·lectiva. I és per això que tanta gent (fins i tot gent que un dia o altre va començar l'estudi d'un instrument) es queda estancada, musicalment parlant, en una actitud cultural passiva, quan, en canvi, qualsevol actitud cultural autèntica exigeix una certa activitat, una certa creativitat. Una veritable cultura musical no pot existir sense entrar en l'àmbit —sigui el nivell que sigui— del "fer música", ja que només "fer-la" es pot donar sortida

a la pròpia expressió personal; i la pràctica coral —a la qual, a més, s'afegeix sempre la seva ineludible condició comunitària i social— facilita en gran manera aquesta expressió activa del fet musical. Recordem, també, que l'obra musical només existeix de veritat quan adquireix vida i realitat sonora, i que ningú no participa tan directament de l'acte artístic, de l'acte creador, com tots aquells que col·laboren a donar-li aquesta vida real. La música coral permet arribar a aquesta situació privilegiada a molta gent que no podria fer-ho per cap altre camí; i —ho repeteixo— els ho permet, a més, a través d'una activitat social i col·lectiva, amb tots els avantatges artístics i humans que se'n desprenen.

Però la música coral només podrà ser aquest desitjat camí, aquest mitjà eficaç i positiu, quan aconsegueixi totes les exigències i els condicionaments que la configuren, entre els quals —a més de tots els ja esmentats— cal pensar en l'adequació dels repertoris a les diferents etapes i nivells, en l'acostament als nous llenguatges expressius i tècnics, en la recerca constant del difícil equilibri entre els seus contrastants interessos i finalitats, en la gradual

evolució dels seus esquemes i estructures segons els canvis sociològics, etc.

No cal dir que no seria gens difícil seguir per aquest terreny de les reflexions sobre alguns aspectes de l'ètica i l'estètica de la pràctica coral; la seva riquesa i complexitat són tan grans que el tema és inexhaurible. Inexhaurible i apassionant. Però cal acabar. I ho faré unint incondicionalment la meua veu a la de tots aquells que, des d'un punt de vista fonamentalment pedagògic o fonamentalment musical, s'esforcen i malden perquè de veritat s'intensifiquin i es perfeccionin totes les iniciatives encaminades a capacitar gent responsable perquè pugui convertir la pràctica del cant coral —en les seves aplicacions més diverses— en un instrument eficaç i útil, i en un vàlid mitjà de formació humana i musical.

I això tan sols serà possible de veritat el dia que aquestes iniciatives se sistematitzin i es portin a terme sense excepcions des dels centres i institucions que haurien de ser exemple i model per a tots: les Escoles Universitàries del Professorat d'EGB i els Conservatoris i Escoles de Música. Mentre en aquests centres no hi hagi cors de qualitat i estudis teòrics i pràctics de direcció coral i de cant col·lectiu (que no és el mateix!), res no haurà canviat substancialment, i continuaran perdent-se moltes de les enormes possibilitats formatives i educatives de la música vocal comunitària.

Oriol Martorell

CONCERT DE NADAL

**20 de Desembre
a les 6 h.**

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Coral SANT JORDI
L'ESPURNA
L'ESQUITX
i Públic

REVISTA MUSICAL CATALANA
Consorci del Palau de la Música Catalana
i del Gran Teatre del Liceu
C/ Amadeu Vives, 1 - 08003 Barcelona

Butlleta de domiciliació bancària

Senyors, els agrairé que amb càrrec al meu compte/límbreta atenguin els rebuts que els presentarà CONSORCIS DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA I DEL GRAN TEATRE DEL LICEU, pel pagament de la meua subscripció a la REVISTA MUSICAL CATALANA.

Titular _____
Banc/Caixa _____
Núm. compte _____ Núm. límbreta _____
Agència _____
Adreça agència _____
Població _____
_____ Signatura

Butlleta de subscripció

Nom i cognoms _____
Carrer _____ Telèfon _____
Població _____ Dte _____
Província _____ Professió _____

Desitjo subscriure'm a partir del número ☐
amb la quota anual ☐ de 2.500 ptes.
semestral ☐ de 1.250 ptes.

Faré efectiu l'import mitjançant
☐ taló bancari adjunt
☐ domiciliació bancària

Per subscripcions a l'estranger, consultiu el preu.

L'Orfeó de Sants, el 1903.

El cant coral a Catalunya: succinta visió històrica

La trajectòria històrica del cant coral al nostre país és pràcticament impossible de ser reduïda, per complexa, a una nota de breu extensió. D'ací que, en l'exposició que segueix, n'hagin estat simplificats els trets (tot incorrent, deliberadament, en perilloses i incompletes reduccions) a benefici d'una brevetat indefugible.

Tan arrelada ens sembla, col·lectivament, la pràctica coral a Catalunya, que hom és temptat de creure que és una faceta musical intrínsecament inserida en un continuïtat temporal d'origens remots.

I això no és pas cert; perquè aquesta particular forma expressiva —en la modalitat amb què és cultivada actualment— té uns inicis relativament recents, coetanis dels canvis de tot ordre derivats de la profunda mutació social instaurada per la Revolució Francesa.

Amb el temps, una figura polaritzà, a Catalunya, la concreció musical d'aquella mutació i d'aquella nova sensibilitat col·lectiva: Josep Anselm Clavé (1824-1874), la transcendent significació del qual és més valorada si hom considera l'època crucial que li tocà de viure (tant per la inestabilitat política com per les grans mancances que presentava la cultura musical del país).

"La Aurora" (1845), "La Fraternidad" (1850) i "Euterpe" (1857) foren els esglaons successius de l'obra de Clavé, per mitjà dels quals propicià eines de cultura a un sector social desatès (més enllà,

doncs, de preteses, i probablement errònies, pretensions de messianismes redemptoristes), i per mitjà dels quals posà les bases d'una consciència musical comunitària, que s'enfortia socialment en les grans manifestacions artístiques (al cim de les quals han de ser situats els magnets Festivals de 1860, 1861, 1862 i 1864).

La historiografia de signe hagiogràfic no ha afavorit l'estudi objectiu i serà de la genialitat de Clavé. Una genialitat no sols musical (i, en aquest sentit, són determinants les contundents opinions de dues personalitats tan diferents com Josep Rodoreda i Lluís Millet), sinó també funcional (amb la realista acceptació —i amb la consegüent resposta— de les múltiples servituds a què es veié junyida la seva obra).

El temps, jutge implacable, no ha fet sinó revalorar la consideració dels grans frescos sonors *Els pescadors*, *Les flors de maig*, *Els xiquets de Valls* o *Goigs i planys*. També aquest jutge implacable testificà fins a quin punt eren irrepetibles uns esquemes operatius vàlids només a les mans d'una forta personalitat com Clavé i l'atzucac a què fou menada la seva obra per mimètics epígons.

La inajornable renovació vindria per obra i gràcia d'un altre visionari genial, Lluís Millet (1867-1941), amant i receptor als canvis i a les expectatives d'una "Catalunya renascuda", segons frase feliça de Maurici Serrahima.

De mà de Lluís Millet i de l'Orfeó Català (1891) foren implantats uns altres criteris tècnics i estètics, en una dinàmica diversa de la fins llavors vigent, que —ben aviat— tindria el suport explícit o tàcit d'una determinada militància política: la de la Lliga.

Altrament, aquells criteris eren portats a la pràctica per un nou estrat social de cantaires (el petit menestral o el comerciant) i per una fornada de directors amb una certa professionalització o, si més no, amb una notable formació acadèmica.

Aquestes premisses bàsiques aportaren una substancial renovació del repertori (especialment, a partir de la incorporació de les veus femenines i de les infantils), el qual bascularia sobre tres eixos essencials: les obres originals, l'harmonització del cançoner tradicional i les composicions simfónico-corals.

Com la de Clavé als seus inicis, l'obra de Millet s'expandí ràpidament (prova evident d'una sintonia social), acrescudada per l'aura simbòlica de què ben aviat fou envoltada (en especial, durant la Dictadura de Primo de Rivera), i enfortida tant per la reconeixença europea com per la vertebració comunitària per mitjà de la Germanor dels Orfeons de Catalunya (1918); una puixança, en suma, que tingué un exponent genuí definitiu en la construcció del Palau de la Música Catalana (1908).

Durant una llarga trentena d'anys, la vida coral catalana fou presidida pels esquemes milletians; les poques veus discordants no foren sinó el testimoni dels qui volien un nou rumb estètic i ideològic. Aquells esquemes, però, es mostraren exhaurits quan, un cop proclamada la República, el distanciament popular portà a una dicotomia que féu palpable l'anquilosament a què havia arribat el moviment orfeònic.

La guerra civil fou una ruptura d'incalculables conseqüències, també en aquest camp. I, novament, al compàs dels esdeveniments polítics, el cant coral esdevingué eina de resistència i signe d'identitat en el silenci espès de la postguerra.

Hom assisteix, en aquest període, a una doble orientació: la represa de les activitats de les antigues corporacions (la majoria, amb nous directors) i la fundació de nous grups (Capella Clàssica Polifònica, Orfeó Laudate, Coral Sant Jordi, Coral Antics Escolans de Montserrat, Cor Madrigal, etc.) Si, per un cantó, aquelles significaven la necessària continuïtat històrica, aquests afrontaven el fet coral sense el llast d'un continuïsmes feixuc, i amb una diversa orientació, concretada en renovadors criteris estilístics, formatius i de repertori.

Durant molts i molts anys, els esdeveniments corals seran, certament, esdeveniments artístics; però seran, també, esdeveniments cívics, de mutu enfortiment (actes commemoratius del desè aniversari

de la direcció de Lluís M.ª Millet, cinquantenari del Palau de la Música Catalana, aniversaris particulars, centenari Maragall, etc.)

També, a remolc de les circumstàncies socio-polítiques, i aprofitant tostemps les lleus variacions conjunturals, gradualment tenen lloc els primers contactes comunitaris (aplec locals, romiatge d'orfeons a Montserrat, Aplecs Santa Cecília, etc.) fins a cristallitzar, el 1960, amb la creació del Secretariat dels Orfeons de Catalunya, sota la presidència d'un home decisiu (i no pas solament en el camp musical): Fèlix Millet i Maristany.

De 1960 a 1982, el Secretariat (presidit per Joan Vallvé, a la mort de Fèlix Millet, el 1967) centrà l'activitat col·lectiva del món coral català, tant la musical, com la de resistència o la de projecció exterior (aquesta darrera, molt especialment, de mà de les múltiples dedicacions personals i corporatives d'Oriol Martorell). Durant tots aquests anys, també, sorgiren un gran nombre d'entitats, moltes de les quals amb uns objectius on gradualment s'equilibraren els components cívics i els estrictament musicals, aquests darrers passant normalment a primer terme després de les mutacions polítiques experimentades pel nostre país als darrers anys, i dels canvis funcionals derivats de la constitució de la Federació Catalana d'Entitats Corals (1982), presidida durant tres anys per Oriol Martorell, i amb Leo Massó al capdavant des de 1985.

Mes de cent quaranta anys ens separen d'aquells modestos inicis claverians de "La Aurora", fins a culminar en un bagatge artístic i un patrimoni històric de considerable importància —als quals caldria afegir els provinents de les branques juvenils i infantils que, per llurs característiques, no han estat tractades en aquesta nota.

Certament, Catalunya no fóra, en part, allò que és, culturalment, sense aquests bagatge i patrimoni. Tant de bo la lucidesa dels qui avui en tenen la responsabilitat i la custòdia serveixi perquè aquesta riquesa sigui vàlida per a la Catalunya del demà.

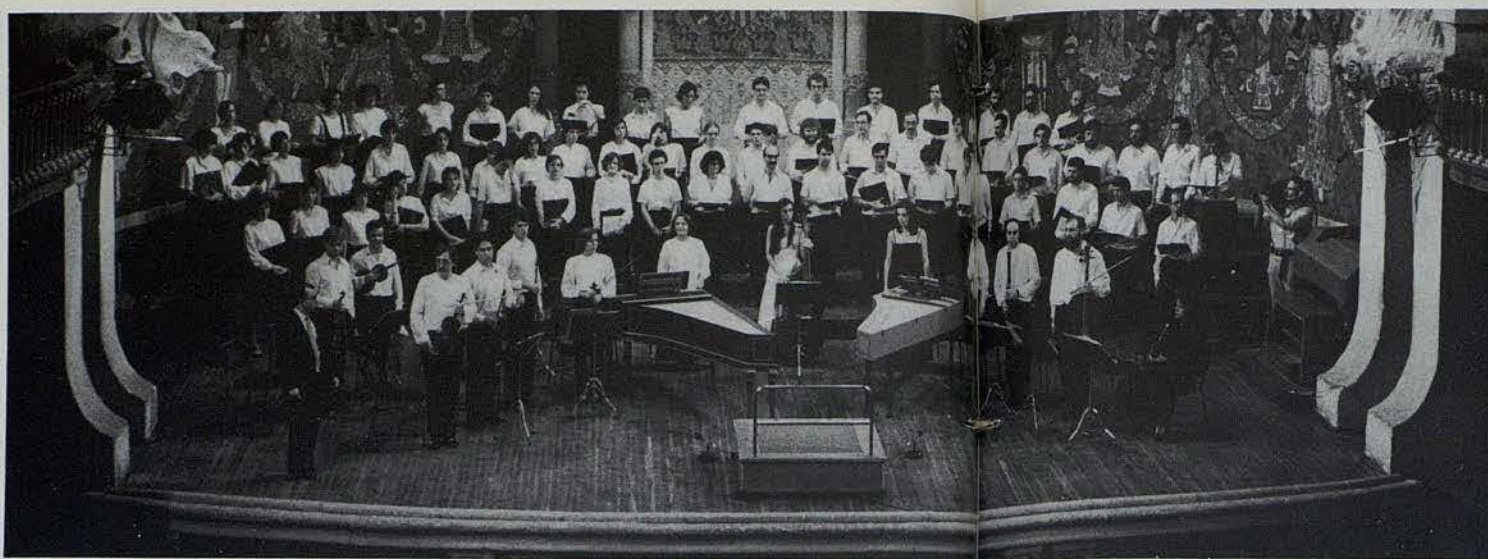
Pere Artís

JORQUERA PIANOS
VICTOR JORQUERA

Aquesta marca té ubicada legalment la seu social en aquestes adreces

Aribau, 212 - Moia, 20 - 08006 Barcelona
Tels. 418 02 90 - 200 31 36 (taller)

L'associacionisme de les agrupacions corals, un camí obert

L'aspiració de les agrupacions corals per organitzar-se col·lectivament, a Espanya, ha seguit un llarg camí, jalonat per diversos intents que, sectorialment o globalment, procuraren fer possible aquesta aspiració comuna. En uns àmbits territorials o ambientals ben definits, aquells intents aviat tingueren èxit, especialment en indrets on la pràctica del cant coral gaudia d'una vida activa, una puixança florent i una tradició present.

La carència secular a Espanya (malgrat les èpoques d'esplendor i d'intensitat, com a la Catalunya i Aragó de Joan I) de la presència de la música com a fenomen cultural de consum habitual, tal com s'esdevenia en una gran part d'Europa, portà múltiples conseqüències en tots els aspectes (ensenyament, pràctica, ús i gaudi, infraestructures, organitzacions i, fins i tot, costums) que avui encara patim. Aquest consum habitual a Europa (amb totes les limitacions que hom vulgui) permeté, per exemple —cenyint-nos ara al cant coral— reunir a Viena, el 1843, sis-cents seixanta cantaires per a interpretar *La Creació*, de Haydn. John Bates, el 26 de maig de 1784, en ocasió del centenari del naixement de Händel, reuní tres-cents cantors per a interpretar *El Messies*. No escau ara de comentar la polèmica sobre el nombre d'interprets, sinó de remarcar el fet social de poder reunir en aquells anys aquella quantitat de cantaires, pel que té de significatiu. Això fou possible per la floració contínua de *Scholae, matricules, psallettes* o *capellae* que, des dels segles X i XI, esmaltaven Europa com un

camp de roselles. La Reforma (Luter i les "Kantoreigesellschaften") i la Contrareforma (Sant Felip Neri i l'Oratori) no són precisament un obstacle a aquesta gran marea. Cal recordar que el "Thomanerchor" es funda el 1312, o bé que Orlando de Lassus és premiat, el 1575, al "Puy" d'Évreux, els cèlebres "puy" d'Évreux?

A Espanya, després del gran desert dels segles XVII i XVIII, el naixement de les nostres primeres grans agrupacions té lloc al caliu de l'enorme eclosió de la música coral del XIX. Eclosió que és fruit dels diversos components essencials del Romanticisme, impulsada pel gran terratrèmol social que fou la Revolució Francesa. (El 1795, La Revèliere-Lepaux proposava a la Convenció que les festes nacionals se celebrassin amb "cors universals"). Aquests components reactivaran en uns casos, i activaran en altres, la pràctica del cant col·lectiu, però en tots els casos, amb uns trets absolutament nous i diferents a allò que fins llavors s'havia fet. És, realment, l'aparició del cant coral com a autèntic moviment de caràcter popular; fins i tot, en determinats casos, populista.

La veritable mística, que encarna aquest moviment, era el genuí motor que empenyia vers la unió (puix que era un fenomen de base), atesa la identitat comuna. (Així, el moviment "A Coeur Joie" de Cesar Geoffray, per exemple, salta les fronteres d'una Europa en armes, com un corrent únic.)

La petita història de les nostres agrupacions i la llarga relació de les alegres (de vegades, també, tristes) peripècies, que

componen la gran història del cant coral a Espanya, és encara per investigar, per estudiar i per escriure, a excepció d'algunes èpoques, algunes agrupacions, o alguns àmbits (per exemple: *Història coral de Asturias*, de Luis Arrones; *El cant coral a Catalunya*, de Pere Artís).

La història dels intents d'unió de cors i orfeons en organitzacions és una història, no ja per escriure, sinó gairebé per viure, encara. És prou coneguda la llarga i intensa vida organitzada del moviment coral a Catalunya. Fora d'ella, podem fer referència, com a temptativa més seriosa, a la realitzada l'any 1934, amb l'intent de crear una federació a nivell estatal (en coneixem alguna documentació —projecte d'estatuts— però no informació sobre les persones i els fets en si mateixos).

La guerra civil i els anys següents significuen novament una gran falla sísmica, que trenca tot el terreny ja preparat i disposat a fruitar generosament. (Recentment, hem pogut veure imatges del Congrés de València, en les quals —en una llista de figures perdudes que presideix l'escenari —el nom d'Antonio José és a tercer o quart lloc. Imatges, com tantes altres, per no ser oblidades.) D'aquest erm, en el qual són prohibides fins les cançons (*La santa espina* o *l'Agur Jaunak*), costarà sortir. Però se'n sortirà. El cant coral serà un dels camins per obrir-s'hi pas (de vegades, fins i tot, una arma dissimulada).

Passats els anys, i quan el llevat ja és ferment, hi ha un intent a nivell estatal, si bé reduït a l'ambient universitari, de formar una federació de cors universitaris. Fou cap a l'any 1962, i hi treballaren Ribera Faig, Barroso i qui això escriu, entre altres. No anàrem més enllà de reunir-nos mitja dotzena de vegades... i de redactar uns estatuts. Però el ferment hi era. Novament, les aspiracions es tornen "guadianes"; però cantors, directors i directius no deixen de pastar la farina.

L'any 1974 es formalitza la Federació Asturiana de Cors. La màquina s'ha posat en marxa i van sorgint les federacions

d'Euskalerria, de Galícia, etc. Altrament, des de molts anys enrera, i potser precisament per això, les trobades o certàmens (Torrevieja, Mieres, Tolosa, etc.) i els Cursos de Direcció (Lleida) han teixit una espessa xarxa de contactes i relacions que fan possible i necessari tornar a pensar en un definitiu intent d'organització comuna.

En aquest sentit, fou decisiu l'interès de la Federació Europea de Joves Corals, "Europa Cantat", per accelerar-ne la presència espanyola. (La FEJC sorgí, després de la Segona Guerra Mundial, com un esforç dels cors francesos i alemanys per superar amb el cant les diferències entre els pobles, i ser un camí de pau i concòrdia). Si bé aquesta presència era ja un fet gràcies al Secretariat dels Orfeons de Catalunya, el desig de comptar amb tots directament mogué la FEJC a utilitzar la Federació Catalana d'Entitats Corals (continuadora de les tasques del Secretariat dels Orfeons de Catalunya) com a eina per a activar la creació d'una federació a nivell de l'Estat espanyol. Així, doncs, promoguda per la Federació Catalana d'Entitats Corals (FCEC) tingué lloc a Barcelona, el 1983, una reunió de presa de contacte que posà en marxa la iniciativa. Aquesta reunió fou seguida per altres, regularment, a Bilbao, Perllora, Mallorca, Mijas, Villarobledo, etc.

Entre el possibilisme i la utopia

Des de la primera reunió, a més de ser plantejats els mil problemes i mancances, les solucions més modestes i altres ambiciosament utòpiques, es féu patent la necessitat immediata, si volíem ser mínimament pràctics, d'integració en una organització a nivell d'Estat, a la qual caldria dotar d'una estructura jurídica i legal, d'acord amb la realitat existent i la funcionalitat desitjada. Per això, s'arribà a concretar que la fórmula ideal seria una confederació de federacions, les quals cobrien el marc autonòmic respectiu, amb la idea del treball per a assegurar les millors condicions per a incentivar, reactivar i desenvolupar el cant coral; en una paraula, per a millorar el cant coral, en el doble aspecte humà i tècnic, sumant esforços i atorgant el relleu degut a les diverses singularitats de les nostres cultures.

Aquest procés és en marxa. La COACE (Confederación Coral Española; Confederación Coral Espanyola; Confederación Coral Española; Confederación Konfederakundea) és la concreció organitzada d'aquest procés.

El temps transcorregut, des d'allò que pot ser considerat com l'inici del part, ha estat esmerçat a perfilar les prioritats, a redactar projectes, a buscar ajuts econòmics, a realitzar diversos seminaris per a directors, a estimular la formació de federacions on encara no n'existien.

De vegades hi ha aflorat el desànim i la incomprensió. És una de les conseqüències de la llarga manca d'esforç comú. Cal aprendre a escoltar, a equivocar-se i a entendre les equivocacions dels altres, a somiar sense pretendre fer realitat els somnis, sinó només quan sigui possible; a no exigir sinó a un mateix.

Assolir una sensibilització en la societat

Confíem i esperem —i aquesta és una de les tasques de la COACE— assolir una sensibilització de la societat perquè atorgui al valor just a allò que és el cant coral: una realitat provada per la progressiva multiplicació de cors a tot l'Estat (a causa del canvi de costums socials), que porta a omplir el major lleure disponible amb la pràctica d'una forma de cultura activa, integrant, realitzadora i de gaudi immediat.

Estic segur que aquesta unió —a poc a poc i sense urgències— tindrà l'èxit que mereix per tant d'esforç com hi és esmerçat. I em fa una gran vergonya parlar així, en primera persona, per tenir l'honor de parlar —no essent sinó un més— en nom de milers i milers d'homes i dones, il·lustres els uns (Xoan Montes, Usandizaga, Millet, Antonio José i tants i tants altres), i modestos i desconeguts d'altres, que feren i fan del cant coral la més bella i entranyable forma d'entendre's i d'entendre els altres.

Enrique Lacomba
President de la COACE

DIUMÚSICA

Diuenques Musicals

Desembre
6/ ALBADA OLAYA - MANUEL CABERO
piano a quatre mans
Obres de Schubert, Brahms, Ravel,
A. Charles (estrena)
i A. Guinovart (estrena).

13/ MARIUS DIEZ, violoncel
ALBERT GUINOVART, piano
Obres de Schumann i Brahms

20/ EULÀLIA SOLÉ, piano
Obres de Mozart

DIUMENGES
A LES 19 H.
CASAL DEL METGE
VIA LAIETANA, 31

JOVENTUTS MUSICALS DE BARCELONA

Pau Claris, 139, 4t. 1a
Tels. 215 36 57 i 215 29 18
08009 Barcelona

jmb Joventuts Musicals
de Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Al peu de la cultura.

CAIXA DE PENSIONS

"laCaixa"

El cor del Gran Teatre del Liceu, únic cor professional radicat a Catalunya.

El dilema professional-amateur

D'entrada, sembla que no seria adequat plantejar aquesta disjuntiva en termes d'una rivalitat més o menys encoberta, ja que una certa competitivitat no exclou, necessàriament, la validesa de les dues opcions, ni s'adiu amb la més genuïna mística o —si ho volem dir amb una expressió menys ostentosa— amb l'autèntic esperit del cant coral vocacional. D'altra banda, en teoritzar sobre el tema, difícilment podríem aportar alguna cosa més que consideracions elementals, prou conegudes per la major part de persones directament familiaritzades amb els medis corals.

En primer lloc, cal puntualitzar. El concepte "professional", en el sentit d'exercici d'una professió, inclou una relació laboral que comporta una remuneració material, a compte d'uns serveis que sobreentenen una específica capacitat tècnica. La possible contrapartida negativa és el perill de caure en la rutina del treball obligat, per més que tota activitat professional, sobretot en el camp artístic, exigeixi, idealment, un fort component vocacional. El concepte amateur no implica automàticament una mancança de qualitat, però la seva degeneració pejorativa és l'amateurisme entès com a diletantisme, és a dir, practicat amb l'actitud del qui conrea un art sense una preparació seriosa.

La relativa ambigüïtat d'aquesta terminologia prové de l'ús indiscriminat que sovint es fa de les dues vessants del terme "professional" (un "status" econòmic concret o una superior capacitat específica en la branca de la respectiva competència) i del terme "amateur" (una afecció vital envers unes determinades activitats o una pintoresca desproporció entre els objectius ideals i els mitjans disponibles per a assolir-los). Per això hem fet servir intencionadament —com ho proposen alguns experts— l'expressió cant coral "vocacio-

La pràctica coral és indispensable per als futurs pedagogs (Una sessió de treball a l'Institut Kodály, de Kecskemét)

nal" (el "freiwillig" alemany), la qual, sense les connotacions negatives de l'amateurisme, participa tant d'una actitud volitiva com d'una disposició afectiva. Els valors més positius de cada una d'aquestes modalitats s'entrecreuen de tal manera que bé podríem arribar a considerar com a millor director aquell qui aconsegueixi dels components d'un cor professional una disposició més propera al lliurament, bàsicament entusiasta i desinteressat, dels cantors amateurs; o, a l'inrevés, aquell qui transmeti als cantaires vocacionals una exigència pràcticament professional, que estimuli llur responsabilitat, confiança i autoestimació; perquè, en aquest terreny, aquell a qui més s'exigeix és, precisament, el qui més està en condicions de rebre.

Des del punt de vista formal, un "sta-

tus" remunerat podria marcar una frontera precisa, però restarien encara a fer moltes i molt subtils matisacions qualitatives. Kurt Thomas, el vell patriarca del cant coral vocacional alemany, no amaga les seves preferències, quan manifesta, en el seu clàssic *Lehrbuch der Chorleitung*: "En general, és preferible un cor vocacional a un de remunerat; a no ser, en el darrer cas, que es tingui la sort de comptar amb persones que, malgrat la remuneració material, participin amb un ple lliurament a l'agrupació i s'hagin reunit a la seva activitat més aviat per amor que no pas per motius econòmics. En general, qualsevol pagament, o especial remuneració regular, obra un efecte desmoralitzador sobre l'esperit del cor —un fet humà generalitzat, que cal tenir en compte."

Malgrat això, no seria raonable exigir que els cantaires vocacionals oferissin llur col·laboració amb una disposició desinteressada químicament pura. Conscients o no, ells cerquen unes contrapartides personals, equivalents, "mutatis mutandis", a una certa retribució. Es podria inventar una jerarquia, que sempre restaria oberta, d'aquests incentius: amor a la música o a una determinada modalitat de fer-la; necessitat d'expressar-se col·lectivament per mitjà del cant; possibilitat de viure directament experiències musicals i de contactes amb personalitats prominents de la branca; accés a una formació musical o vocal d'un determinat nivell; avinentesa de practicar col·lectivament allò que no és a l'abast de fer-ho individualment; en determinades circumstàncies, satisfacció de pertànyer a una entitat il·lustre; evasió dels problemes de la vida quotidiana; organització del lleure; amistats, relacions, contactes, viatges, etc.

No es poden minimitzar les finalitats més elementals del cant coral

Segurament, ningú no seria tan idealista —o tan radical— per a concedir carta de legitimitat únicament als estímuls més purs d'aquesta relació. De fet, tots ells poden aportar algun element positiu, mentre el seu balanç no minimitzi les finalitats més òbvies i elementals del cant coral, les quals han de ser objecte preferent d'una motivació compartida per tots els components d'un cor.

Al cim hipotètic de cada opció podem considerar, d'una banda, el cor vocacional amb una voluntat musical més genuïna (en teoria, corresponent a un millor nivell qualitatiu) i, de l'altra, el cor professional amb una més sòlida capacitat per als aspectes tècnics, musicals i pràctics, relatius a l'exercici de les seves funcions; és a dir, aquell que millor admeti la comparació amb un bon conjunt simfònic, en règim de treball similar. Cal dir que la confrontació real amb aquest paradigma no depèn únicament d'una òptima gestió artística puntual, sinó que també és subsidiària dels mitjans de formació musical, escolars, universitaris o especialitzats, que són a l'abast d'una determinada comunitat. En aquest sentit, tots relacionem, posem per cas, el nivell del cant coral hongarès amb la singular estructura de formació musical aplicada a les escoles d'aquest país; reconeixem el paper dels cors de nois i dels conjunts vocals dels col·legis universitaris anglesos en la formació d'una escola vocal pròpia; o, per posar un exemple més pròxim, coneixem el nombre significatiu d'excel·lents vocacions musicals que ha produït, a Catalunya, la llavor d'una formació musical adquirida, en els anys d'infància, a l'Escolania de Montserrat.

Tant els cors professionals com els vo-

cacionals participen d'una dinàmica interna que respon a les mateixes lleis de psicologia col·lectiva que regeixen les relacions de qualsevol grup humà, en tant que organisme vivent i subjecte a una evolució gairebé biològica. Però són precisament els cors vocacionals aquells en els quals aquesta evolució es resisteix més a ser violentada, al marge de l'esperit dels seus valors més genuïns. De fet, l'experiència sembla demostrar que els conjunts vocacionals que han arribat a una posició prominent en la respectiva àrea d'influència l'han assolida per mitjà d'un procés orgànic en el qual han incidit una sèrie de circumstàncies favorables: competència del comandament musical i oportunitat de la gestió social, equilibri entre els objectius i la pròpia capacitat col·lectiva, aptitud homogènia dels membres de l'agrupació per a les seves comeses artístiques i forta motivació per uns incentius compartits, etc. La transferència al terreny vocacional de certes actituds privatives de l'esfera professional (per exemple, l'aparició d'una agressivitat manifesta per a reivindicar el dret a les pròpies compensacions, a imatge dels mecanismes normals de protecció de la condició professional) acostuma a ser un símptoma del dèficit d'alguna d'aquestes premisses o d'exigències similars.

Avui, l'estament coral professionalitzat exigeix, sobretot, una superior eficàcia, en vistes a accomplir unes funcions molt determinades. No és casual, en aquest sentit, que una gran majoria de cors professionals estiguin lligats a l'organigrama d'un teatre d'òpera o d'un organisme de radiodifusió i, per tant, assumeixin bàsicament unes funcions que difícilment podrien portar-se a terme, de manera metòdica i continuada, amb el règim de treball assequible a un cor vocacional. Les funcions d'un cor vocacional incideixen en un àmbit molt més genèric i presenten una amplitud cultural molt diversificada, en consonància a les seves possibles aportacions a l'entorn sociològic i geogràfic en el qual exerceix la seva influència.

Professionalitat vol dir eficàcia

Així, la coexistència d'una tipologia plural de cors vocacionals és un fet habitual, legítim i fins i tot positiu, mentre el seu nivell musical ofereixi un estàndard que no invalidi els seus objectius. I, si llur potencialitat qualitativa (al marge d'un determinat règim econòmic) no presenta "a priori" unes limitacions infranquejables, també és lògic que alguns cors professionals hagin accedit per mèrits propis al mercat musical concertístic i discogràfic. És més, sovint transmeten un peculiar esperit, de molt difícil equivalent en l'esfera professional, llevat en el cas de formacions especialitzades molt reduïdes, que resten a la frontera entre el món co-

ral i el món cambrístic. Per això un bon nombre d'orquestrs simfòniques d'altíssima tradició escolleixen sovint en el camp vocacional els seus col·laboradors corals per a les produccions d'oratoris clàssics.

D'altra banda, els vincles laborals inherents a qualsevol activitat professional poden coaccionar la renovació d'un cor o facilitar-ne l'envel·liment —en dependre estretament l'instrument vocal d'unes capacitats físiques—; i la formació vocal acadèmica dels seus components —o una dedicació permanent a un determinat gènere— pot crear uns hàbits pràcticament inalterables. Al contrari, en els cors professionals és més planer d'aconseguir un ritme raonable de renovació i, en els millors casos, una major malleabilitat estilística.

Un cor vocacional pot ser un paradigma de model pedagògic

Finalment, la incidència del cant coral en la professió musical també podria concretar-se en altres vies, no per més indirectes, menys significatives:

—Incentiu per a vocacions musicals (molts estudiants, futurs professionals de diverses branques de la música, viuen les seves primeres experiències com a cantaires d'un cor amateur; i tots coneixem noms de personalitats conegudes que han reconegut aquest deute).

—Paradigma d'un model pedagògic (a partir dels elements metodològics comuns a la gestió musical d'un cor vocacional i a l'exercici de la pedagogia musical, a nivells elementals i mitjans; de fet, no són rars els casos de persones vinculades professionalment al món de la pedagogia musical que, al mateix temps, col·laboren vocacionalment amb un cor).

—Escola pràctica de direcció coral (s'ha dit sovint que la millor escola de direcció coral és la pertinença a un cor vocacional amb una adient orientació; aquesta experiència constitueix sovint un complement pràctic necessari a qualsevol estudi teòric i acadèmic).

Diguem, de passada, per acabar, que —sobreentesa una voluntat d'exigència i autosuperació per part dels cantaires— és exigible una superior capacitat als responsables de la seva gestió musical. El fet que un cor sigui el conjunt més fàcil de tenir a l'abast no justifica, èticament, la temptació de fer-lo servir de joguina o de banc de proves del dilettantisme dels directors. En aquest punt, és desitjable una professionalització —naturalment en consonància amb les condicions reals de cada situació— no necessàriament assimilable a un "status" laboral, sinó, en tot cas, al desenvolupament d'uns coneixements concrets i d'unes disposicions i aptituds específiques.

Lluís Millet

Directors i Escola

Se m'ha demanat que expressés la meua opinió sobre el nivell actual del cant coral ací, a Catalunya. La meua resposta és que, actualment, hi ha una gran esperança de superació, car un bon nombre de directors joves senten el desig de formar-se tant en tècnica directiva i musical com en tècnica vocal, elements indispensables per a assolir un bon nivell d'un conjunt coral. Això m'omple de goig, car és l'única possibilitat de deslliurar-nos de l'estancament en què està submergit, des de molts anys ençà, el nostre moviment coral.

És un fet evident que, allà on hi ha un bon director, hi ha una bona coral. Certament, és bo procurar crear moltes corals, per desvetllar afecció a la música a través del cant; però potser hem oblidat que no és tan fàcil crear directors que ho siguin de debò. Un director no es pot improvisar, tot i tenint coneixements musicals.

Fa més de vint anys, concretament l'any 1965, vaig presentar al Congrés Litúrgic de Montserrat un petit treball en el qual expressava el meu criteri sobre la Pedagogia de la Direcció Coral. Hi insistia en la necessitat de crear una Escola de Direcció per tal de formar directors compe-

tents que, per llur preparació musical, tècnica i artística, fossin capaços d'infondre el bon gust musical i l'amor al cant coral al nostre poble; i, així, fer que evolucionés favorablement tant a dintre com a fora de l'Església.

Han passat molts anys de llavors ençà, i fins fa poc no ens hem rendit a l'evidència de la necessitat de preparar-nos tècnicament per assolir uns nivells més elevats. És cert que s'ha dit força que, per a ser capaç de desvetllar el desig de cantar, el director ha de tenir certes qualitats prèvies. I també és cert que aquestes qualitats no emanen directament dels coneixements de la tècnica musical; però també ho és que, si el futur director no les posseeix de natural, les podrà adquirir amb l'estudi ben orientat si se li desvetlla la sensibilitat i el sentit estètic.

Crec que avui tots som ben conscients del problema: si haguéssim tingut molts directors ben preparats, el nivell del cant coral seria actualment molt més alt.

Si analitzem un xic la trajectòria de l'evolució del cant coral, partint de la seva fundació per Anselm Clavé, veurem com en la seva història hi ha uns fets que es repeteixen indefectiblement.

Anselm Clavé fundà el moviment coral, sens dubte, de més envergadura del nostre país. No judicarem el nivell artístic d'aquells cors, sortits del no res i que, a poc a poc, anaren evolucionant.

Quins camins evolutius emprengueren els seus continuadors? Quina en fou, la tasca progressista? Socialment, podem admetre que, en aquella època, aquest moviment tingué un valor molt positiu; però no pas tant en el nivell cultural. Tant en repertori com en la forma de cantar, i en el procediment d'estudi de les obres, fins ara fa poc no començà a notar-se una certa evolució. Han mancat directors preparats.

Més tard, Lluís Millet inicià un altre moviment coral. En fer un pas endavant, creà l'Orfeó Català, model i exemple del que havia de ser un orfeó. Quants i quants orfeons han vist la llum de llavors ençà? Quants i quants s'han quedat estancats, sense possibilitat de progressar? També en ells calien molts directors, ben preparats per aconseguir una línia ascendent.

L'any 1940, els qui sentíem la inquietud de fer un altre pas endavant, en el camp de l'art coral, fundàrem un conjunt amb una altra orientació tècnica i artística. Amb la Capella Clàssica Polifònica iniciàrem una nova etapa: la de les corals de cambra, amb cantaires d'una certa preparació musical, i amb un repertori bàsic gairebé inèdit en aquella època (polifonia religiosa i profana del Renaixement, sense descartar, però, el classicisme i el romanticisme). Dissortadament, aquest tercer moviment coral que iniciàrem tampoc no ha donat tot el fruit desitjat, a causa de la poca preparació tècnica i interpretativa de la majoria de directors: manca de tècnica vocal (element indispensable per a aconseguir una perfecta fusió tímbrica i la riquesa de colors de les veus), i d'un profund coneixement de la tècnica interpretativa de la música religiosa i profana dels segles XV i XVI, en la qual s'ha d'utilitzar una direcció especial, derivada de la "quinoromia". Tot això, cal que ho sàpiga i entengui qui vol ser director de cors, si vol assolir un bon nivell en l'execució del repertori escollit.

És cert que, en aquests tres moviments corals, hi ha hagut sempre una bona fe extraordinària; i ben lloable, per cert, tant per part dels cantaires com dels directors. Però, per a l'exercici de l'art, no n'hi ha prou amb tenir bona fe; cal escola; cal formació; cal tenir ben despert el desig de superació.

Estic segur que un bon nombre de directors joves actuals, el senten, aquest desig; la prova evident és que hi ha molts inscrits a les diferents escoles de direcció coral: les de casa nostra i les foranes.

Tot això em fa dir que estem vivint un nou despertar del nostre cant coral, gràcies a l'entusiasme dels joves futurs directors.

Enric Ribó

FCEC: en el camí de la superació qualitativa

La Federació Catalana d'Entitats Corals es constitueix el 1982 com a ens autònom. El seu actual president, Leo Massó, ocupa aquest càrrec des de 1985. La Federació és la continuadora del Secretariat d'Orfeons de Catalunya (que pertanyia a Òmnium Cultural) procedent del procés d'actualització de la Germanor dels Orfeons de Catalunya, fundada per Lluís Millet i Pagès.

—*Vam buscar una denominació genèrica per als membres de la Federació i vam creure que en la de "Entitat Coral" hi cabien totes les ja existents: orfeó, coral, polifònica, agrupació, cor, capella, etc. La importància d'un conjunt coral depèn de l'esforç de la gent que el formen i de la capacitat del director, independentment de com s'anomeni. Allà on hi ha un bon director, sempre hi haurà una bona "entitat coral".*

—Quantes entitats corals aplega, actualment, la FCEC?

—*Prop de 200, amb un total de 8.000 cantaires. A més a més, hi ha altres entitats que estan en tràmit d'admissió, ja que, per poder-s'hi federar, cal demostrar prèviament una clara voluntat de continuïtat i de millora.*

—El cant coral, durant molt temps, ha portat a terme altres tasques que no eren les estrictament musicals.

—*Sí. I crec que tots n'hem d'estar molt agraïts. A molts indrets, ha esdevingut una eina de constatació de catalanitat i de contestació política. La problemàtica social del moment estava per damunt dels objectius estrictament musicals. La música potser quedava com a un element menor, però la tasca, al marge de la música, va servir per mantenir viu l'esperit de nissaga, la identitat de poble. Amb la normalització política, però, el panorama ha anat canviant, i s'han anat adoptant actituds més estrictes, més exigents. Es va*

tendint cap a l'òptica que, allò que cal, és millorar sempre el nivell, tant el tècnic com l'humà, a fi de continuar servint el nostre país amb la màxima qualitat.

—La realitat ens manifesta una notable diferenciació qualitativa entre les entitats corals existents.

—*Sí. Això és normal i comprensible. El que cal és que tothom, des de la seva situació, s'esforci i apunti sempre més amunt.*

—*Cadascú pot pujar al tramvia en una parada diferent —exemplaritzo Leo Massó, a l'hora de parlar de la importància de la millora qualitativa constant—, però tothom ha de continuar endavant el viatge i no encallar-s'hi. El nivell amb què es comença no és pas allò més important. La qüestió és millorar.*

La vessant extramusical dels aspectes educatius d'humanisme, de disciplina i de sentit crític és molt important en els Cors Juvenils! El resultat del treball realitzat en el Cors infantils també es nota: és evident que la mainada puja més preparada, tècnicament.

—*És evident. De mica en mica, la gent s'adona que cantar col·lectivament és semblant, en principi, a formar part d'un equip esportiu, per exemple, per a la qual cosa es requereixen uns mínims tècnics que, per altra banda, amb no massa d'esforç, es poden adquirir fàcilment.*

—Per què no hi ha un cor professional a Catalunya? En diferents ocasions ha estat a punt de crear-se, però mai no s'ha continuat endavant.

—*Aquesta pregunta, potser haurien de ser les institucions públiques les que haurien de respondre-la. De totes maneres el resultat obtingut força vegades, d'agrupar dues o tres entitats amateurs per muntar obres de gran envergadura, no s'ha diferenciat pas massa del dels cors professionals. A tot fer, potser la diferència més*

notable és que els uns cobren i els altres no. És molt important, sens dubte, el fet de la disponibilitat o dedicació de temps que poden tenir uns professionals. És evident que la creació d'un cor professional permetria majors possibilitats de major exigència, i segurament es podria nodrir de gent jove, estudiants de música i de cant. Però, en tot cas, caldria vigilar sempre que, a la llarga, no esdevingués un cementiri d'aspirants a cantants d'òpera frustrats. Potser hi perdriem, en aquest cas, bous i esvelles

—Quin problema podríem marcar, com a més important, en el panorama actual de la música coral?

—*Crec que la formació de nous directors és potser, actualment, el que exigeix més atenció. El director hauria de ser "professional" en el doble sentit econòmic i qualitatiu de la paraula. Crec que la seva feina hauria de ser retribuïda; per això hauria de tenir una preparació tècnica i musical sòlida i, a més a més, dominar tot un ventall d'aspectes que giren a l'entorn del cant coral. Ha de ser un bon pedagog i un gran amic dels seus cantaires: ha de saber ensenyar i engrescar, al mateix temps. Ha de saber valorar les possibilitats del seu grup i, a través de repertoris adequats a les respectives possibilitats, fer avançar el nivell de qualitat del conjunt. Ha de ser molt crític i exigent, però sempre d'acord amb un equilibri entre repertori i possibilitats del cor. També s'ha de sentir servidor del grup, i no pas servir-se'n per a les seves experiències personals.*

Fins ara, la majoria de directors han anat sortint d'entre els cantaires (la qual cosa em sembla extraordinàriament positiva). Feien un curset monogràfic sobre el tema i començaven a dirigir sense tenir, moltes vegades, els coneixements tècnics i pedagògics que calen. Les esperances, de cara al futur, estan posades ara en la recent creada Escola Catalana de Direcció, del treball de la qual n'esperem uns millors resultats —acaba dient Leo Massó.

R.R.M.C.

La reconversió en cors mixtos, una exigència artística i sociològica.

La Federació de Cors de Clavé, en el camí del canvi

—Seria utòpic parlar, avui, de seguir fidelment els postulats d'Anselm Clavé. Del seu ideari, queda viva la idea que música és igual a cultura. Si Clavé visqués, s'hauria de situar a l'època d'avui.

Aquestes paraules del senyor Jaume Hugué, president de la Federació de Cors de Clavé, resulten perfectament il·lustradores del moment que viu, i de la realitat que és, l'esmentada federació.

Un ens que actualment acull unes cent quaranta entitats, amb uns cinc mil cantaires, repartits per tot el Principat, encara que amb l'inevitable predomini de la província barcelonina. El senyor Hugué insistirà en el moment important que viu la Federació d'ençà que, fa relativament

poc, se'n va fer càrrec l'equip que ell presideix, el qual s'ha proposat de renovar a fons les formes d'actuar. Ens diu:

—La nostra Federació està integrada per una majoria de cors mixtos i una vintena de cors masculins. Als cors de Clavé hi havia molts cantaires d'edat que vivien illusionats per glòries passades, i eren reticents a la innovació. Però, pel seu propi pes, les coses han canviat. I gairebé tots els cors s'han anat transformant en cors mixtos. Això indica una voluntat de posar-se al dia!

La davallada qualitativa a què havien arribat els cors, i que havien convertit la imatge del món claveria en la manca de rigor, creu el senyor Hugué que ja ha ar-

ribat a fons, i que ara s'hi viu una fase de recuperació.

— El nivell de qualitat dels cors està canviant. Ho constatem a les trobades que anem tenint, i a l'últim Concurs de Nadalenques. I quan ens trobem amb cors malalts, acudim a auxiliar-los!

Per al senyor Hugué, la Federació constitueix una eina de col·laboració amb els seus membres, per tal d'ajudar a resoldre la problemàtica que acusin a cada moment, però sense interferir-s'hi en el funcionament intern.

La nova dinàmica de la Federació ha anat articulant una sèrie de trobades com la "Vila Claveriana", la tercera edició de la qual tindrà lloc a Valls, les quatre mostres de cant coral que tenen lloc a Barcelona, a redós de les quatre estacions, l'esmentat Concurs de Nadalenques, la Cantada de Caramelles, per tal de recuperar aquesta tradició, etcètera. A més, cada demarcació gaudeix de la seva pròpia trobada.

L'organització de cursos per a directors, impartits per Enric Ribó, constitueix una de les mostres més significatives dels aires de renovació dels Cors de Clavé; especialment del seu afany d'assolir, globalment, noves i més elevades cotes qualitatives.

— Des del primer dia que vam formar part del Consell —assenyala el senyor Hugué—, vam instituir els cursos. La d'enguany serà la tercera edició. I a partir de l'any vinent en farem també a les demarcacions.

El president de la Federació de Cors de Clavé considera que, el vinent, serà un curs important per a l'ens que presideix, ja que en aquell curs es posarà en marxa la nova estructura, cosa que representa una possibilitat de dinamització en tots els sentits, que atorgarà així mateix una gran importància a les demarcacions. Un objectiu dels Cors de Clavé és incidir també en el món infantil i juvenil.

Quan insinuem el tema d'una possible fusió, algun dia, amb les altres federacions de grups corals —concretament amb la FCEC— rebutja amablement de tractar el tema. Deixa tàcitament clar que la cosa és difícil, malgrat que accepta que, a les dues grans federacions, els uneix un mateix objectiu: fomentar el cant coral. Assenyala, una mica a base de forçar-lo, que la fusió és pràcticament impossible, encara que no la col·laboració, i esmenta com a dificultat les diferències estructurals. Els Cors de Clavé són entitats amb vida pròpia, al marge de la figura del director (que hi pot ser una persona contractada) mentre que les corals integrades a la FCEC sovint estan estretament vinculades al director, que moltes vegades és qui les ha creades, i l'absència del qual pot suposar la desaparició del cor. El senyor Hugué mata el tema, amb aquestes paraules.

—D'aquí a 6 o 7 anys, ja en parlarem, d'això!

R.R.M.C.

Corals infantils i juvenils: entre la funció pedagògica i la seguretat de l'avenir

El passat 14 de juny, el Palau Municipal dels Esports de Barcelona visqué la «XX Trobada de Corals Infantils de Catalunya» (vegeu RMC, número 35) i, amb ella, l'esclat impressionant d'un moviment que és capaç d'unir, a través d'una organització seriosa, els infants de tot el Principat a redós del cant coral: un moviment plenament consolidat, d'eficàcia cabdal dins de la formació musical —i no tan sols musical!— dels infants catalans, una empresa sense precedents arreu del món i una mostra increïble de capacitat i d'amor a la tasca pedagògica musical.

I, juntament amb ella, hi ha la continuació de la formació musical dels nois i noies a través d'un altre moviment, Corals Juvenils de Catalunya, que, amb finalitats semblants però amb plantejaments obligadament diferents, constitueix una altra referència d'enorme importància.

Montserrat Lluveras, coordinadora —per tant, màxim responsable— del Secretariat de Corals Infantils de Catalunya, i vocal de Corals Juvenils de Catalunya, situa l'abast d'aquests dos moviments.

—El Secretariat de Corals Infantils de Catalunya —diu— es va radicar a Manresa, a la seu de Joventuts Musicals, per qüestions de tipus legal. L'iniciativa va ser d'un grup de sis o set corals que ja anaven actuant, i que van decidir de trobar-se en la que fou la "I Trobada".

La paraula "Trobada" resulta significativa d'aquest moviment, perquè, gràcies a elles, es manifesta de forma espectacular una tasca que, per altra part, va molt més enllà d'aquesta manifestació única, com assenyalava Montserrat Lluveras. Ens diu:

—La Trobada és una conclusió d'una tasca, però no un objectiu en si mateix. No es treballa tot el curs en funció de la Trobada. És cert que, de vegades, hi ha corals que s'inscriuen al Secretariat només per poder-hi prendre part. Però, en tot cas, allò que és cert és que la Trobada tan sols, és un element dinamitzador.

Cal fer la distinció entre els diferents tipus de Trobades. Hi ha les "grans", que tenen lloc cada tres anys, en les quals s'interpreta en comú una obra d'encàrrec, com fou a l'última edició, en la qual 104 corals, amb unes 4.500 veus, van interpretar *Concert desconcertant*, d'Antoni Ros-Marbà, sobre una narració poètica de Miquel Desclot, que fou dirigida pel mateix compositor. Ros-Marbà els havia compost abans una altra obra-encàrrec, *Tirant lo Blanc*, i altres autors d'aquestes

obres encarregades han estat Frederic Mompou, Enric Ribó i Ernest Cervera.

Un segon tipus de trobades correspon a les que es fan anualment, d'intercanvi entre dues corals de diferents poblacions, que elles mateixes s'escullen.

Aquestes altres trobades, d'organització no tan complicada, permeten als infants de conèixer-se més; per tant, hi ha una dimensió comunicativa més intensa: els infants d'una població van a residir un cap de setmana a casa dels altres de la localitat amfitriona. Cada trobada d'aquestes segones es fa dues vegades, una a cada seu de la respectiva coral.

Mompou, Ernest Cervera i Ros-Marbà, han escrit per als infants

Un tercer tipus de trobades correspon a les comarcals on, a diferents poblacions, es troben grups d'unes deu corals. El ci-

cle dels tres tipus de trobades se segueix de forma escrupolosa i vertebrada així una línia d'actuació molt definida. El Secretariat inclou corals dividides en tres grups, segons les edats: petits, de 4 a 7 anys; mitjans, de 8 i 9; i grans, de 10 a 14 anys. De moment no s'hi inclouen les corals escolars, un criteri que Montserrat Lluveras creu que, potser, caldrà revisar. Assenyalava, que:

—Es diu que les corals han de ser d'activitat extraescolar i espontànies. Ser membre del Secretariat exigeix uns requisits que potser no poden seguir aquelles altres corals. Em refereixo a reunions de directors, a col·laboració a les trobades, etcètera. I com que tot ho fem en un pla amateur, no sé si els fóra massa fàcil de poder-ho seguir. En tot cas, aquest és un tema que cal tenir en compte, ja que, de corals escolars, fa molt poc que n'existeixen.

Per a Montserrat Lluveras, la funció pedagògica és primordial en el cant coral infantil.

—No s'hi seleccionen les veus— asse-nyala— Encara que es canti malament, s'ha de deixar fer, si l'infant té ganes de cantar. De vegades, et trobes amb pares que porten els fills a les corals perquè tenen algun problema d'adaptació escolar, o d'algun tipus de retard mental, o bé perquè tartamudegen. Hi ha una funció social i pedagògica que tenim molt assumida. De vegades, et trobes amb "borinots", infants que no tenen condicions de veu, però, en canvi, sovint són molt desperts i actius i tenen una gran memòria. I, de vegades, quan canvien la veu, afinen bé. Només hi ha un 1 per 1000 de borinots.

Tanmateix, per damunt de la funció social, ha de quedar clar que sobretot "es fa música". Va dient la Montserrat:

—Els nens mateixos t'ho exigeixen. Cada vegada et demanen de fer coses més difícils. De primer, accepten de cantar cançons a una sola veu; però ben aviat ja volen fer cançons. Els encanta de provar coses més difícils. Tenen un esperit de descoberta. I això els fa entrar a la música. I quan han viscut una experiència com la de la Trobada última, després ja volen fer quelcom més difícil. Tanmateix, ha de quedar clar que cada coral ha de fer la seva guerra. El Secretariat no es fica en la forma de fer de cada coral.

Encara que no es doni cap línia programàtica al respecte, l'aspecte de "catalanitat" es dona com a quelcom tàcit.

—El programa comú de les trobades sempre és en català— diu Montserrat Lluveras—. Recomanen que els grups més petits cantin temes populars catalans. I quan van essent més grans, ja canten cançons d'arreu del món, en diferents idiomes. Curiosament, tenim grups que es troben en zones castellano-parlants (barri de Cornellà, L'Hospitalet o de Ciutat Badia) els components dels quals, en la seva majoria, parlen en castellà a casa seva i, a l'hora de cantar, ho fan en català sense que se'ls noti l'accent.

Quatre mil cinc-cents cantaires corresponents als grups mitjans i grans, i dos mil més pertanyents als grups més petits, configuren una realitat impressionant, un moviment que no sabem que tingui parí enlloc del món. Una tasca pedagògica i social ingent que, tanmateix, resta sense reconeixement oficial, i que només rep el suport ocasional de les institucions davant manifestacions com les Trobades. Un esforç col·lectiu, un món d'energies incalculable situat al servei d'una tasca impressionant, tota una tasca feta sense cap mena de retribució, en el més pur esperit amateur ("amorós", segons la definició més exacte del mot). Fins i tot, quan s'ha de recórrer als professionals purs (als qui fan de la música el mitjà de sosteniment), com és el cas de les composicions i direcció de les obres del programa de les Trobades, hom ha de partir de plantejaments amateurs, significativament acceptats

quasi sempre en allò que constitueix una mostra de sensibilitat admirable per part d'aquests professionals que accepten d'entrar, així, en el joc.

Queda encara un punt a fer esment. No és el mateix el cant coral infantil als mitjans urbans que als rurals. En aquests, la seva importància augmenta; car, de fet, es fa difícil fer música al marge de la pertinença a conjunts corals.

La continuïtat del moviment coral infantil, la constitueix Corals Juvenils de Catalunya, que, el mes d'abril de l'any passat, va celebrar a Lleida la seva "XVIII Trobada". Numèricament molt inferior, inclou una vintena de grups que mouen al voltant d'uns quatre o cinc-cents cantaires adolescents. La justificació d'aquest moviment és l'esmentada continuïtat. En tot cas, en aquest sector d'edats, que van dels 15 als 20 anys, sovint es produeixen situacions difícils. Joves que, en canviar la veu, passen de les corals infantils a les d'adults, o bé que ho deixen córrer. Montserrat Lluveras ho sintetitza en aquesta frase:

—És l'edat més difícil!

Pedagògicament, les dificultats són especials. Ens diu: —A la trobada de Lleida, gairebé tots els directores de corals volien plegar. Costa molt de fer-los mantenir l'atenció. Hi ha una dimensió social molt important. Sovint, els pares porten els nois a una coral, no pas perquè els interressi que cantin, sinó perquè saben que estan en un ambient sa. Els mateixos pares sovint es desenten de la tasca de les corals.

El protagonisme del "fer música", en aquest context, hi és substituït pel de fer colla, pel de la diversió.

—Els meus— subratlla Montserrat Lluveras— em demanen de fer sortides, excursions, amb concerts o no; però fer excursions. No; en aquests cors, l'activitat sovint no està vinculada a complementar la formació musical. Cal dir que també n'hi ha que volen fer-ne, de música. Però aleshores, aquests joves, si en el conjunt del grup no hi troben una dinàmica musical, l'abandonen i van a raure a corals d'adults, on aquesta dinàmica sí que hi existeix.

No tot és tan pessimista, però.

—Hi ha grups que, o perquè estudien música, o perquè ja porten la inèrcia de treball de les corals infantils a les quals han pertangut, mostren una ambició i força ganes de treballar. Volen superar-se. Aquests, sovint acabaran als cors d'adults, on es treballa amb força. Són nois que senten una necessitat d'enriquiment.

La línia pedagògica d'aquests cantaires adolescents és diferent.

—Necessiten una altra manera de treballar— continua Montserrat Lluveras—. No pots estar-te deu minuts sense que els dediquis l'atenció. Els repertoris s'acosten als mateixos de les corals d'adults, encara

que, en tot cas, exigeixen més temps de preparació.

Aquest moviment de corals juvenils no sempre és ben entès. Hi ha qui creu que aquest tipus de corals no és necessari, i que cal passar de les infantils a les d'adults. Per altra part, hi ha la problemàtica de les veus, que no estan ben formades i que necessiten un tractament específic. Els tenors, especialment, són unes veus delicades. Les veus baixes no tant; i, per altra part, no hi ha gaire repertori en què dominin les veus baixes. I no podem forçar les veus. Tanmateix, la tasca pedagògica amb aquest jovent no resulta inútil. Els cantaires que han actuat en grups juvenils, se'ls nota que ho han fet, quan arriben a les corals d'adults.

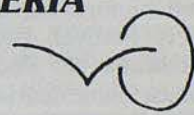
Els intercanvis entre corals i les Trobades constitueixen manifestacions importants del moviment. A l'última Trobada, es va interpretar una harmonització de *La presó de Lleida*, feta per Baltasar Bibiloni i un tríptic del *Flors Sanctorum*.

Però, per damunt del dirigisme més o menys evident, pel que fa a repertori, allò que els agrada als joves és variar.

—Els complau molt,— acaba dient Montserrat Lluveras,— de treballar música popular de països exòtics i, si pot ser, quelcom que els acosti al rock; uns temes amb acompanyament instrumental. Tot allò què és exòtic els atrau especialment!

R.R.M.C.

FORMATGERIA CANNES

Gran assortit de formatges i embotits catalans i espanyols.

c/ Doctor Joaquim Pou, 4

Per reserves 302 50 71

La más importante editorial de publicaciones española de obras musicales de estudio y de concierto

CASA EDITORIAL DE MÚSICA
BOILEAU

Provenza, 287 - Teléfono 215 53 34
08037 - BARCELONA

En su propio interés
pida siempre

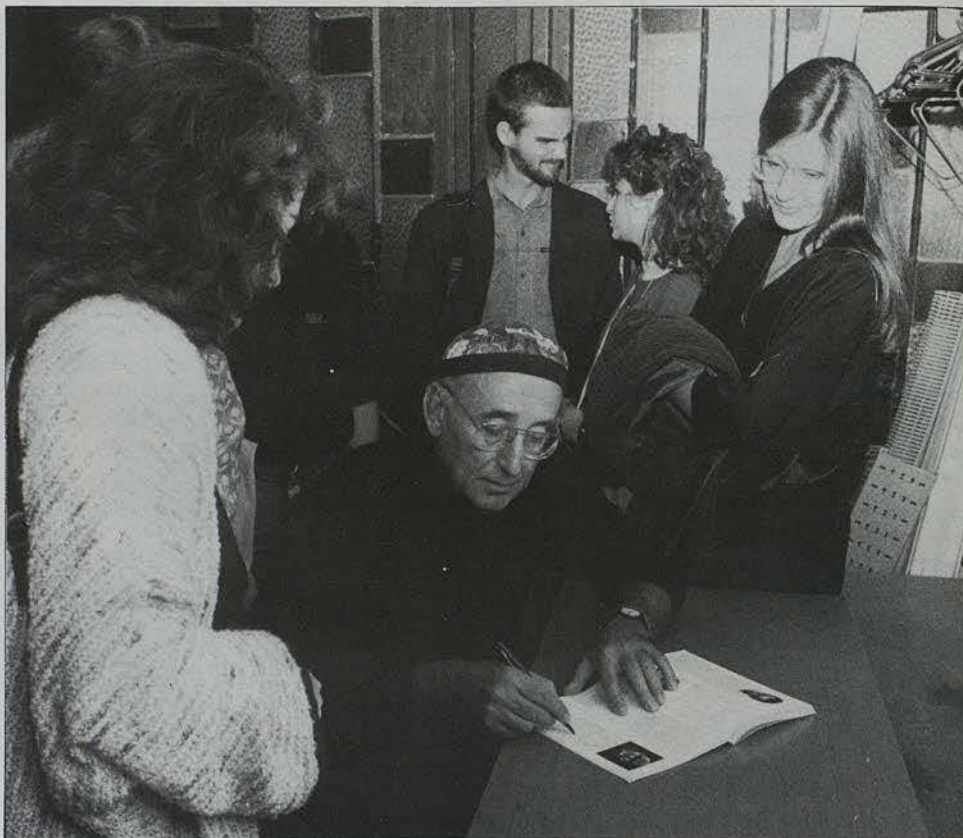
Cloenda del Festival Internacional i inici del curs

Enguany s'ha experimentat com mai aquesta manca de solució de continuïtat entre la cloenda del Festival Internacional de Barcelona i l'inici del curs regular a la ciutat. Al marge de la temporada operística, les grans organitzacions de concerts han matinejat aquest any i, encara no escolat l'estiu, presentaven ja els respectius programes del curs vinent. S'ha dit, fins i tot, que insinuant una certa competència, sobretot per part d'Ibercàmera que enguany ha començat les seves activitats ben a primers de novembre, al mateix temps que el Festival de Jazz i la III Mostra Catalana de Música Contemporània. Ibercàmera i el Liceu s'han mostrat sense problemes de públic; no pas així el Festival i la Mostra, que han evidenciat una preocupant manca d'audiència. Un i altre cas resulten lamentables. Cal, per tant, analitzar-ne les circumstàncies i causes.

Activitat minoritària

La Mostra Contemporània és una activitat minoritària, que rep beneficis del mateix Festival, ensems que en resulta perjudicada per l'esmentada proximitat, pràctica coincidència, que s'està evidenciant com una circumstància perillosa en la Barcelona present. El Festival, en canvi, ve essent afectat pel fet de la seva dispersió al llarg de tot el mes d'octubre i, sobretot, per una absència gairebé total de promoció. Resulta lògic que el públic del Palau analitzi amb franca reserva la possibilitat d'un abonament sencer a la que no acaba essent més que una sèrie irregular de concerts. Si allò que cerquem és el festival localista, caldrà, sempre, fer-ne una gran promoció i donar-li un major marc de solemnitat a casa nostra. El fet que resulta evident és que, en conjunt, no s'està mostrant com a una activitat de prou entitat i representativitat d'àmbit internacional. El mal és que, descartada tota projecció internacional, ha perdut també el ressò que li caldria en aquest àmbit local.

I és una llàstima, perquè, al cap i a la fi, en l'actual Festival hem escoltat moltes coses importants i de qualitat. Com a autèntics esdeveniments, podem esmentar quatre o cinc concerts que gaudiren d'aquella desitjada projecció artística. El Festival

Friedrich Gulda o la informalitat.

tival fou, per exemple, internacional des que es va presentar la Capella Reial, que acaba de crear Jordi Savall, un conjunt instrumental i vocal que s'acredita amb la gran autoritat que ha assolit el seu director. Calia repescar-lo per a Catalunya i cal ara servir-ne el caliu sense reserves. Era una tasca urgent, ja que tenim a l'abast un dels més acreditats especialistes en aquesta branca de la musicologia activa i especulativa. En cert punt, cal considerar depassada l'etapa de cultiu de la música antiga com una realitat merament colorista i d'antologia. Cal, per tant, ésser també, com Savall, un músic de vàlua i ofici remarcable per a muntar en tota la seva dimensió concertant les obres de Cabanilles i de Cererols.

La Philharmonia Orchestra ha tornat, amb el seu extraordinari ofici, per fer destacar dos valors molt importants: Salvatore Accardo, adés bàsicament "paganià" i ara definitivament madur i assaonat per a fer un *Concert*, de Beethoven, de magnífica musicalitat; i també aquesta

figura digna de la màxima atenció que és el director Esa-Pekka Salonen. En una esplèndida versió del *Joc de Cartes*, de Stravinsky, ens va mostrar una faceta de director de gran escola, precís i dominador d'un ofici terminant. Fins aquí estàvem pensant, encara, en una magnífica lectura cerebral d'una partitura també bellíssimament glacial; però en la *Segona Simfonia*, de Sibelius, el director nòrdic s'adverà ja definitivament com a una figura de gran notorietat. A l'esmentada precisió calia ara afegir el domini magistral del flux sonor, de les proporcions, de la construcció, de l'exacta contenció dels *tempi* i del control precís de la fenomenologia. En suma, una figura en ascens meteòric imminent.

Quant a l'Orquestra Ciutat de Barcelona, va passar, d'una lectura discreta, normal, de la *Missa Solemnis*, amb un Cor del Liceu que s'està manifestant tan afermat com excessivament sorollós per al concert, a un *Requiem de guerra*, de Britten, que va prendre una volada ja més important. Aquesta lectura de Decker ens va

La important presència del Schönberg Ensemble, amb Barbara Sukowa.

semblar amantent a la rica manifestació plural de l'eclecticisme positiu de la partitura. Es tracta, en efecte, d'una música bastida amb actitud enciclopèdica, amb una sana apellació a més d'una estètica vàlida en els darrers anys, però amb especulació docta i magistral. Perfectes els cors Pro Musica i els infantils El Virolet i l'Esquellerinc i l'esplèndida Enriqueta Tarrés; tots gaudiren d'una orquestra que mostrava un interessant grup de metall inèdit. Aquest tema de l'Orquestra Ciutat de Barcelona està encara per encetar, a la vista de la composició visiblement mutant, per ara, dels seus components, amb figures que es veuen ja experimentades en diverses latituds però que semblen anar i venir constantment. Té tots els avantatges d'un cert nivell, juntament amb tots els defectes d'una manca d'estabilitat, que és el mateix que dir manca de qualitat. Aquesta consolidació i estabilització encara són, doncs, un repte per a la gerència de la institució.

Dels restants fets remarcables, cal acoblar-ne dos: els dels recitals de Gulda i de Marilyn Horne, atenent a un aspecte de la seva anècdota. Ambdós es caracteritzaren per servir simultàniament dos contingents de públic ben diferenciats. Gulda ens va furnir un dels seus recitals-sorpresa, sense programa anunciat, amb una part clàssica preciosa i una part que pretenia especular amb el món del jazz. Dic que "pretenia", perquè les peces que va fer de Chick Corea s'insereixen en l'àmbit del modern post-impressionisme; i, quant al jazz presumptament improvisat del mateix Gulda, no ens interessa gens com a tal. És com l'estrafolària vestimenta del pianista, que no té res a veure amb un inconformisme. Ens entusiasma el caire relaxat i de gran comunicació de Gulda, però ens molesta tot allò que en ell s'acosta al grotesc. Tampoc no ens interessa la incògnita dels seus programes, per

la gran dosi de vedettisme que comporta. Per bé que els seus Bach i Mozart siguin un dels més literals prodigis que puguem escoltar actualment, després de l'esmentada part d'improvisacions mes o menys jazzístiques, va fer un bis de Chopin descontrolat i sense qualitat artística.

Quant a Marilyn Horne, plantejava el seu recital amb una clara dualitat *Lieder-Bel canto* que va reeixir, sobretot perquè en els nombrosos bis va decantar-se obertament cap al seu camp natural, el de l'òpera. Aquí no hi hagué cap engany: no obstant, cal recalcar que tota la part inicial del recital fou molt més que un dels habituals tràmits de la majoria dels concerts dels grans operistes. La Horne és una artista summament intelligent, de tal forma que els seus *Lieder*, de Schubert o de Wolf, assoliren una dimensió transcendent, francament inesperada en qui no n'és una especialista. Com és lògic, en el recital de Brigitte Fassbaender, acompanyada pel ja mític Irwin Gage, si que ens trobarem en l'altre camp ben definit de qui, sense sorpreses, garanteix unes execucions de *Lieder* puríssimes.

I tampoc no es pot dir que la resta del Festival no tingués sempre el segell d'un o altre interès remarcable. Com el *Pierrot Lunaire*, del Schönberg Ensemble, amb la veu de Barbara Sukowa o els següents dos concerts de la bonica Orquestra del Capitole de Tolouse, en majoritari homenatge a Ravel, o també els dos pianos de les germanes Labeque. Comprenia el Festival, per altra banda, reiterades referències a la música d'avui, que són d'agrair sense reserves als programadors. Hi pertanyia clarament el concert de músics castellans a cura del Grupo Círculo i els catalans que s'inclouen en altres tres concerts. Guinovart va repetir amb l'O.C.B. el seu *Àngel de la Mort*, i Moraleda va estrenar unes *Quatre visions de l'ordre de l'Univers*, molt més interessants per elles

mateixes que no per la discutible càrrega filosòfica que diuen apareix amb regularitat a la sortosament apareix amb regularitat a la seva terra, va estrenar a Santa Maria, a cura de l'Ensemble de Cuivres d'Aquitaine, unes *Confluències* escrites expressament per aquesta seu i amb especial sentit estereofònic de gran volada. I, per acabar, l'èxit personal de Guinjoan amb els seus *Homenatge a Carmen Amaya*, que els Percussions de Barcelona van executar en tota la seva complexa arquitectura sonora, juntament amb reposicions de Mestres Quadreny, Gerhard, Boulez i Llanas.

Tal com fèiem esment, sense ni refredar-se el caliu del Festival s'ha iniciat enguany, més aviat que de costum, la temporada d'Ibercàmera, alhora que la del

Marilyn Horne, amb l'escalf del públic.

PUBLICITAT

A

GRAN

ORQUESTRA

publi|tempo 5/6

L'empresa de publicitat general
especialitzada en música

Publi-Tempo és... publicitat
publicitat de la música
publicitat en la música
publicitat per a la música

Deixeu-vos aconsellar per uns experts
Deixeu-vos aconsellar per Publi-Tempo

Amadeu Vives, 3, 3er 1ª Tel. 301 33 93.
08003 BARCELONA

Il Tabarro al Liceu.

puntual Liceu. Ibercàmera ha començat amb un espectacular conjunt, el de la Simfònica de Montreal. Es tracta, novament, d'una orquestra de les que es poden qualificar com a gran instrument: bloc impecable d'instrumentistes i amb una corda compacta, preciosa, d'exquísida sonoritat. És, en efecte, una de les millors que hem arribat a sentir darrerament a Barcelona, amb certa similitud amb la sonoritat nord-americana. Ha estat dirigida pel seu titular actual, Charles Dutoit, que venia precedit de notables referències que no podem considerar com a confirmades. Ens hem trobat, ara, en presència d'un conductor espectacular que ens ha semblat identificat amb una personalitat que podríem anomenar com la d'un Frühbeck francòfon. És a dir, la d'un director de gran autoritat (insistim, espectacular), curós dels detalls i dotat de memòria prodigiosa per al petit esdeveniment sonor. Però no hem pogut identificar en Dutoit cap detall de profunditat, ans al contrari, més aviat de superficialitat —com veurem— que ens permeti d'assignar-li una qualificació de gran mestre. No sé si el públic, en general, va adonar-se del detall significatiu que representava una programació feta exclusivament d'obres eminentment rapsòdiques, és a dir, posades només per al lluïment concertant dels diversos estaments de l'orquestra, però sense cap possibilitat, ni —per tant— risc, d'aprofundiment i, en conseqüència, definició de les possibilitats reals d'un gran mestre de la interpretació. Es clar que un *Concert per a orquestra*, de Bartók, els *Quadres*, de Mussorgski, o la *Petruixka* són obres que les hem sentides en versions memorables, definitives; però, ara, de les versions de Dutoit, no n'hem servat res en la memòria. Completava la seva actuació amb l'escassa transcendència de la també literal *Rapsòdia*, de Rach-

maninov, un *Carnaval Romà*, i el *Don Joan*, de Strauss. En cap d'elles no es va poder evidenciar la possibilitat que més amunt atribuïem a Pekka-Salonen. És clar, insistim, que l'encant del conjunt de Montreal és manifest, però de les mans de Dutoit no hem escoltat més que brillants frescos sons i una suma d'instantes de belles i impecables ressonàncies. Una gesticulació desafortunada va acabar per desfer qualsevol encant possible en el darrer concert, amb el "fora de programa" de *La Valse*, de Ravel, la interpretació més vulgar i carent d'aroma d'entre totes les que va proposar el repetit director. Per a jugar a Celibidache, com sembla que va intentar, cal ser aquest darrer gran mestre en la seva integritat, amb senyorívola i elegant pretensió.

A darrera hora per aquest comentari, cal parlar també d'una molt afortunada inauguració de la temporada del Liceu. El gran *Tríptic*, de Puccini, ha tornat amb un extens repartiment, potser no espectacular quant a estrelles, però important i inqüestionable. Sempre en serem partidaris, d'aquesta concepció de l'òpera com a un espectacle musical en què —abans que tota altra cosa— cal homogeneïtat en un nivell alt en tots els seus intèrprets. I això ha estat aquesta primera representació de la temporada, que s'inicià sota la batuta sempre solvent de Roberto Abbado, amb una orquestra francament dútil (com continua essent la del Gran Teatre). *Tríptic*, segurament millorable si Puccini estigués en vida per a poder-ho fer encara, podria ésser considerat com a una sonata escènica, amb un *Tabarro* inicial que seria un patètic primer moviment, l'indiscutible adagio de *Suor Angelica* i el rondó de *Gianni Schicchi*. Llàstima, només, que la gran promesa del franc impressionisme caliginós, superb, de l'inici del *Tabarro* es perdi ben aviat en masa formalisme i que

la *Suor Angelica* no s'elevi a una major dimensió, de quasi cantata escènica, àdhuc amb un llibret més dens.

En la primera jornada del *Tríptic*, hi intervenien sobretot dos cantants sòlids i experts en els papers principals, com Nicola Martinucci i Olivia Stapp, potser no prou dirigits cap a una escena que externament era bonica però que no es lliurà d'un estatisme dels citats protagonistes. Juntament amb Alessandro Cassis, hi intervenia la nostra Rosa Maria Ysàs en forma molt destacada, reiterada, com veurem en la jornada següent. *Suor Angelica* incorporava novament aquesta cantant catalana, però els dos papers principals pertanyien a Maria Chiara i Margarita Lilowa. Sobretot pel que fa a la primera, hi havia una mancança pendent, respecte del Liceu, que ara s'ha acomplert amb aquesta versió protagonista de gran classe i dignitat. És una cantant que mereix, evidentment, una presència més important que no aquesta fugaç Angelica, no exempta de dificultats vocals. L'estol de germanes conventuals va permetre de renovar el contacte amb aquesta sèrie de veus de casa nostra com són les d'Ascensión González, Carme Hernández, Núria Cors, Maria Antònia Martín Regueiro, Rosa Vilar, Isabel Aragón i encara altres. Escena discreta i estàtica, sense possibilitat de redempció del llibret. Finalment, *Gianni Schicchi* és aquella òpera que a tothom encanta; perquè, com sempre s'ha dit, és una brillant peça teatral. Un bon equip, en el qual retrobarem els noms sòlids de Maria Uriz, de Palma, Esteve, Monjo i altres, era encapçalat pel veterà Rolando Panerai, magnífic de facultats, tant vocals com d'histrionisme escènic. I hi foren presents destacats, la parella nostra de Maria Àngels Peters i Dalmau González, en la seva dimensió internacional assolida.

Josep Casanovas

150^e
aniversari

RESTAURANT
7
PORTES

Cuina oberta de 13 a 01 sense interrupció

Pg. d'ISABEL II, 14 · 08003 BARCELONA · Tel. 319.30.33

Atys: Una valuosa aportació discogràfica al tricentenari de la mort de Lully

Fins i tot a França, l'obra de Jean-Baptiste Lully (1632-1687) —“el més francès dels italians”, que fou, curiosament, l'inventor del “gust” francès— ha estat valorada amb una certa reserva, al marge de la seva importància històrica: objecte de mesura i d'honestat clàssiques, segons l'opinió dels més conciliadors; freda i enutjosa, segons la dels més radicals. En tot cas, també és cert que ha estat coneguda molt parcialment: cap òpera completa del compositor no figurava al catàleg del disc clàssic, ni cap representació en viu no havia sobrepassat el nivell d'una temptativa més o menys discreta. Potser aquests prejudicis començaran a ser revisats, en escoltar la superba versió de la tragèdia lírica *Atys* (que, a la seva època, gaudí de l'entusiasta predilecció de Lluís XIV i convulsiona la sensibilitat emotiva de Mme. de Sévigné), enregistrada per Harmonia Mundi a partir d'una coproducció, del gener del 1987, de l'Òpera de París, el Teatre Comunal de Florència i l'Òpera de Montpeller, dirigida escènica-

ment per Jean-Marie Villegier i animada musicalment per l'americà radicat a França, William Christie, al front de 110 impecables col·laboradors, reunits a l'entorn del seu conjunt “Les arts florissants”, ben conegut del públic de Barcelona. La trama argumental de *Atys* (una cruenta història d'amor entre una deessa i un mortal, que conserva, bàsicament, la concentració d'una tragèdia clàssica, malgrat les convencions retòriques de Quinault, el més qualificat llibretista de Lully) s'identifica musicalment amb un immens recitatiu, d'unes característiques que el teatre musical va manllevar de la seva rivalitat amb la tragèdia parlada i que representa la fusió de l'òpera italiana de Cavalli i Rossi amb la declamació francesa. Aquest recitatiu, sempre sostingut per un baix continu, presenta una forma molt complexa i elaborada, més melòdica que el *secco italià*, i inclou, esporàdicament, curtes seqüències en forma d'*airs* que no impedeixen que l'acció es desenvolupi de forma continuada, a diferència de l'òpera italiana post-scarlattiana. Aquests episodis presenten només la forma més tancada d'un baix *ostinato* o d'un *rondeau*, però els moments més intensos pel seu lirisme o per la seva intensitat dramàtica no s'allunyen mai de la pulsació dels versos o de les paraules. I és això allò que pretenia Lully: una simbiosi impecable de

Representació de *Atys* a l'Òpera Comique, de París.

la música i del text, amb les millors armes de la simplicitat. Si d'Anglebert o Couperin desfiguraven el discurs en una profusió d'ornaments, Lully els evità dràsticament, fins al punt que, en vestir de música aquest text tan proper a les tragèdies gregues, no sabríem dir si el codi musical reposa sobre les lleis de la llengua, del vocabulari i de la sintaxi, o si Quinault, que coneixia les severes regles harmòniques i melòdiques de l'escriptura lullista, s'hi havia adaptat “a priori”.

També és cert que, més enllà d'aquests principis d'estil, ja és possible de descobrir a *Atys* una considerable arquitectura musical que prefigura no solament Rameau, sinó també un bon nombre de trets puntuals de Gluck —el posterior reformador estranger de l'òpera francesa— i, fins a cert punt, de l'irreprimible fantasia teatral mozartiana. Tot això és ben palès en la interpretació sobirana de William Christie, al davant d'un conjunt homogeni de cantants especialitzats (impossible de citar-los individualment, per raó del seu nombre considerable), dels seus cors i d'una orquestra ampliada, a partir del conjunt estable de “Les arts florissants”, amb un grup de continu particularment opulent (quatre llaüts, guitarra, dos clavicèmbals, baixos de violí i viola) que improvisa a l'entorn dels recitatius una música plena de color i de sentiments.

El mateix William Christie ha resumit el seu treball en aquesta producció: “És evidentment molt diferent del treball líric habitual, on el director arriba una setmana abans de l'estrena per a acreditar una distribució preparada pels directors de cant. Quin és el meu paper? En primer lloc, jo sóc un metrònom, un d'aquests “marcadors de compàs” que assegura la bona marxa dels ballets. Jo animo el continu i estableixo els “tempi” dels duets i dels fragments de conjunt, però també deixo al continu una llibertat d'improvissació i de contacte amb els cantants. Jo sostinc els cors i m'ocupo d'allò que els anglosaxons anomenen “timing”, és a dir la unitat de temps i els encadenaments dels diferents fragments. Però diria que el meu paper és més aviat el d'un catalitzador, al llarg de tot el treball de preparació (hem disposat de tot un mes i mig per a la preparació d'*Atys*). En aquest temps, jo he assegurat la unitat en el pla estilístic i el manteniment d'una homogeneïtat retòrica”.

Agustí Montellà

(Harmonia Mundi - HMC 90 1257.59 Compact Disc. HMC 1257.59 Disc. HMC 401257.59 Cassette)

Francesc Gabarró i Soler, un català en el simfonisme anglès

Per a molts, el nom de Francesc Gabarró i Soler potser no els dirà gran cosa. Si parlem, però, del primer violoncel durant diversos anys de la London Symphony i de la Philharmonia, la cosa, si més no, ofereix un toc d'atenció concret. Si, a més, la seva peripècia humana és particularment atractiva, confegirem un marc referencial digne d'atenció.

Dinàmic, vital, conservador fàcil, aquest músic jubilat parla del seu naixement a Verdú, del seu trasllat en bolquers a Sabadell i a Barcelona i dels seus estudis a l'Institut Casals on en 4 anys féu set cursos. Nascut el 1916 no tingué temps d'actuar amb l'Orquestra Pau Casals. Evità la guerra civil perquè el seu pare aconseguí que el donessin inútil temporal. El mes de setembre del 1936 marxava cap a França, just un dia abans que tanquessin les fronteres. Arribat a Marsella trobà qui després seria gran amic seu, que tenia una orquestra amb la qual poc després es desplaçà a l'Índia. Gabarró s'embarcà amb qui després fou autor de l'himne nacional de l'Índia, i amb la resta de companys d'aquella formació. El destí és Calcuta a l'Índia colonial.

—*Tocàvem en el millor restaurant de l'Índia. I, a més, estàvem afiliats a l'escola de música d'allà, que dirigia el francès Philippe Sandrer. Ell també dirigia la Simfònica de la ciutat. Al cap de l'any oferíem uns cinc concerts de música de cambra i uns deu de música simfònica. Jo vaig ser el primer violoncel. I després, com a invitat, vaig tocar a Nova Delhi. Durant la guerra mundial venien soldats que sabien tocar molt bé. I fèiem una autèntica orquestra internacional.*

A l'hora del retorn a casa, la possibilitat d'haver de complir el servei militar féu que acceptés el consell que li donà el president de l'orquestra: «Fés-te anglès, i vés a Gran Bretanya».

—*M'ho vaig rumiar i, pel que pogués ser, vaig provar-ho. I va ser fantàstic. A Anglaterra va ser on vaig començar la meua autèntica carrera de «Cellista».*

A l'Índia va deixar amics catalans que cita: Casanova, Manuel Salvador, Antoni Ubach, Antoni Rosell, Esteve Cusidó... A finals del 1947 arriba a Londres amb alguns diners, sense feina i amb l'adreça d'un amic a qui havia donat classes. S'ofereix a la BBC, la qual fa una audició de prova. Toca Bach, Dvorák i Falla. El contracten per donar-hi, tres vegades el mes, 20 minuts de música espanyola. Fa amistat i aviat ingressa a la London

Symphony com a tercer violoncel. Al cap d'un any i mig ja n'era primer violoncel; mentrestant actuà durant nou anys amb el Quartet Hirsch. També ho féu set anys amb el Trio Virtuosi, amb Neville Marriner de primer violí. Passà vuit anys amb la London Symphony i va ser cridat per la Philharmonie, que li proposà de ser copríncipal. «En ser dos ens ho podíem combinar», diu. Però només hi va ser tres anys. I ho raona així:

—*Jo estava casat i tenia fills. No els veia mai. I vaig dir, ja n'estic tip d'aquesta vida. I vaig deixar tot el que era concert; orquestra, trio i quartet. Ara sóc lliure, em vaig dir. I què va... Tenia més feina que mai. Feia discos, pel·lícules. Per aquestes feines es crearen orquestres en les quals preniem part els millors professionals. Era una orquestra sense membres fixos, la National Philharmonie, encara existeix.*

Gabarró ha estat dirigit per tots els grans noms de la direcció europea dels últims decennis.

—*He tocat en l'últim concert que dirigí Toscanini a la Philharmonie. No vam assajar. Va dir: «Jo sé que tocaran molt bé. Ja ens veurem aquesta nit». Va ser l'últim concert que donà a Londres.*

Karajan, Stokowsky, Furtwängler, Giulini... Amb l'única gran orquestra anglesa que no ha treballat ha estat amb la Royal Philharmonic. I es queixa del rit-

me de treball que porten els músics a Anglaterra:

—*Treballàvem matí, tarda i nit, tots els dies de la setmana. I quan venia a Espanya per vacances ni tan sols portava el violoncel.*

Només va emprar-lo en el concert que s'oferí el mes de desembre del 1985, a Torre Vieja, en homenatge al seu amic Francesc Casanovas. Diu que a Barcelona només tocava si fos en un concert benèfic, per als músics jubilats de la seva generació.

I ho diu ell, que s'ha vist obligat a jubilar-se perquè així s'exigeix allí, malgrat que, per la seva vitalitat, mostra tenir corda per a molta estona. Potser no al ritme britànic, amb els 4 o 5 concerts setmanals, amb les tardes dedicades als assaigs i als enregistraments. Cada concert exigeix set assaigs, etc.

Gabarró ha enregistrat discos amb Els Beatles. El solo de violoncel que se sent a *Yesterday* és seu. Ha actuat amb Frank Sinatra, i moltes bandes sonores de films el tenen a ell per anònim protagonista. Entre ells alguns de la sèrie «James Bond» i *El violinista en el tejado*. Pel que fa a la manera de treballar en enregistraments, assenyala:

—*Arribaves a l'estudi sense saber què gravàvem. I si no surt bé es rectifica. Tot és tocat a vista. No es perd el temps. Una vegada vaig haver d'enregistrar Guillem Tell, on hi havia dos solos importants de violoncel, i no m'ho havien advertit.*

Un final de carrera professional, el seu, com a *free lancer*. Pel que diu, molt ben pagat, i treballant d'aquesta manera tan industrial i amb un sentit de la productivitat indiscutible. En el context d'una xerrada absolutament distesa, i sense perdre la referència del que suposa aquesta història tan densa en protagonisme simfònic, li demanem trets definitoris d'alguns dels grans directors amb qui ha treballat. Ho fa de manera molt gràfica i expressiva:

—*Karajan, era fantàstic. Amb Furtwängler, no sabies quin temps marcava però l'orquestra sonava bé. Rudolf Kempf era fantàstic; donava gust treballar amb ell. Malcolm Sargent era molt eficient. No tenia res dins del cor, però era molt clar.*

La conversa acaba amb una visita al Palau on l'home, tan falaguer i divertit durant tota la conversa, ara acusa una emoció que no aconsegueix dissimular.

R.R.M.C.

RETRAT

Katia i Marielle Labeque.

Dues parts d'una mateixa neurastènia

La matemàtica artística té la seva precisió pròpia. O imprecisió. Té un sentit únic de les regles de càlcul, obert sempre als resultats més imprevisibles. Segons aquestes regles, la suma d'un piano i un altre piano no són mai dos pianos. I la suma de dues mans i dues mans no són quatre mans. Per molt que s'anuncii com a piano a quatre mans: és totalment una altra cosa.

Sentir tocar conjuntament Katia i Marielle Labeque a dos pianos no és el mateix que sentir tocar Katia Labeque i Marielle Labeque tocant juntes, però no conjuntament. És una altra cosa molt diferent, sorgit també de la suma de dues unitats que, potser, si no fossin diferents, no assolirien la resultant que aconsegueixen. De tot això i d'altres coses parlarem tot seguit.

Menuda, vital, comunicativa, decidida, inquieta, Katia Labeque representa, en la seva actuació, la imatge més exacta de l'energia virtuosística. La seva cama esquer-

ra es dispara sovint cap a l'exterior, en un moviment precís i imparable que manté inevitablement l'atenció del públic davant d'aquesta constant dinàmica, en la qual no és difícil d'admirar el goig de la vivència musical.

Quinze anys de treball conjunt

Oi més si el programa inclou música de la capacitat d'extroversió d'un tòpic producte "a l'espanyola" de Manuel Infante i, sobretot, una *Rapsòdia* de Gershwin. En aquest tipus de repertori, Katia és capaç de mostrar-se especialment histriònica, i les seves natges es passen més temps a l'aire que no reposant damunt la banqueta, mentre el brillant acord final elevarà prodigiosament la figura de Katia, en una mena de gest triomfal ple de joia i decididament engrescador.

A la banda oposada, amb els pianos ca-

piculats, Marielle, dos anys més jove (en aquesta edat que cal situar al voltant dels trenta anys), actua amb una evident contenció, amb una gestualitat més aviat continguda però tampoc no eixuta, tot recolzant la seva superior estatura a una distància apreciable del piano i oferint una imatge externa molt distant de la seva germana. La seva cabellera, considerablement llarga i solta, sovint li cobreix al rostre, moment en què hom se sotragueja, en pensar què podria passar si aquella longitudinalitat capillar envoltés l'activíssima testa de la seva germana, aquella altra testa, prudentment coberta amb uns cabells discretament llargs i molt menys solts.

Són les vuit del matí. Nou hores més enllà de la fi del concert: és el moment establert per a elles per ser entrevistades. Tot això, en el marc del matí més dur de la setmana —dilluns—, quan el sol encara no ha aconseguit superar el dens coixí d'humitat i contaminació de Barcelona.

Imperatius d'*overbooking* periodístic

—dues entrevistes concedides a la mateixa hora— obliguen a dividir esforços; així, la conversa no pot ser a tres sinó a dos, i em correspon com a interlocutora Marielle (diguem, la seriosa de les dues germanes), tanmateix encantadora i amable dins la seva elegant contenció. Una contenció aguditzada per inevitables mostres de fatiga (mentre divideix el temps entre mal menjar-se l'esmorzar al saló de l'hotel on s'estatja i respondre les preguntes que li formulo).

Parla amb una naturalitat totalment allunyada dels apriorismes vedetístics i de les distanciacions forçades. Amb la mateixa naturalitat que pren una tassa de llet i cafè, conversa planerament de quelcom que és la seva vida. El seu aspecte, i també el de la seva germana (dos anys més gran) són prou juvenils perquè no em sorprengui quan digui que ja fa quinze anys que tenen aquesta dedicació professional, d'ençà que ambdues van guanyar el Primer Premi del Conservatori de París.

Li recordo, a l'inici de la conversa, que els prestigiosos cineastes italians Vittorio i Paolo Taviani, de profitosa i dilatada tasca conjunta, afirmen que ambdós són dues parts de la mateixa neurastènia. I, per tant, li pregunto si el d'elles no és un cas semblant. La pregunta li sorprèn, però no sembla molestar-la gens; tot el contrari, ho acull amb un somriure quasi agraït, que apunta vers l'acord que tot seguit certificarà.

—Certament, cal ser complementari per fer això que fem. I és evident que hi ha diferències, entre nosaltres. Damunt l'escenari mateix, la seva forma d'actuar i la meua són molt llunyanes; però, encara que ella sigui molt moguda, en realitat actua amb una gran concentració. Per altra part, és necessari que cadascuna tingui un marge de llibertat, quan actua. Davant un concert, es produeixen fets inesperats que

cal resoldre en aquell moment, i cadascuna ho ha de fer segons la seva manera...

Marielle deixa ben clar que, en el treball de preparació, no hi ha cap ordre jeràrquic, ni una manera de fer sistemàtica: que no hi ha qui ho dirigeixi, i que, a la fi, tot és el fruit d'una tasca conjunta, d'uns suggeriments i d'uns acords:

—No hi ha pas qui doni ordres a qui —assenyala Marielle, sense tampoc atorgar gaire importància en aquesta constatació. I destaca, per damunt de tot, el grau de comunicació a què s'arriba quan es porten quinze anys de treballar conjuntament, de viatjar arreu del món, de fer concerts en auditoris i davant de públics variats.

—És una cosa extraordinària —diu; el mot "extraordinària" no li ha fet perdre el capteniment—. Si som felices, el públic ho nota. La nostra relació és com un matrimoni, però assumit amb tota llibertat. I és molt bonic, això de participar en una tasca estimada amb algú a qui hom estima. Les nostres relacions han estat més difícils al principi que no ara. Ara hi ha un equilibri, entre nosaltres, que no es produïa al principi.

En un concert, es produeixen fets inesperats

La paraula **amor** sembla tenir-hi un paper important. Sense que un tingui tots els elements de judici a la mà, i fiant l'opinió sobretot en matisos escadussers i subtils, hom apuntaria que aquest terme, per a elles, és quelcom molt viu en llurs relacions; que és quelcom inseparable de llurs existències, per damunt del maridatge purament artístic. O, potser, tenint aquest maridatge com a element dinamitzador, o tal vegada en una relació simbiòtica probablement complexa. Però estem parlant de música, de piano; i, d'una manera més especial, del piano a dues persones, que no és el mateix que el piano a quatre mans. Quinze anys de treball conjunt fan força inevitable la pregunta de si els seria possible actuar en solitari.

—Seria molt difícil —respon, prou convençuda—. Comporta un altre tipus de dificultats. Si que m'agradaria, en canvi, actuar en grups de cambra, en trios, en quartets... La veritat és que no tinc ganes d'actuar en solitari. Quan portes tant de temps compartint la música amb una altra persona, es fa difícil de fer-ho en solitari. Potser ho podria fer excepcionalment; però no d'una forma continuada.

En aquesta forma de treballar, desproveïda d'imperatius formals, mai ningú no assumeix exclusivament les parts solistes dels concerts; s'hi alternen segons sigui el contingut de l'obra. La informalitat es trenca —valgui la contradicció— quan es tracta de tocar a dues mans, i aleshores sí que ella actua sempre sobre les notes

breus, perquè és un tipus de so que li plau d'una forma especial.

No acusa que hi hagi problema de repertori, pel que fa a piano a quatre mans o per a dos pianos, encara que cal tenir en compte alguns matisos de l'afirmació:

—No; no tenim problemes de repertori. El problema que tenim és disposar del temps necessari per treballar tot allò que podem abordar. Cada any fem front a noves obres, posem en marxa noves idees de repertori. I aquesta és una tasca molt bonica. Ens agrada descobrir un repertori nou... Sí, que manquen concerts per a dos pianos i orquestra; però no per a dos pianos, o per a piano a quatre mans.

Distinció, aquesta —piano a quatre mans i dos pianos—, que ella centra esquemàticament en aquests termes:

—A mi m'agrada molt tocar a quatre mans. El repertori és més íntim; mentre que, a dos pianos, és més espectacular. Els sentiments que s'expressen són diferents. El repertori per a quatre mans exigeix uns auditoris més reduïts. La Fantasia, de Schubert, no és possible d'interpretar-la davant de tres mil espectadors. Tocar amb dos pianos gairebé és fer-ho amb una orquestra; és molt més ric i brillant.

La paraula especialització, en una tipologia determinada d'obres, no sembla pas encaixar amb la seva forma de fer, molt donada al goig de l'amplitud d'horitzons formals que omple el firmament musical:

—No es pot tocar aquella música que hom no estima. I nosaltres estimem aquesta varietat d'obres que interpretem. Hi ha qui en té prou amb Mozart i Schubert, perquè els estimen. Jo necessito un equilibri i, en aquest equilibri, hi entra la varietat de músics que interpretem.

I d'aquest equilibri forma part la constant dinàmica de canvis de programes, els quals tenen una durada —segons assenyala Marielle— que es limita a allò que duren les gires, després de les quals els canvien. Sembla que tenen una autèntica incapacitat per a mantenir dilatadament la vigència d'una mateixa proposta. La que van oferir al Palau, en el marc del Festival Internacional de Música de Barcelona, venia d'una gira feta als Estats Units de Nord-amèrica. Es pot dir que va morir a Barcelona, perquè després es desplaçaven a Londres, on els esperaven noves iniciatives programadores. En aquest sentit, Marielle lamenta els xiulets que va acollir el canvi de l'anunciada *Rapsòdia in blue*, de Gershwin, per la *Rapsòdia número 2 (Manhattan)*, del mateix compositor, ja que, segons ella, mai no es van comprometre a interpretar la primera, amb l'enregistrament de la qual, per altra part, han aconseguit un èxit força espectacular.

Per a elles un programa que inclogui música espanyola (amb la coneguda trilogia —Albéniz, Granados, Falla— al davant) els complau especialment. Katia, quan, moments abans, havia rebut un

E. FUSTE PIANOS ORGUES

Distribuidor oficial de pianos

SCHIMMEL

PLEYEL

ASTOR

EISENBERG

1780

KAWAI

GAVEAU

C. BECHSTEIN

GRAN EXPOSICIÓ DE PIANOS DE CUA

Teclats, Orgues, So professional, Instruments de vent i corda garantia i servei Ensenyança musical a tots nivells

Mallorca, 346 Tel. 207 45 18 - Barcelona Marina, 310 Tel. 255 92 58 - Barcelona

exemplar de la nostra Revista que incloïa un reportatge sobre Enric Granados, de seguida hi reparà, quasi al primer cop d'ull, fent esment d'una forma especial en l'escultura de la seva mà i del seu rostre, tot manifestant com la colpien. També els plau, segons diu Marielle, l'obra de Ravel, compatriota i quasi conciudadà, i no cal dir que la de Gershwin i, així mateix, assenyala el nom de Bernstein, de qui oferiren algunes obres de propina a l'esmentat concert.

—*Quan no sentim cap relació amb la música que interpretem, aleshores canviem el programa.* —I deixa ben clar que "mai" no els han imposat cap repertori.

—*Sempre interpretem allò que estimem i que volem interpretar.*

—És suficient la partitura, per capir tot el contingut de l'obra, i per poder assumir-la completament?

—*D'entrada, és evident que la partitura és fonamental. Però també és important la inspiració pròpia de l'artista. Tots els artistes respectem fidelment la partitura. Però, tanmateix, resta el misteri de perquè cada interpretació és tan diferent. Cal, per tant, anar més enllà de la partitura. Per fer Gershwin, hem escoltat Billy Holiday, Bill Evans i altres artistes nord-americans. Hi ha obres de la música americana que m'agrada més escoltar-les interpretades per aquests grans artistes o per formacions d'aquest tipus, que no pas per orquestres simfòniques. Però no n'hi ha prou, encara. Cal conèixer el moment en què es va compondre l'obra, i l'estètica dominant (no sols en el camp de la música, sinó en el de la plàstica i la literatura). No es pot interpretar Debussy sense conèixer tot el món impressionista. Ni música espanyola, sense conèixer Granada, el Museu del Prado o el flamenc. I és aquest tipus d'aprofundiment el que fa distingir sovint el gran intèrpret del no-més bon intèrpret.*

—Acabeu de treballar amb Simon Rattle i la seva City of Birmingham Symphony Orchestra, amb qui heu enregistrat el *Concert per a dos pianos*, de

Béla Bartók. És ben sabut que aquest director té un sentit molt exacte i rigorós del seu treball, i que té una dedicació molt més intensa a la seva orquestra d'allò que sol ser costum. Fins a quin punt heu pogut comprovar els resultats d'una forma de fer tan poc habitual?

Marielle sembla estar d'acord amb la descripció de l'ideari professional del director britànic:

—*Ha estat molt agradable, treballar amb Rattle. És un músic extraordinari. Té el mèrit de dedicar temps a assajar; i, a més, en porta molt actuant amb la seva orquestra. Amb ell hem treballat molt. És un músic que va molt a fons de les coses, i ha aconseguit una orquestra d'una qualitat extraordinària. És un músic molt profund.*

No pas involuntàriament, havia portat la conversa a un món temàtic que em preocupa de forma especial i que no és la primera vegada que situo en el marc d'una conversa amb músics destacats. És el món de la hiperprofessionalitat, del treball quasi industrial d'orquestres, directors i solistes, tots els quals sovint resolen llur encontre amb un assaig superficial abans del concert. Un director, un solista i una orquestra conflueixen unes hores en un lloc determinat i, amb gairebé només unes encaixades de mans, preparen i redueixen tota la problemàtica d'un concert i ben sovint amb un èxit "sorollós" (davant d'un públic lliurat més al relleu d'uns noms decididament importants que no pas a la constatació crítica d'uns resultats musicals.) Marielle Labeque, des de dins, en té una visió molt menys pessimista, suposo que no interessada, sobre l'autoritat de la qual no estic en condicions de dubtar.

—*Tot això que dieu és molt relatiu. Depèn de quina obra s'interpreti, que caldrà assajar més o menys. Hi ha orquestres que exigeixen més atenció que d'altres. Hi intervé també el tema econòmic. Els assaigs resulten cars de pagar. Als Estats Units, la qüestió sindical fa que totes aquestes coses resultin especialment complicades. Per exemple, les grans companyies discogràfiques obliguen que els enregistraments no tinguin una durada superior a un determinat temps, per tal de no incrementar costos. Hi estic d'acord. L'avió, en afavorir els desplaçaments, pot accentuar aquesta problemàtica, ja que pot densificar el nombre de concerts. Però, amb aquest ritme frenètic o sense, quan sentis un Murray Perahia o un Brendel veus que aquest no és el problema per a una interpretació important. Si hi ha una bona orquestra i un bon director, no cal fer massa assaigs. I també és cert que, amb més assaigs, les bones orquestres milloren els resultats; però, les dolentes, sovint ho fan pitjor en el segon que en el primer. Sempre, és clar, tractant-se de fer-ne obligadament pocs... No es pot generalitzar, però. Jo crec que, en aquest món*

d'actuacions en gires, es produeixen grans interpretacions. Hi ha el cas del violoncellista Yo-Yo Ma, a qui adoro. Pot oferir 130 concerts cada any, i sempre ho fa meravellosament! Hi ha qui es posa malalt, quan deixa de tocar seguit: li cal un ritme intens per a viure. D'altres, només actuen molt de tant en tant. Cal que cadascú es conegui, i que conegui els seus límits...

I Marielle continua argumentant sobre el tema, tot mostrant una variant nova, que en podríem dir de tipus pedagògic.

—*De vegades, el millor concert que fas és l'últim de la gira, quan estàs més cansada i hi ha més perill de caure en la cosa mecànica. No ho sé: tot això és prou difícil d'establir. Hi ha una cosa certa: damunt l'escenari passen coses que només esdevenen allà i en aquell moment; que no es poden aprendre ni preveure mentre ets a casa i en els assaigs. Una pot preparar molt bé un programa determinat. Però arriba un moment en què no hi avança; i no hi avança fins que actua. A casa, no hi ha un factor tan important com el "trac" de l'actuació. Els músics estem fets per tocar arreu, per viatjar. No pas per quedar-nos a casa!*

Tanmateix, accepta que, a mesura que passa el temps, ha disminuït el ritme d'actuacions, les quals actualment són d'uns 80 concerts anuals, enregistraments discogràfics a part.

—La música, ho és tot, per al músic?

—*Crec que cal tenir lloc i temps per a tot, a més de per a la música. I ho necessitem. Per exemple, temps per a la relació personal; això cadascú s'ho fa de la seva manera, i sempre hi ha una solució per a cada moment i cas: per a la família, per als amics. Nosaltres tenim una casa a la costa Atlàntica, prop d'Espanya, i quan podem hi anem. És molt important! La música és la nostra vida, però també ens agrada veure el nostre jardí, com creixen les flors, trobar-hi el nostre gos...*

A Katia li agrada molt el cinema, i té molts films enregistrats en vídeo. I quan viatgem, procurem fer quelcom més que romandre als hotels. Però això és molt diferent si et trobes a Europa o si ets als Estats Units o al Japó. Aquí et sentis motivat, perquè arreu hi ha coses que t'interessa de conèixer. A Itàlia, la gent està envoltada de bellesa per tot arreu, i aquí també! És clar que coneixem coses de Barcelona. Jo l'adoro, Barcelona! Coneixem Gaudí... I he estat més vegades al Museu del Prado que al Louvre. Passa que, quan et trobes a París, dius: "Bé, ja tindrà temps de veure-ho", i te'n vas i encara no hi has anat! Quan ets als Estats Units, és diferent: allà, tot el que hi fas és seure en una terrassa i fer una beguda.

—El tòpic que cada concert és diferent, fins a quin punt és cert? Què hi influeix perquè sigui així?

RESERVE ALGUNOS APLAUSOS

PARA CUANDO ESCUCHE ESTE MISMO CONCIERTO EN UN COMPACT DISC SONY

SONY

—Sí; cada concert és diferent, perquè també ho és cada públic, i cada sala. I un auditori com el vostre Palau, tan bell, t'inspira molt més que no pas un auditori d'aquests moderns, d'arquitectura asèptica...

Llur dedicació al disc, especialment intensa en els últims temps, i brillant en resultats, obligava a considerar aquest tema. Un disc d'elles, amb obra de Gershwin, ha aconseguit recentment el premi "Disc d'Or". En una fase primera de la conversa, i referint-se al disc, Marielle havia dit que, pel que fa a comunicació, el disc "no oferia res". Ara, a l'hora de justificar llur dedicació, empra un argument "de pes":

—Actualment, no es pot fer carrera sense el disc. —I tot seguit acudeix a una línia de contingut ètic, en principi:

—Per altra part, el disc és imprescindible, perquè no tothom resideix a les grans ciutats; per tant, no li és possible d'escoltar concerts importants. I amb el disc s'aconsegueix una gran perfecció. I, per a l'interpret, és un mitjà molt bo per avançar, perquè li permet d'escoltar-se.

I, en aquests moments, la maquinària discogràfica, les està empenyent de forma imparable. Seiji Ozawa les dirigirà en l'enregistrament del *Concert de Poulenc*; i Simon Bychkov, delfí de Barenboim a l'Orquestra de París, ho farà amb la Filharmonica de Berlín. Obra per a dos pianos i per a dos pianos i percussió, de Bernstein, els espera encara en una altra edició discogràfica.

—El disc és un document que queda. Gràcies a ell —continua Marielle— tenim memòria dels grans artistes del passat. Tant de bo que hi haguessin molts enregistraments videogràfics de les actuacions de la Callas, per exemple... —afegeix convençuda.

Actualment, no es pot fer carrera sense el disc

La resta de l'entrevista ja no és entrevista. A peu dret, i amb el sol registre de la memòria hi allarguem una conversa. Ara, amb el concurs vital de Katia, que s'hi incorpora i hi aporta nous judicis.

De la manera més informal possible, surten diversos temes prou importants. El de la relativament escassa resposta de públic al concert d'elles, cosa que no sembla haver-les sorprès; més aviat apunten que aquest fet s'està generalitzant. Katia parla de la manca de renovació entre el públic concertístic, i considera que hi ha una problemàtica informativa, en això. Es refereix, concretament, al fet que poderosos sectors de la informació dirigeixen llurs esforços cap a altres àmbits de relació —figures i figuretes de la *jet set* i del món frívol institucionalitzat—, mentre s'hi margina allò que és més important. (Mentre Katia parla, Marielle aprofita

l'avinentesa per, a peu dret, completar la dosi alimentícia matinal, mal assumida per culpa de l'atenció a l'entrevista)

Katia continua argumentant en el sentit que la nova dinàmica dels comportaments socials, significada pel sedentarisme (afavorit pel món del confort tecnològic), propicia un cert buit de les manifestacions culturals en viu, mentre el jovent es desinteressa del fet musical d'una certa volada i d'alguna ambició artística.

Marielle també hi intervé, i tot es produeix, en aquests moments de pre-comiat, amb un clima especialment distès i de naturalitat. Un mot, aquest últim, que defineix amb gran precisió la forma de fer (dins i fora de l'hemicicle) d'aquestes dues dones, incapaces, sembla, de fer res més que allò que els brolli espontàniament. Incapaces d'amagar amb coqueteries de figures consagrades la seva admiració per a col·legues, com quan Marielle ha parlat amb entusiasme no gens dissimulat de la categoria del treball de Perahia i Radu Lupu, quan actuen junts. O com quan, en recordar abans a la mateixa Marielle que, a l'hora de saludar, cadascuna d'elles feia la inclinació en un moment diferent, ha dit:

—No; no ho tenim gens preparat, això. —I ha deixat a l'aire una expressió, com volent dir—: *I per què ho havíem de preparar?*

Jaume Comellas

CESC

AQUÍ

NOVA PROGRAMACIÓ DE CATALUNYA MÚSICA

Amb una audiència estimada de 29.000 oients, Catalunya Música ha assolit en el curs de ben pocs mesos cobrir de forma satisfactòria les seves expectatives. D'aquesta manera es converteix en l'emissora de música clàssica més escoltada del Principat.

Ara ha iniciat la que podríem anomenar primera temporada normal, amb una revisió de la seva programació, sense, però, establir canvis radicals, ja que s'ha pogut comprovar que els trets essencials que van vertebrar la posta en marxa de la xarxa han ofert uns bons resultats. En tot cas, es tracta d'introduir nous al·licients sobre els quals cal insistir. En primer terme cal esmentar que cada diumenge, a les cinc de la tarda, s'oferiran enregistraments d'òpera; serà per tant una autèntica sessió d'òpera. Quan el diumenge en qüestió coincideixi amb representació al Liceu, s'oferirà en directe des del nostre teatre. Una altra novetat és que cada dia a les deu de la nit s'oferirà un programa complet de concert. En aquest espai, de dilluns a diumenge s'emetrà enregistraments de concerts de característiques molt diverses, tant dels realitzats en directe per Catalunya Ràdio com d'aquells als quals l'emissora té accés gràcies a les seves relacions internacionals. Una altra novetat és la dedicació setmanal d'un gruix de la programació a un tema monogràfic, el qual és tractat de forma pràc-

ticament exhaustiva. Se situa dins de la dita Selecció Digital que cobreix de les 9 del matí a les 10 de la nit, amb interrupcions a les 12 del migdia, 6 de la tarda i 10 de la nit per sengles butlletins informatius i agendes. Butlletins informatius que s'afegeixen als que es programaven fins ara a les 7, 8 i 9 hores. També es destina un espai exclusiu per a aquelles grans obres —tipus oratori o grans cantates— que per la seva extensió no poden tenir lloc a les programacions habituals. Per això hom els atorga un espai específic: els dissabtes a les 12 del migdia.

Una altra novetat interessant és la del diumenge al matí, amb un espai en el qual l'oient té l'oportunitat de demanar la transmissió de l'obra que vulgui escoltar. Una atenció especial a l'agenda, amb informació de les activitats musicals del país completa el gruix d'una oferta que de moment està gaudint d'una excel·lent acollida per part dels afeccionats a la música.

En tot cas, queda pendent un repte important: el d'arribar a un percentatge màxim de la població catalana, repte que és previst que sigui resolt molt aviat.

Assenyalem, finalment, la importància dels contactes internacionals de la xarxa, que li han permès disposar d'un important material en règim d'intercanvi i, ensems, divulgar arreu produccions pròpies del país, música i intèrprets catalans.

CREACIÓ D'UNA JOVE ORQUESTRA A FIGUERES

A la capital de l'Empordà s'ha creat la Jove Orquestra de Figueres, formada per 19 joves músics d'edats compreses entre els nou i els vint anys. L'orquestra ha estat creada per "Joventuts Musicals de Figueres", amb el patrocini de l'Ajuntament de la Ciutat, amb la finalitat de recollir les inquietuds musicals dels joves estudiants de música i crear-hi un nou espai de comunicació, d'intercanvi i de col·laboració.

La Jove Orquestra té el propòsit de fer concerts periòdicament i, així, potenciar el desenvolupament personal i la

maduració artística i sensitiva dels joves, i estimular-hi aquells que, en un futur, s'hi vulguin dedicar professionalment.

El nombre d'estudiants de música a Figueres sobrepassa els 500. L'orquestra quedarà formada amb 7 primers violins, 6 segons violins, 2 violes, 1 tercer violí i 4 violoncel·ls. També proporcionarà formació a joves que tenen altres instruments (3 pianos, 7 flautes travesseres, 2 clarinets, 1 saxofon i 1 flauta de bec) perquè puguin tocar, ja sigui amb tota l'orquestra o amb petites formacions.

VIII FESTIVAL INTERNACIONAL DE MÚSICA DE GRANOLLERS

Amb una conferència a càrrec d'Oriol Martorell sobre "El classicisme: una etapa crucial en la història de la música" s'inicià, el dia 8 de novembre prop passat, el VIII Festival Internacional de Música de Granollers.

Aquesta manifestació, ja en un procés de clara consolidació i d'ascendent puixança, ha presentat una panoràmica eclèctica i rigorosa servida per intèrprets de la categoria de Glen Wilson (pianoforte), Nou Quartet de Zuric, Trio Salmoè, Trio de Barcelona, Cor Madrigal de Budapest i Or-

questra de Cambra de la Simfònica Hongaresa sota la direcció de Ferenc Szekeres, Josep M.ª Escribano i Josep M.ª Roger (piano), i Orquestra Simfònica Abruzzese amb la participació com a solista del flautista Claudi Arimany, sota la direcció de Vittorio Antonelli.

L'organització del Festival fou a càrrec de Joventuts Musicals de Granollers, amb el suport de l'Ajuntament de la vila, del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Barcelona.

IMPORTANTIS ARTISTES PRENDRAN PART AL PRÒXIM CICLE DE MOZARTIANA

En data encara no determinada del pròxim mes de març començarà la nova campanya del cicle Mozartiana, una iniciativa de característiques especials destinada a programar, al llarg de sis temporades, tot el conjunt d'obra orquestral del compositor salzburguès.

Diverses novetats s'afegeixen al nou cicle. En primer terme, cal situar el fet que abandona la seva habitual ubicació del Casal del Metge per a instal·lar-se al Palau de la Música Catalana. En un altre ordre de coses, cal advertir sobre el relleu d'algunes figures que intervindran en els set concerts que comprendrà la temporada del curs del 1988.

Així, a l'inaugural hi intervindrà el pianista David Golub que interpretarà el *Concert per a piano* núm. 14 i el núm. 24 i completarà la programació la *Simfonia* núm. 36, "Linz". El segon concert —mes d'abril— tindrà com a solista, el violinista Àngel Jesús García, mentre que la direcció serà no a cura del titular de Solistes de Catalunya, Xavier Güell, sinó

d'un director invitat, el nom del qual encara no s'ha anunciat. El programa és format per la *Simfonia* núm. 18, el *Concert per a violí* núm. 1, l'*Adagio i fuga* i el *Divertimento KV 251*. El tercer concert —mes de maig— comptarà ni més ni menys que amb l'aripista Nicanor Zabaleta i amb el flautista Claudi Arimany, que protagonitzaran el bellíssim *Concert per a flauta i arpa KV 299*, en un programa que inclou així mateix la *Simfonia* núm. 7, l'*Adagio i Rondó KV 617* i la *Serenata "Haffner" KV 250*.

El gran pianista basc Joaquín Achúcarro interpretarà dos *Concerts*, a determinar, en el que serà el quart programa, que tindrà lloc el mes de juny. La resta del programa inclou el *Divertimento KV 205* i la *Simfonia* núm. 26 KV 184. Una altra pianista important, la nostra Eulàlia Solé, actuarà en el cinquè concert —mes de novembre— amb director convidat. Interpretarà el *Concert per a piano* núm. 7. El mateix mes de novembre tindrà lloc el

sisè concert, amb participació solista de la clarinetista Sabine Meyer i del concertino titular de l'orquestra, Jaume Francesch, i la interpretació de la *Simfonia concertant per a clarinet, oboè, trompa i fagot, Concert per a clarinet, Adagio per a violí i orquestra i Rondó per a violí i orquestra*. Encara el mes de novembre, tindrà lloc el setè i últim concert de la temporada, amb la participació de la soprano Montserrat Caballé que protagonitzarà "*Aria de concert "Nehumbe meinen Dank" i "Ch'io mi scordi di te."*" Aquest concert, amb molta probabilitat, també

s'oferirà posteriorment al nou auditori de Madrid, que s'inaugurarà aviat. El Ministeri de Cultura està interessat a portar Mozartiana a la capital de l'Estat, i aquest concert constituïria l'inici del cicle.

Cal assenyalar, finalment que Mozartiana commemorà el bicentenari de l'estrena de l'òpera *Don Joan* de Mozart amb un concert extraordinari —19 de novembre— amb la intervenció, junt, Solistes de Catalunya, del bariton Joan Pons, la soprano Enedina Lloris i el tenor Dalmau González que interpretaren àries de l'esmentada òpera.

ORQUESTRES DE CAMBRA INFANTIL I JUVENIL DE CATALUNYA

Juventuts Musicals de Catalunya, amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya promou una interessant iniciativa: la formació d'unes orquestres de cambra infantil i juvenil.

La missió bàsica d'aquestes agrupacions és de possibilitar la pràctica orquestral ja en els primers moments de la formació musical dels deixebles i, posteriorment, en les fases de progressiva maduració de llurs estudis.

Sota la direcció de Francesc Llongueres, les activitats de l'Orquestra de Cambra Infantil comprenen un assaig setmanal de noranta minuts, un concert al final de cada trimestre i una setmana de colònies musicals; també, sota la responsabilitat artística del mateix titular, l'Orquestra de Cambra Juvenil preveu un assaig setmanal de noranta minuts, sis con-

certs (3 programes) a Barcelona i a altres 5 poblacions de Catalunya (dos al final de cada trimestre), sis trobades de cap de setmana (dues cada trimestre) amb assaigs intensius, i una setmana de colònies musicals.

L'Orquestra de Cambra Infantil estarà integrada per 8 violins primers, 8 violins segons, 6 violes, 4 violoncels i 1 contrabaix. Per formar-ne part cal tenir entre 9 i 15 anys i haver practicat un mínim de tres anys d'instrument.

L'Orquestra de Cambra Juvenil constarà de 10 violins primers, 10 violins segons, 8 violes, 8 violoncels i 3 contrabaixos. Per a accedir-hi, cal tenir entre 14 i 20 anys i un nivell mínim d'estudis (tercer curs).

Informació i inscripcions: Joventuts Musicals de Catalunya, Muntaner 182, 2.º, 1.ª, tel. 239 30 09, 08036 Barcelona.

PRESENTACIÓ D'AMICS DEL LICEU

Acaba de presentar-se al Saló dels Miralls, del Gran Teatre del Liceu, l'Associació Amics del Liceu. Ha estat obra d'una iniciativa d'un grup de personalitats barcelonines procedents de diversos sectors de la vida ciutadana, presidits pel conegut doctor en cirurgia Moisès Broggi i Vallès.

Aquesta entitat té com a objectius afavorir el suport públic

i privat al Gran Teatre del Liceu, difondre'n les activitats i promoure diverses iniciatives, com són cicles de conferències, relacionades amb temes propis de la vida del nostre teatre d'òpera. També promourà l'assistència a assaigs, aconseguir localitats dels espectacles del Liceu i també d'altres teatres d'òpera europeus.

ACTIVITATS INTERNACIONALS DE CHIHARU SAKAI,
EL DARRER PREMI MARIA CANALS.

L'última edició del Premi Internacional d'Interpretació Maria Canals fou guanyat per la japonesa Chiharu Sakai, la qual, poc temps després, fou guardonada també amb el Primer Premi del Reial Conservatori de Brusselles, amb la màxima puntuació.

D'aleshores ençà, la carrera d'aquesta jove intèrpret ha estat un seguit d'èxits arreu on ha actuat. D'entre la seva intensa activitat internacional, destaca amb relleu singular l'actuació a Martina Franca (Itàlia) dins el cicle "Ribalta

Pianistica Internazionale" amb una memorable audició integrada per un programa que comprenia obres de Beethoven, Chopin, Scarlatti, Jongen, Ravel i Liszt. La crítica italiana, sense excepció, lloa les excel·lències de la intèrpret i el sòlid criteri musical que la guia.

També el passat mes d'octubre, el públic barceloní pogué aplaudir aquesta destacadíssima figura en ocasió del recital ofert a la sala cultural de Caja Madrid (obres de Bach, Mozart, Ravel, Granados i Liszt).

GLISSANDO ESCOLA DE MÚSICA, NOU CENTRE DOCENT MUSICAL

Glissando Escola de Música, és un nou centre docent musical que acaba d'iniciar la seva trajectòria, tenint com a base el conegut establiment especialitzat del mateix nom. Segons els seus fundadors, hom pretén ampliar l'espectre de l'ensenyament musical a Catalunya, tot insistint en l'aprofundiment de la interpretació i la creativitat musicals. És coordinador de l'esmentat centre, Antoni Besses, catedràtic del Conservatori Superior Municipal de Música de Barcelona i n'és secretària Marta G. Figueras.

Les matèries que s'impartiran són: Piano, Solfeig, Contrapunt, Harmonia, Música de Cambra i Pedagogia Musical.

Al llarg de la temporada actual s'oferiran tres *Master Classes*, segons el següent programa:

Violí, a cura de Gonçal Comellas, dies 26, 27, 28 i 29 de gener. Piano, a cura de Frederic Gevers, dies 24, 25, 26 i 27 de febrer. Violoncel, a cura de Radu Aldulescu, dies 25, 26, 27 i 28 d'abril. Al mateix temps, Antoni Besses i Gerald Benhcké impartiran sengles curses: el primer, sobre "Aspectes fonamentals en la interpretació de l'obra per a teclat de J.S. Bach" —dies 5 i 6 de febrer—, i el segon, sobre "Pedagogia Musical" —dies 26 i 27 de març—. La seu de Glissando Escola de Música, és carrer de Tallers número 13.

NOTICIARI DE L'ORFEÓ CATALÀ

PRÒXIMES AUDICIONS

Després de les últimes i importants intervencions del cor de l'Orfeó Català, a París, amb les parts corals del *Romeo et Juliette*, de Berlioz, i al mateix Palau de la Música Catalana recentment, amb la interpretació de l'obra *Carmina Burana*, de Carl Orff, conjuntament amb l'Orquestra Ciutat de Barcelona i sota la direcció de Laslo Heltay, han començat els assaigs per a *La Creació*, de Haydn, que ha de ser cantada el 18 d'aquest desembre, en el decurs del Festival de la Vall d'Aosta, amb l'orquestra anglesa de St. John Smith Square, i dirigits pel mestre John Lubbock.

Amb aquesta actuació i la següent, també important, de l'oratori *Elies*, de Mendelssohn, previst per al dia 16 de març vinent —amb la BBC Orchestra i també sota la direcció de el mestre Laslo Heltay—, dintre el "VIII Festival de Música Romàntica" organitzat per la Fundació Caixa de Pensions, l'Orfeó Català creu que haurà clos una llarga etapa de reestructuració del cor, començada el 1985, amb el *Requiem*, de Fauré, i la *Missa en fa* i el *Magnificat*, de J.S. Bach, que continuà el 1986, amb *La Creació*, de Haydn, la *Missa en do major*, de Beethoven, i els fragments corals de *L'enfance du Crist*, de Berlioz, i que haurà culminat el curs 1987/1988 amb el *Motet a 40 veus*, de Tallis, l'*Agnus Dei*, de Barber, els cors de *Romeo et Juliette* i de *Carmina Burana*, abans esmentats, una nova interpretació de *La Creació* haydniana i, finalment, els cors de l'oratori *Elies*, de Mendelssohn, que ultra la interpretació al Palau de la Música, serà cantat a dues altres capitals catalanes.

A més d'aquestes obres simfónico-corals, el mestre Simon Johnson i la Junta Directiva de l'Orfeó Català es proposen d'ampliar el repertori actual de música *a cappella*, amb la inclusió d'obres d'autors catalans (antics i nous) o d'harmonitzacions de cançons tradicionals o populars que permetin

confeccionar uns programes adients per a ser interpretats a les sales més reduïdes de les diverses poblacions de Catalunya on tan sovint és sol·licitat, amb què pugui complaure aquestes demandes de concert.

Acomplerta aquesta etapa de reestructuració, l'Orfeó Català enfocarà decididament la preparació del seu proper centenari, amb la preparació d'altres obres simfónico-corals de major dificultat i bellesa encara major, amb què pugui celebrar, l'any 1991, la gran obra dels orfeons iniciada pel mestre Lluís Millet i Pagès.

Com a actuació més immediata, l'Orfeó Català oferirà, en el tradicional "Concert de Sant Esteve", diverses cançons nadalenques, amb les seves corals infantils i juvenils, i també els cors de *La Creació*, acompanyat per l'Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana, que, en aquesta ocasió col·laborarà per primera vegada amb l'Orfeó per a una execució simfónico coral.

E.X.

PELL DE BRAU

ANGEL OLIVER, PREMI REINA SOFIA, DEL CONCURS
FERRER SALAT

La cinquena edició del "Premio de Composición Reina Sofia", convocat per la Fundació Ferrer Salat, ha estat guanyada pel compositor aragonès Angel Oliver Pina, amb la seva obra *Nunc*, per a gran orquestra de corda.

Participaren al certamen trenta-vuit partitures, de les quals divuit passaren la primera eliminatòria. Només tres obres superaren la segona selecció; *Nunc* s'hi destacà de bon començament com a pro-

bable guanyadora. Així, finalment ho determinà el jurat integrat per Xavier Montsalvatge (president), Carmelo Alonso Bernaola, José Peris, Francisco Cano, José Luis Turina i Miguel Angel Coria.

El guanyador, Angel Oliver, fou deixeble de Guridi, Cristóbal Halffter i Godofredo Petrasi, i ha estat distingit amb nombrosos guardons, entre els quals el "Premi de Roma" (1966).

ARREU

LA VIDA DE TOSCANINI EN UN FILM DE ZEFFIRELLI

La vida del compositor Toscanini és narrada en un film del director italià Franco Zeffirelli. La pel·lícula *El joven Toscanini* es va començar a rodar a principis de setembre a Portugal. Elizabeth Taylor hi interpreta el paper de la cèlebre soprano russa Nadina Boulcuiov, amiga de l'emperador Pere II, un paper interpretat per Philippe Noiret.

Zeffirelli explica que s'inspirà en Maria Callas, en dirigir Elizabeth Taylor en el paper de la cèlebre soprano. Casualment, la data en què es va començar a rodar coincidí amb el desè aniversari de la mort de la gran diva. "Espero que Ma-

ria ens envii favorables influències astrals, perquè ella hi té molt a veure, en aquesta pel·lícula.", afirmà el director.

El film recrea la infància de Toscanini; Zeffirelli s'ha servit de documents històrics de l'època, però sense oblidar el mite i la llegenda. Ha dit: "...tot és cert i tot està ben documentat; si bé també hi haurà una forta dosi de fantasia." El rodatge es calcula que durarà catorze setmanes. Des de Lisboa aniran al Teatre Petruzzelli, de Bari. També filmaran algunes escenes a Roma i, d'altres, a Parma, ciutat on va néixer Toscanini, el 1876.

HERZOG DIRIGIRÀ UNA VERSIÓ EN VÍDEO DE
«BORÍS GODUNOV»

El gran director cinematogràfic alemany Werner Herzog, dirigirà escènicaament la versió de l'òpera *Borís Godunov* en una producció en vídeo, la

banda sonora de la qual acabava de ser enregistrada, el mes de juliol darrer, a Washington, sota la direcció de Rostropovitch.

CONVOCATÒRIES

V PREMI CIUTAT DE MANRESA, DE PIANO

Ha estat feta pública la convocatòria del "V Premi Ciutat de Manresa, de piano", organitzat pel Conservatori de Manresa i patrocinat per l'Ajuntament d'aquella ciutat, la Generalitat de Catalunya, la Caixa d'Estalvis de Manresa i la casa Pianos Solans, amb la col·laboració de Hazen SA.

En aquesta cinquena convocatòria, el Premi ciutat de Manresa és dedicat en homenatge a la figura de Maurice Ravel (1875-1937) i se celebrarà a Manresa els dies 18, 19, 20 i 21 de febrer de 1988.

El premi s'estableix en tres categories, segons l'edat dels participants: categoria A) 18-27 anys; B) 14-17 anys; i C) fins a 13 anys.

S'estableix un Primer Premi de 300.000 pessetes i 13 premis més de caràcter dinerari, a més de d'altres premis especials (concerts, cursos, beques).

El Jurat estarà format per

les següents personalitats:

President: Ramon Coll, catedràtic de piano del Conservatori del Liceu de Barcelona.

Membres: Josep M. Colom, concertista de piano; Antoni Besses, catedràtic de música de cambra del Conservatori Municipal de Barcelona; Josep Gil, professor de piano del Conservatori de Manresa; Albert Giménez-Atenelle, professor de piano de l'Escola de Música de Barcelona; Montserrat Torrent, catedràtica d'orgue del Conservatori Municipal de Barcelona.

Els interessats a participar en aquest Premi cal que formalitzin la seva inscripció abans del dia 1 de febrer de 1988. S'han d'adreçar al Conservatori Professional Municipal de Música de Manresa, carrer del Mestre Blanch, 2/08240 Manresa (Bages) Tel. (93) 872 00 88

IX JORNADES DE DIRECCIÓ CORAL

L'Orfeó Manresà, amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de la Federació Catalana d'Entitats Corals, ha organitzat una nova edició de les "Jornades de Direcció Coral". El primer cicle, se celebrarà el passat mes de novembre; els que seguiran, tindran lloc els dies 5, 6 i 7 de febrer i 15, 16 i 17 d'abril de 1988.

Les Jornades són estructurades en tres nivells, segons el grau de coneixements i pràctica dels deixebles, i tenen una programació progressiva, comprensiva de les diverses facetes de la direcció coral. En-

tre altres temes, hi són tractats: noció de la pulsació, gest bàsic de direcció, anàlisi de partitures, direcció binària i ternària, treball de cançons i canons a dues i tres veus, pedagogia de l'assaig, tècnica vocal, fisiologia de l'aparell fonador, etc.

L'equip de professors és integrat per Josep Anton Casas, M.ª Teresa Giménez, Francesc Llongueres, Jordi Noguera i Joaquim Sabater.

Per a tota mena d'informació, els interessats poden adreçar-se a: Orfeó Manresà, Muralla de Sant Domènec, 1, 08240 Manresa.

"RENCONTRES INTERNATIONALES DE CHANT CHORAL"
DE TOURS

Els XVII "Rencontres..." de Tours se celebraran, aquest curs, del 20 al 22 de maig.

El Concurs pròpiament dit consta de cinc categories: Cors mixtos, cors maculins, cors femenins, conjunts de cambra mixtos i programa lliure.

Les inscripcions, cal fer-les abans del dia 1 de gener de 1988.

Per a tota classe d'informacions, cal dirigir-se a: "Rencontres internationales de Chant Choral B.P. 1452 37014 Tours cedex (telf.: 47216526)"

CONCERTS • RECITALS • CONCERTS • RECITALS

ANOIA

DESEMBRE

25, divendres	19,30 h.	Sant Sadurní d'Anoia	Església parroquial	Coral Sant Sadurní. Conjunt instrumental. Dir.: Xavier Cervera. Foster, Josly, Berdier, Kirpatrick, Franck, Telemann, Schubert
---------------	----------	----------------------	---------------------	--

BAGES

DESEMBRE

26, dissabte	12 h.	Balsareny	Colònia de St. Esteve	Coral Sant Esteve, de Balsareny. Dir.: Joan Bajona. Millet, Oltra, Vila, Cohí Grau, Pérez Moya
6, dimecres	16 h.	Balsareny	Casal Verge de Montserrat	Coral Sant Esteve, de Balsareny. Dir.: Joan Bajona. Millet, Oltra, Vila, Cohí Grau, Pérez Moya

BARCELONÈS

DESEMBRE

2, dimecres	21 h.	Barcelona	Palau	Quartet Juilliard dels E.U.A., Schubert, Hindemith, Smetana (Fundació Caixa de Pensions)
3, dijous	21 h.	Barcelona	Palau	Naum Grubert, piano. Schubert, Beethoven, Rachmaninov (Ibercàmera)
	21 h.	Barcelona	Teatre Lliure	Orquestra de Cambra Teatre Lliure. Dir.: Josep Pons. Gerhard
4, dijous	21 h.	Barcelona	Liceu	Mefistofele, d'A. Boito. Dir.: José Collado
5, dissabte	21 h.	Barcelona	Palau	Orquestra Ciutat de Barcelona. Anne-Sophie Mutter, violí. Dir.: Uriel Segal. Mozart, Strauss, Brahms
6, diumenge	19 h.	Barcelona	Casal del Metge	Albada Olaya, Manuel Cabero, piano a quatre mans (Diumúsica)
	21 h.	Barcelona	Palau	Orquestra Ciutat de Barcelona. (Segona audició)
8, dimarts	17,30 h.	Barcelona	Gran de St. Andreu, 146	Corals Plançons i Arrels. Orfeó l'Eco de Catalunya. Dirs.: Joaquim Hernández i Salvador Puga
9, dimecres	21 h.	Barcelona	Centre Cultural Caixa de Pensions	Béla Siki, piano. Beethoven, Schumann, Debussy, Chopin (Fundació Caixa de Pensions)
10, dijous	21 h.	Barcelona	Liceu	Mefistofele, d'A. Boito. Dir.: José Collado
	21 h.	Barcelona	Palau	Orquestra Ciutat de Barcelona. Esther Nyffenegger, violoncel. Dir.: Franz-Paul Decker. J. Cervelló, Pfitzner, Weber, Hindemith
11, divendres	21 h.	Barcelona	Palau	Escolania de Montserrat. Vicenç Prunés piano. Dir.: I. Segarra. (Aspanias)
12, dissabte	19 h.	Barcelona	Palau	Orquestra Ciutat de Barcelona. Esther Nyffenegger, violoncel. Dir.: Franz-Paul Decker. Cervelló, Pfitzner, Weber, Hindemith
13, diumenge	11 h.	Barcelona	Palau	Orquestra Ciutat de Barcelona (tercera audició)
	17 h.	Barcelona	Liceu	Mefistofele, d'A. Boito. Dir.: José Collado
	19 h.	Barcelona	Casal del Metge	Màrius Díaz, violoncel. Albert Guinovart, piano (Diumúsica)
	21 h.	Barcelona	Palau	The Chamber Orchestra of Europe. Dir.: Claudio Abbado. Brahms, Haydn, Schubert (Ibercàmera)
	22 h.	Barcelona	Teatre Lliure	Orquestra de Cambra Teatre Lliure. Dir.: Josep Pons. Gerhard
14, dilluns	21 h.	Barcelona	Palau	The Sixteen Cor i Orquestra. Solistes vocals. Dir.: H. Christophers. El Messies, de Händel (Fundació Caixa de Pensions).
	22 h.	Barcelona	Condal	Joan Bibiloni, Nando González, guitarra. Agustí Fernandez, piano
16, dimecres	21 h.	Barcelona	Palau	Orfeó Laudate. Dir.: Angel Colomer, "45 è aniversari de l'Orfeó Laudate".
17, dijous	21 h.	Barcelona	Teatre Lliure	Orquestra de Cambra Teatre Lliure. Dir.: Josep Pons. Gerhard
19, dissabte	19 h.	Barcelona	Palau	Orquesta Sinfónica de Bilbao. Andrea Catzel, soprano. Sjoerd Beute, tenor. Fernando Belaza, bariton. Alfonso Echeverría, baix. Coral San Juan Bautista de Leioa. Coral Zigor. Dir.: E. García Asensio. La infància de Crist de Berlioz

FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS

TEMPORADA MUSICAL 87 88

DESEMBRE 87 - MAIG 88

2 desembre Palau de la Música Catalana. **QUARTET JUILLARD DE E.U.A.** Schubert, Hindemith, Smetana.

9 desembre Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **BÉLA SIKY**, piano. Beethoven, Schumann, Debussy, Chopin.

14 desembre **CONCERT DE NADAL DE LA FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS.**

Palau de la Música Catalana. **THE SIXTEEN COR I ORQUESTRA** de Londres. Director: **HARRY CHRISTOPHERS**. EL MESIES, J.F. Haendel.

VIII FESTIVAL DE MÚSICA ROMÀNTICA: Félix Mendelssohn

13 gener Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **MONTSERRAT ALAVEDRA**, soprano. **MIQUEL ZANETTI**, piano. **ORIOL ROMANÍ**, clarinet. Schumann-Wieck, Spohr, Mendelssohn.

20 gener Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **BRUNO CANINO**, piano. Beethoven, Fauré, Brahms, Mendelssohn.

27 gener Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **QUARTET LINDSAY** de Londres, Beethoven, Mendelssohn.

3 febrer Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **JOAN ENRIC LLUNA**, clarinet. **ANNA CALVO**, violi. **SALLY HEATH**, piano. **LINDSAY MARTINDALE**, violoncel. Brahms, Mendelssohn.

10 febrer Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **QUARTET ENESCO** de París, **RAMON COLL**, piano. Janáček, Schumann, Mendelssohn.

17 febrer Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **JORDI MASÓ**, piano. Liszt, Mendelssohn, Chopin.

24 febrer Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **CORAL CÀRMINA**, orgue. Director: **JORDI CASAS**. Mendelssohn.

2 març Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **ALBERT NIETO**, piano. Schumann, Liszt, Mendelssohn.

9 març Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **DIVERTIMENTI ENSEMBLE** de Londres, Bach, Txaikovsky, Mendelssohn.

16 març Palau de la Música Catalana. **BBC CONCERT ORCHESTRA**, **ORFEO CATALÀ**. Solistes. Director: **LASZLO HELTAY**. ELIES de Mendelssohn.

CICLE DE ORGUE ROMÀNTIC

Església de Santa Maria de Jesús de Gràcia.
MONTSERRAT TORRENT, **WOLFGANG ZERER**, **MARIA NACY**, **JORDI FIGUERAS**.

21 març **CONCERT DE SETMANA SANTA DE LA FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS.**

Palau de la Música Catalana.
MONTEVERDI CHOIR ENGLISH BAROQUE SOLOISTS. Director: **JOHN ELIOT GARDINER**.
LA PASSIÓ SEGONS SANT MATEU de J. S. Bach.

XI FESTIVAL DE MÚSICA ANTIGA

13 abril Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **EMMA KIRKBY**, soprano. **ANTHONY ROOLEY**, llaüt. Temes de l'antiga Grècia a les cançons dels segles XVI i XVII.

15 abril Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **MELVYN TAN**, fortepiano. Beethoven, Schubert.

20 abril Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **DIATESSARON**, **JOAN CARLES SENTIS**, flauta travessera. **JORDI ARGELAGA**, oboè barroc, flauta dolça. **JEAN LOUIS PRADAL**, oboè barroc. **JOSEP BORRAS**, fagot. **Marin Marais**, **L. Antoine Dornel**, **P. D. Philidor**, **F. Couperin**.

27 abril Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **THE AMSTERDAM FORTEPIANO TRIO**. Haydn i Mozart.

29 abril Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **GLEND WILSON**, fortepiano. Beethoven.

4 maig Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **HANS MARTIN LINDE**, flauta. **OSCAR MILANI**, clavicèmbal. **PERE ROS**, viola de gamba. **Leclair**, **Händel**, **Bach**, **Lotti**.

11 maig Palau de la Música Catalana. **ORQUESTRA DEL SEGLE XVIII**. Director: **FRANS BRÜGGEN**. Solista: **KONRAD HUENTELER**, flauta. Mozart, Beethoven.

13 maig Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **STANLEY HOOGLAND**, fortepiano. Haydn, Mozart, Beethoven, Dussek.

18 maig Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **COR DEL FESTIVAL DE MÚSICA ANTIGA DE BARCELONA**. Director: **PHILIPPE HERREWEGHE**.

24 maig Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **HESPERION XX**. Director: **JORDI SAVALL**. **M. Locke**, **J. Jenkins**, **A. Ferrabasco II**, **G. Copernico**, **D. Gibbons**, **C. Tye**, **J. Dowland**, **A. Holborne**, **William Byrd** i anònims.

26 maig Centre Cultural de la Caixa de Pensions. **KECSKÉS ENSEMBLE**. Director: **ANDRÁS KECSKÉS**. Música hongaresa i turca dels segles XV al XVIII.

Tots els concerts començaràn a les 21 h.

VENDA D'ABONAMENTS:

Del 10 al 18 de novembre de 1987. D'11 a 14 i de 16 a 20 h (de dimarts a dissabte) Al Centre Cultural de la Caixa de Pensions Passeig de Sant Joan, 108. Telèfon: 258 89 07 08037 BARCELONA

VENDA DE LOCALITATS:

Informació detallada al programa general de la Temporada Musical.

Servei d'informació de la Fundació Caixa de Pensions.
Telèfon: 317 57 57

FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS

CONCERTS • RECITALS • CONCERTS • RECITALS

20, diumenge	11 h.	Barcelona	<i>Palau</i>	Orquesta Sinfónica de Bilbao (Segona audició)
	18 h.	Barcelona	<i>Palau</i>	Coral Sant Jordi. Dir.: O riol Martorell. Tradicional Concert de Nadal
	18,30 h.	Barcelona	Ateneu Barcelonès	Sofia Puche, piano (Associació Massià-Carbonell)
	19 h.	Barcelona	Casal del Metge	Eulàlia Solé, piano (Diumusica)
	20 h.	Barcelona	Parròquia de Sant Rafael de la Guineueta	Coral Canticorum
	22 h.	Barcelona	Teatre Lliure	Orquestra de Cambra Teatre Lliure. Dir.: Josep Pons. Gerard
21, dilluns	19,30 h.	Barcelona	Aula Magna del Seminari	Màrius Díaz, violoncel. Albert Guinovart, piano. Schumann, Brahms
	21 h.	Barcelona	<i>Liceu</i>	<i>Cavalleria Rusticana</i> , de Mascagni. <i>Pagliacci</i> , de Leoncavallo. Dir.: Giuseppe Patané
	22 h.	Barcelona	Condal	"Concert de Nadal". Anna Ricci, mezzo-soprano. Àngel Soler, piano. Toldrà, Mompou, Blancafort, G. Morante, Falla, Ravel
22, dimarts	21 h.	Barcelona	<i>Palau</i>	Orquestra Ciutat de Barcelona. Coral Sant Jordi Dir.: Albert Argudo. Bach. R. Ferrer, Debussy, Ravel
23, dimecres	21 h.	Barcelona	<i>Palau</i>	Orquestra Ciutat de Barcelona. Coral Sant Jordi (Segona audició)
	21 h.	Barcelona	<i>Liceu</i>	<i>Cavalleria Rusticana</i> , de Mascagni. <i>Pagliacci</i> , de Leoncavallo. Dir.: Giuseppe Patané
26, dissabte	19 h.	Barcelona	<i>Palau</i>	"Concert de Sant Esteve". Orfeó Català. Dir.: S. Johnson. Orquestra de Cambra del Palau de la Música. Dir.: J.J. Olives
27, diumenge	17 h.	Barcelona	<i>Liceu</i>	<i>Cavalleria Rusticana</i> , de Mascagni. <i>Pagliacci</i> , de Leoncavallo. Dir.: Giuseppe Patané
	19 h.	Barcelona	<i>Palau</i>	"Concert de Nadal". Agrupació Cor Madrigal. Homenatge a la memòria del poeta J.V. Foix. Dir.: Narcís Bonet
29, dimarts	21 h.	Barcelona	<i>Liceu</i>	<i>Cavalleria Rusticana</i> , de Mascagni. <i>Pagliacci</i> . Leoncavallo. Dir.: Giuseppe Patané

En vivo: Mercado mundial de la música '88

Vendrán más de 800 expositores procedentes de más de 30 países, quienes le mostrarán a Vd. las novedades que ofrece el mercado mundial de la música 1988.

Experimente Vd. en vivo como el progreso de la técnica se transforma en sonido y en efectos especiales. Bien sea que Vd. se interese por las innovaciones clásicas o por las electrónicas – Francfort le proporcionará impulsos.

Feria de la Música de Francfort 1988.
Abierta del 9 al 11 de Marzo exclusivamente para el comercio especializado. Para los profesionales, los aficionados y los amigos, los días 12 y 13 de Marzo.

Informaciones sobre la Feria, el viaje y los boletos de entrada:
Cámara de Comercio Alemana para España,
Paseo de la Castellana 18, 28046 Madrid, Tel.: 275 4000,
Telex: 42 989 haka e,
Calle Córcega 301-303, 08008 Barcelona, Tel.: 218 8262,
Telex: 50 615 haka e

**MUSIK
MESSE
FRANKFURT**

9.-13.3.1988

**Messe
Frankfurt**

CONCERTS • RECITALS • CONCERTS • RECITALS

ALT EMPORDÀ

DESEMBRE

20, diumenge 13 h. Figueres Església St. Pere Coral Gaudeamus. Dir.: E. Elgström G.

GARRAF

GENER

2, dissabte 22 h. Vilanova i la Geltrú Església de la Geltrú Polifònica de Puig-reig. Orquestra de Cambra. Solistes. Dir.: Ramon Noguera. *El Messies*, de Händel

BAIX LLOBREGAT

DESEMBRE

20, diumenge 18,30 h. Olesa de Montserrat Teatre de la Passió Agrupació Cor Madrigal. Concert de Nadal. Homenatge a la memòria J.V. Foix. Dir.: Narcís Bonet

MARESME

DESEMBRE

26, dissabte 22 h. Sant Vicenç de Montalt Església parroquial Cobla Laietana de Mataró. Dir.: Lluís Guiteras. Orfeó Parroquial El Delme. Dir.: Lluís Mont. Ferrer, Pérez Simó, Berlin, Josly, Obiols, Brahms, Pérez Moya, Mont, Vilaró, Puigferrer

OSONA

DESEMBRE

26, dissabte 21.30 h. Prats de Lluçanés Església parroquial Polifònica de Puig-reig. Orquestra de Cambra. Solistes vocals. Dir.: Ramon Noguera. *El Messies*, de Händel

ALT PENEDES

DESEMBRE

26, dissabte 18,30 h. Vilafranca del Penedès Ateneu Popular Municipal Agrupació Polifònica de Vilafranca. Orquestra. Solistes. Dir.: Xavier Cervera. Cererols, Stravinsky
27, diumenge 18 h. Gelida Centre Cultural Anna M.ª Albors, piano. R. Lamote, Ferrer, Morera, Albéniz, Granados

RIBERA D'EBRE

DESEMBRE

27, diumenge 19 h. La Torre de l'Espanyol Societat Recreativa Trio Bartók. Lluís Sedó, violoncel. Haydn, Mozart, Bruch, Beethoven, Milhaud

SEGRIÀ

DESEMBRE

12, dissabte 20 h. Lleida Sala Nausica Ricard Chic, viola de mà. Pere Sánchez, guitarra.
27, diumenge 19.15 h. Lleida Aula Magna de l'I. d'Estudis Ilerdencs Sorin Melinte, piano. Chopin, Beethoven, Schumann

LA SELVA

DESEMBRE

28, dilluns 22 h. Lloret de Mar Església parroquial Coral Lavínia. Dir.: Miquel Saldrigues.

SOLSONÈS

GENER

6, dimecres 18 h. Solsona Catedral Polifònica de Puig-reig. Orquestra de Cambra. Solistes vocals. Dir.: Ramon Noguera. *El Messies*, de Händel

VALLÈS OCCIDENTAL

DESEMBRE

19, dissabte 20 h. Rubí Església Evangèlica Coral Alleluia. Dir.: Pere Puig
26, dissabte 21 h. Terrassa Centre Cultural de la Caixa de Terrassa Miquel Farré, piano. Brahms. Mompou

VALLÈS ORIENTAL

DESEMBRE

4, divendres 22 h. Granollers Cercle Cultural de la Caixa de Pensions "Terra, Foc i Percussió" Sessió de jazz
18, divendres 21,30 h. La Garriga Església parroquial Escolania de Montserrat. Dir.: Ireneu Segarra. Cererols, Julià, Casanovas, Rodamilans, Britten, Civil

Impressionant

Vidosa els convida a conèixer una
increïble combinació de música clàssica
i so del futur, en "versions originals."

Val la pena d'escoltar-ho.

Val la pena de tenir l'experiència d'escoltar el més gran
descobriment de la història de la discografia des de la
invenció del gramòfon.

I impressionar-se amb el Rèquiem de Mozart.

O amb la Patètica de Txaikovski.

O amb les Walkíries de Wagner.

I val la pena que el Compact Disc sigui en versió del seu
propi autor, del seu propi inventor, de Philips.

Una increïble combinació de la millor música clàssica
i la tecnologia més avançada, el Compact Disc, el so del
futur.

Vidosa el convida.

No hi falti.

VIDOSA

La Gran Botiga

PHILIPS

Balmes. 341-343 - Barcelona

PIANOS - ORGUES

INSTRUMENTS MUSICALS

*La Més Gran Organització
al Servei de la Música*

BARCELONA
Muntaner, 300
Tel. 200 81 00

BARBERÀ DEL VALLÈS
BARICENTRO
Tel. 718 97 51

MADRID
Hermosilla, 75
Tel. 435 89 89

MADRID 2
La Vaguada
Tel. 730 48 82

REVISTA MUSICAL CATALANA

GUIA DE CONCERTS

Juliol-Agost 1987

ANOIA				
JULIOL				
3, divendres	22,15 h.	Igualada	Claustre de les Escoles Pies	Claudi Arimany, flauta. Jindrich Bardon, violí. Miquel Serra-hima, viola. Mark Friedhoff, violoncel. Mozart.
10, divendres	22,15 h.	Igualada	Claustre de les Escoles Pies	Harmonia Calda. Pleyel, Mozart, Schubert.
17, divendres	22,15 h.	Igualada	Claustre de les Escoles Pies	Xavier Torra, contratenor. Mireia Hernández, clavicèmbal. <i>Obres del Renaixement.</i>
BAGES				
JULIOL				
31, divendres	22 h.	Moià	Església de l'Escola Pia	Quartet de Guitarres de Barcelona. Dowland, Telemann, Duarte, M. Torroba, Falla.
AGOST				
5, dimecres	22 h.	Moià	Església Parroquial	Leonora Milà, piano. Bach, Schumann, Chopin, Albéniz, Falla.
6, dijous	22 h.	Moià	Església Parroquial	Alia Música. Bach, Telemann, Vivaldi, Duphy, Byrt.
BARCELONÈS				
JULIOL				
2, dijous	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Solistes de Catalunya. M ^a Lourdes i Ll. Pérez Molina, piano. Mozart.
4, dissabte	19 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Cobla Ciutat de Barcelona. Dir.: J.L. Moraleda.
	19,30 h.	Barcelona	Pl. A. Pestaña	Jordi Codina, J.M ^a Mangado, guitarra.
	22 h.	Barcelona	La Sedeta	Quintet Solistes de Barcelona.

Aquest opuscle és una gentilesa de

EPSON®

6, dilluns	22 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Banda Municipal. Núria Feliu. Dir.: Albert Argudo.
7, dimarts	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	The Yale Russian Chorus. Dir.: Guy Breer. <i>Música russa per a cor.</i>
	22 h.	Barcelona	Casal Sarrià	Jordi Sanmartín, Miquel Rachmanis, guitarra.
8, dimecres	21 h.	Barcelona	Liceu	Orquestra de París. Dir.: Pierre Boulez. Ravel, Boulez.
9, dijous	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	M. Dolors Aldea, soprano. Hiroko Mogaki, mezzo. Jorge Antón, tenor. Iñaki Fresán, baix. Àngel Soler i Antoni Cardó, piano. Brahms.
11, dissabte	19 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Cobla Ciutat de Barcelona. Dir.: Jordi León i Manuel Oltra
	19,30 h.	Barcelona	Pl. A. Pestaña	Alia Musica
	22,30 h.	Barcelona	Teatre Grec	Orquestra de la Ciutat de Barcelona. Cor del Liceu. Solistes vocals. Dir.: Franz-Paul Decker. <i>Rèquiem de Verdi.</i>
12, diumenge	11 h. a 24 h.	Barcelona	Ronda St. Antoni	Dotze hores de Jazz a la Ronda
	22,30 h.	Barcelona	Teatre Grec	Orquestra de la Ciutat de Barcelona. Cor del Liceu. Solistes vocals. Dir.: Franz-Paul Decker. <i>Rèquiem de Verdi</i>
13, dilluns	22 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Banda Municipal de Barcelona. Dir.: Josep Mut. Glinka, Liszt, Saint-Saëns, R. Strauss.
14, dimarts	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Kammerensemble Karlsruhe. Dir.: Albert Julià. Wagner, Mahler, Dvorák.
	22,30 h.	Barcelona	Casal de Sarrià	Maria Roselló, cant. J. Carlos Villegas, piano.
16, dijous	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Grup Instrumental «Barcelona 216». Dir.: Ernest Martínez-Izquierdo. Guinjoan, Taverna-Bech, Stravinsky, Berio, Martínez-Izquierdo, Serocki.
18, dissabte	19 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Cobla Ciutat de Barcelona. Dir.: Albert Argudo.
	19,30 h.	Barcelona	Pl. A. Pestaña	Xavier Joaquim, piano, marimbo i vibràfon.
20, dilluns	22 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Banda Municipal de Barcelona. Dir.: Albert Argudo. Garreta, Sibelius, Brahms, Rimsky-Korsakov.
21, dimarts	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Pfeifer Quartet. Beethoven, Ravel.
	22 h.	Barcelona	Casal Sarrià	J. M. Ambrós, guitarra.
23, dijous	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Stutgarter Bläserquintet. J. Ch. Bach, Mozart, Danzi, Milhaud.
25, dissabte	19 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Cobla Ciutat de Barcelona. Dir.: J. L. Moraleda.
	19,30 h.	Barcelona	Pl. A. Pestaña	Ludovica Mosca, piano. Miquel Gaspà, clarinet.
	22,30 h.	Barcelona	Teatre Grec	Friedrich Gulda, Joseph Zawinul, piano.
26, diumenge	22,30 h.	Barcelona	Teatre Grec	Friedrich Gulda, Joseph Zawinul, piano.
27, dilluns	22 h.	Barcelona	Pl. del Rei	Banda Municipal de Barcelona. Dir.: Albert Argudo. Berlioz, Saint-Saëns, Bizet, Strauss.
28, dimarts	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana. Dir.: Juan José Olives. Bach, Corelli, Telemann.
30, dijous	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Trio Ceske Hubdy. <i>Compositors bohemis del segle XVIII.</i>
AGOST				
4, dimarts	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Quartet de Cordes Parisii. Horst Shom, guitarra. Villa-Lobos, Boccherini, Giuliani.
5, dimecres	22,30 h.	Barcelona	Casa de la Caritat	Carles Santos
6, dijous	22,30 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Robert Ashley. Tom Bukner. Barbara Held. Llorenç Barber. <i>Concert-espectacle de música contemporània.</i>
	22,30 h.	Barcelona	Casa de la Caritat	Carles Santos.
7, divendres	22,30 h.	Barcelona	Casa de la Caritat	Carles Santos.
8, dissabte	22,30 h.	Barcelona	Casa de la Caritat	Carles Santos.
11, dimarts	22 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Luiz de Moura Castro, piano. Schumann, Liszt, Villa-Lobos.
13, dijous	22 h.	Barcelona	Jardins de l'Hospital de la Sta. Creu	Eva Graubin, violí. Edith Fischer, piano. Franch, Ravel.

BERGUEDÀ**JULIOL**

31, divendres	22,30 h.	Guardiola de Berguedà	Església Parroquial	Grup Vocal Ricercare. Dir.: Alex Robles. Victoria, Del Encina, Monteverdi, Palestrina.
---------------	----------	-----------------------	---------------------	--

AGOST

7, divendres	22,30 h.	Guardiola de Berguedà	Església Parroquial	Eugènia Gasull, piano. Schubert, Granados, Rachmaninov, Chopin.
14, divendres	22,30 h.	Guardiola de Berguedà	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Claudi Arimany, flauta. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Kohout, Telemann, Corelli, Bach, Platti.

ALT CAMP**JULIOL**

11, dissabte	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Kammerensemble de Karlsruhe. Dir.: Albert Julià. Strauss, Wagner, Mahler.
18, dissabte	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana. Dir.: Juan José Olives. Corelli, Bach, Telemann.
25, dissabte	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Orquestra Filharmònica de Budapest. Kodaly, Bartók, Txaikovski.

AGOST

1, dissabte	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	The Scholars. Música s. XVI-XX.
8, dissabte	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Orquestra de Cambra del Teatre Lliure. Dir.: Josep Pons. Straus, Schönberg, Debussy, Mahler.
14, divendres	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Orquestra de Cambra «Concertante of London». Dir.: Sir Nicholas Jackson. Bach.
15, dissabte	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Orquestra de Cambra «Concertante of London». Dir.: Sir Nicholas Jackson. Bach.
16, diumenge	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Orquestra de Cambra «Concertante of London». Dir.: Sir Nicholas Jackson. Bach.
28, divendres	22,15 h.	Santes Creus	Monestir	Cor Filharmònic de Praga. Dir.: Zdenek Macal. Mozart, Palestrina.

LA Cerdanya**AGOST**

8, dissabte	22 h.	Llívia	Església Parroquial	Landsberger Oratorienchor. Orquestra de Cambra «Con Brio». Solistes vocals. Dir.: Johannes Skudlik. <i>El Messies</i> de Händel.
9, diumenge	22 h.	Llívia	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Solistes de Catalunya. Jaume Francesch, violí. Dir.: Xavier Güell. Mozart, Salieri.
14, divendres	22 h.	Llívia	Església Parroquial	Orquestra Simfònica de Gottwaldov. Frantisek Novotny, violí. Anna Ricci, mezzo. Dir.: Rotislav Haliska. Smetana. Txai-kovski, Falla, Dvorák.
15, dissabte	22 h.	Llívia	Església Parroquial	Orquestra Simfònica de Gottwaldov. Carme Vilà, piano. Dir.: Rotislav Haliska. Rossini, Rachmaninov, Beethoven.
22, dissabte	22 h.	Llívia	Església Parroquial	Orquestra de Cambra «Concertante of London». Dir.: Sir Nicholas Jackson. Albinoni, Benedetto, Telemann, Vivaldi, Bach.

CONCA DE BARBERÀ**JULIOL**

25, dissabte	12 h.	L'Espluga de Francolí	Auditori Carulla-Font	Quintet de Vent Harmonia de Barcelona. Pierne, Winter, Serenc, Albéniz, Ibert, Espinosa.
--------------	-------	-----------------------	-----------------------	--

AGOST

1, dissabte	20 h.	L'Espluga de Francolí	Auditori Carulla-Font	Juli Panyella, clarinet. Cristina Navajas, piano. Schumann, Brahms, Gerhard, Finzi, Saint-Saëns.
4, dimarts	22 h.	L'Espluga de Francolí	Auditori Carulla-Font	Jaume Torrent, guitarra. Tarragó, Torroba, Flusse, Villalobos, Torrent.
13, dijous	22,30 h.	L'Espluga de Francolí	Teatre del Casal	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Claudi Arimany, flauta. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Dir.: Peter Sum-nik. Kohout, Telemann, Corelli, Bach, Platti.
16, diumenge	20 h.	Montblanc	Església de Sant Francesc	Orquestra Simfònica del Vallès. Dir.: Albert Argudo. Mozart, Wagner, Mendelssohn.

23, diumenge	20 h.	Montblanc	Església de Sant Francesc	Classic Winds Ensemble. Dir.: M. Gisletta. Mozart, Schubert, Donizetti...
30, diumenge	20 h.	Montblanc	Església de l'Hospital	Anna Maria Cardona, piano. Albéniz, Ravel, Gershwin.
ALT EMPORDÀ				
JULIOL				
18, dissabte	19 h.	Peralada	Església	Quintet Vocal de Catalunya. <i>Mozart per a Àfrica</i> .
	22,30 h	Peralada	Jardí del Castell	Orquestra i Cors del Gran Teatre del Liceu. Montserrat Caballé, Alicia Nafé, Peter Jeffes, Peter Petrov. <i>Mozart i Salieri</i> , de Rimsky-Korsakov i <i>Rèquiem</i> de Mozart. Dir.: Antoni Ros-Marbà.
24, divendres	22 h.	Llançà	Església Parroquial	Orquestra de Cambra de L'Acadèmia Wolfgang Hock. Concertino i director: Wolfgang Hock. Mozart, Heilmann, Cimarosa, Bach, Vivaldi, Rossini, Bellini, Bartók.
25, dissabte	19,30 h.	Peralada	Claustre	Eulàlia Solé, piano. Mozart, Beethoven.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Orquestra i Cors del Gran Teatre del Liceu. Raquel Pierotti, Nucia Focile, Joan Pons, Dalmau González, Carlos Chausson, María Gallego, Enric Serra. Dir.: Xavier Güell. <i>Falstaff</i> , de Salieri.
31, divendres	22,30 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Lluís Claret, violoncel. Bach, Kodály, Casals.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Wiener Kammerorchester. Ola Rudner, violí. Solista i director: Philippe Entremont. Salieri, Mozart.
AGOST				
1, dissabte	19,30 h.	Peralada	Claustre	Solistes de la Wiener Kammerorchester. Mozart.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Wiener Kammerorchester. Solista i director: Philippe Entremont. Mozart.
4, dimarts	22 h.	Llançà	Església Parroquial	Orquestra de Cambra de L'Acadèmia Wolfgang Hock. Carles Coll, piano. Kurt Meyer, oboè. Concertino i director: Wolfgang Hock. Vivaldi, Bach, Cimarosa, Bartók.
7, divendres	22,30 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Landsberger Oratorienchor. Orquestra de Cambra «Con Brio». Solistes vocals. Dir.: Johannes Skudlik. <i>El Messies</i> , de Händel.
8, dissabte	19,30 h.	Peralada	Claustre	Jaume Francesch, Aureli Vila, Ernest Xancó, Claudi Arimany, Vicent Aguilar i altres membres de Solistes de Catalunya. Mozart, G. Salieri.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Orquestra Solistes de Catalunya. Coral Antics Escolans de Montserrat. Solistes vocals. Dir.: Xavier Güell. <i>La música maçònica de Mozart</i> .
11, dimarts	22,30 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Carles Santos, piano.
14, divendres	22,30 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Reina Sofia. Concertino i director: Gonçal Comellas. Bach, Vivaldi.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Münchener Bläserakademie. Mozart.
15, dissabte	22,30 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Montserrat Torrent, orgue. Vicent López, trompeta. Bach, Cabezón, Frescobaldi.
	22 h.	Llançà	Església Parroquial	Carles Coll, piano. Horst Shom, guitarra. Vivaldi, Carulli, Granados, Diabelli, Castelnuovo-Tedesco, Albéniz, Boccherini.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Münchener Bläserakademie, Mozart.
18, dimarts	20 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Joan Grimalt, piano. C.P.E. Bach, Beethoven, Schubert.
21, divendres	22,30 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Maria João Pires, piano. Mozart, Schubert.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Orpheus Chamber Orchestra. Oleg Maisenberg, piano. J.Ch. Bach, Mozart, Salieri.
22, dissabte	19,30 h.	Peralada	Claustre	Oleg Maisenberg, piano. Mozart.
	22,30 h.	Peralada	Muralles del Carme	Orpheus Chamber Orchestra. William Purvis, trompa. Steven Digner, fagot. Mozart.
25, dimarts	20 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Alumnes de l'Escola de Música de Barcelona.
28, divendres	22,30 h.	Cadaqués	Església Parroquial	Narciso Yepes, guitarra.
	22,30 h.	Vilabertran	Església de Santa Maria	Orquestra Simfònica de Chesterhan. Claudi Arimany, flauta. Dir.: Marc Foster. Mozart, Stamitz, Boyel.

BAIX EMPORDÀ

JULIOL

4, dissabte	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Camerata Lysy Gastaad. Eugenia Sequeira, fagot. Dir.: Alberto Lysy. Boyce, Viola, Schönberg, Josipovic, Bartók.
10, divendres	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Claudi Arimany, flauta. Arpad Bodo, piano. Franck, Briccialdi, Dvorák, Schumann.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Passeig de l'Església	Grup Instrumental «Barcelona-216». Dir.: Ernest Martínez. Stravinsky, Serocki, Marco, Guinjoan.
11, dissabte	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Radu Aldulescu, violoncel. Antoni Besses, piano. <i>Concert d'homenatge a Radu Aldulescu en el 50è aniversari del seu debut.</i> Beethoven.
	22, 30 h.	Palafrugell	Ermita de St. Sebastià	Agustí Coma, violí. Josep Bassal, violoncel. Albert Guinovart, piano. Haydn, Mozart, Beethoven.
17, divendres	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	II Trio. Haydn, Beethoven, Hummel, Martinu.
18, dissabte	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Orquestra de la Ciutat de Barcelona. Dir.: Franz Paul Decker. Garreta, Ravel, Brahms.
	22,30 h.	Calonge	Sant Antoni de Calogne	Esbart Joaquim Ruyra. <i>Espectacle de ballet popular.</i>
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Camerata Lysy Gastaad. Alberto Lysy, violí. Daire Fitzgerald, violoncel. Tartini, Vivaldi.
	22,30 h.	Palafrugell	Ermita de St. Sebastià	Orquestra de Cambra de L'Acadèmia Wolfgang Hock. Wolfgang Hock, director. Mozart, Rossini, Cimarosa, Bach.
19, diumenge	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Alberto Lysy, violí. Luisa Maione, clavicèmbal. Bach.
21, dimarts	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Quintet de Vent d'Stuttgart. Milhaud, Mozart, C.P.E. Bach, Danzi, Schmidt.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Alberto Lysy, violí. Luisa Maione, clavicèmbal. Bach.
24, divendres	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Britten, Mozart, Txaikovski.
	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Nicola Broke, arpa. Händel, Bach, Debussy, Fauré.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Duo de Piano Crommelynck. Schumann, Schubert, Brahms.
30, dijous	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Quartet Parisii. Horst Sohm, guitarra. Boccherini, Ravel, Villa-Lobos.

AGOST

1, dissabte	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Simfonieta d'Estocolm. Michel Lethiec, clarinet. Dir.: David Atherton. Wren, Mozart, Beethoven.
2, diumenge	22 h.	Pals	Església Parroquial	Claudi Arimany, flauta. Anton Serra, flauta. Steinunn Ragnarsdóttir, piano. Graun, Quanz, Bach, Romberg, Briccialdi, Doppler.
6, dijous	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Ramon Coll, piano. Chopin.
7, divendres	22,30 h.	Calonge	Castell Medieval	Orquestra de Cambra Solistes de Catalunya. Narciso Yepes, guitarra. Dir.: Adrià Sardó. Pueyo, Rodrigo, Falla.
	22,30 h.	Palafrugell	Església	Leonora Milà, piano. Bach, Schumann, Chopin, Albéniz, Falla.
	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Steinunn B. Ragnarsdóttir, piano. Scarlatti, Schubert, Chopin.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Franz Liszt. Dir.: Janos Rolla. Bach, Mozart, Rossini, Brahms, Txaikovski.
9, diumenge	22 h.	Pals	Església Parroquial	Enriqueta Tarrés, soprano. Àngel Soler, piano. Mozart, Schubert, Schumann, R. Strauss, Turull.
11, dimarts	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Geneviève Ballial, soprano. Pascal Lecorre, piano. Satie, Poulenc.
14, divendres	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Paul Apélian, clarinet. Susan Campbell, piano. Schumann, Rota, Milhaud.
	22,30 h.	Calonge	Castell Medieval	Josep M. Colom, piano. Chopin, Ravel.
15, dissabte	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Orquestra de Cambra de Cheltenham. Claudi Arimany, flauta. Mozart, Bach.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Victòria dels Àngels, soprano. Manuel García Morante, piano. Schubert, Schumann, Chopin, Brahms, Wolf-Ferrari, García Morante.

16, diumenge	22 h.	Pals	Església Parroquial	Carlota Garriga, piano. Mompou, Granados, Turina.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Gonçal Comellas, violí. Enrique Santiago, viola. Radu Aldulescu, violoncel. Franco Petracchi, contrabaix. Julian Jacobson, piano. Dittersdorf, Mozart, Rota, Beethoven, Bottesini.
21, divendres	22,30 h.	Calonge	Castell Medieval	Cobla-Orquestra La Principal de la Bisbal. Garreta, Serra, Toldrà, Morera.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Trio di Milano. Brahms.
22, dissabte	22,30 h.	Palafugell	Església de Llafranc	Joan A. Martínez, guitarra. Viviana Salisi, guitarra. Galileu, Attaignant, Giuliani, Weiss, Poulenc....
25, dimarts	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Professors del Campus Musical'87. Haydn, Beethoven, Rossini, Schubert.
27, dijous	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Hesperion XX. Dir.: Jordi Savall. <i>Música en el temps de l'Armada Invencible</i> .
28, divendres	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Academica String Quartet. Albert Guinovart, piano. Schumann, Schubert.

GARRAF

JULIOL

5, diumenge	22,30 h.	Sitges	Racó de la Calma	Gonçal Comellas, violí. Miquel Farré, piano. Beethoven, Mozart, Prokofiev, Saint-Saëns.
7, dimarts	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Miquel Farré, piano. Gonçal Comellas, violí. Brahms.
10, divendres	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Romà Escalas, flautes barroques. Clara Hernández, viola. Albert Romaní, clavicèmbal. Bach, Telemann, Couperin, Frescobaldi.
12, diumenge	22,30 h.	Sitges	Teatre Prado	Kammerensemble Karlsruhe. Dir.: Albert Julià. Strauss, Wagner, Mahler.
13, dilluns	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Wurzbürger Perkussion-Ensemble. Xavier Joaquín, solista. Dir.: Siegfried Fink. Joplin, Bach, Fink, Hummel, Maslaska.
15, dimecres	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Quartet Sonor. Haydn, Toldrà, Dvorák.
17, divendres	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Orquestra de Cambra del Garraf. Jordi Vilapinyó, piano. Mark Friedhoff, violoncel. Dir.: Joan Lluís Moraleda. Mozart, Couperin.
19, diumenge	22,30 h.	Sitges	Racó de la Calma	Quartet Pfeifer. Bartók, Beethoven, Schubert.
26, diumenge	22,30 h.	Sitges	Teatre Prado	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Mozart, Britten, Txaikovski.

AGOST

2, diumenge	22,30 h.	Sitges	Racó de la Calma	Trio de Barcelona. Beethoven, Mendelssohn, Shostakovitx.
-------------	----------	--------	------------------	--

LES GARRIGUES

AGOST

1, dissabte	22,30 h.	Juneda	Església Parroquial	Jaume Francesch, violí. Lina Serracarabassa, arpa. Saint-Saëns, Spohr, Paganini.
-------------	----------	--------	---------------------	--

GIRONÈS

JULIOL

2, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Camerata Lysy. Dir.: Alberto Lysy. Vivaldi, Arensky, Mozart, Dvorák.
9, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana. Dir.: Juan José Olives. Corelli, Bach, Telemann.
16, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Mozart, Britten, Txaikovski.
21, dimarts	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Orquestra de Cambra de L'Acadèmia Wolfgang Hock. Luiz de Moura Castro, piano. Dir.: Wolfgang Hock. Vivaldi, Rossini, Bartók, Heilmann, Bach.
23, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Michèle Olivier, soprano. Matthias Maurer, viola. Herre Jan Stegenga, violoncel. François Benda, clarinet. Luiz de Moura Castro, Bridget Castro, Carme Poch, piano. Brahms.

BAIX EMPORDÀ

JULIOL				
4, dissabte	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Camerata Lysy Gastaad. Eugenia Sequeira, fagot. Dir.: Alberto Lysy. Boyce, Viola, Schönberg, Josipovic, Bartók.
10, divendres	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Claudi Arimany, flauta. Arpad Bodo, piano. Franck, Briccialdi, Dvorák, Schumann.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Passeig de l'Església	Grup Instrumental «Barcelona-216». Dir.: Ernest Martínez. Stravinsky, Serocki, Marco, Guinjoan.
11, dissabte	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Radu Aldulescu, violoncel. Antoni Besses, piano. <i>Concert d'homenatge a Radu Aldulescu en el 50è aniversari del seu debut.</i> Beethoven.
	22, 30 h.	Palafrugell	Ermita de St. Sebastià	Agustí Coma, violí. Josep Bassal, violoncel. Albert Guinovart, piano. Haydn, Mozart, Beethoven.
17, divendres	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	II Trio. Haydn, Beethoven, Hummel, Martinu.
18, dissabte	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Orquestra de la Ciutat de Barcelona. Dir.: Franz Paul Decker. Garreta, Ravel, Brahms.
	22,30 h.	Calonge	Sant Antoni de Calonge	Esbart Joaquim Ruyra. <i>Espectacle de ballet popular.</i>
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Camerata Lysy Gastaad. Alberto Lysy, violí. Daire Fitzgerald, violoncel. Tartini, Vivaldi.
	22,30 h.	Palafrugell	Ermita de St. Sebastià	Orquestra de Cambra de L'Acadèmia Wolfgang Hock. Wolfgang Hock, director. Mozart, Rossini, Cimarosa, Bach.
19, diumenge	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Alberto Lysy, violí. Luisa Maione, clavicèmbal. Bach.
21, dimarts	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Quintet de Vent d'Stuttgart. Milhaud, Mozart, C.P.E. Bach, Danzi, Schmidt.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Alberto Lysy, violí. Luisa Maione, clavicèmbal. Bach.
24, divendres	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Britten, Mozart, Txaikovski.
	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Nicola Broke, arpa. Händel, Bach, Debussy, Fauré.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Duo de Piano Crommelynck. Schumann, Schubert, Brahms.
30, dijous	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Quartet Parisii. Horst Sohm, guitarra. Boccherini, Ravel, Villa-Lobos.
AGOST				
1, dissabte	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Simfonieta d'Estocolm. Michel Lethiec, clarinet. Dir.: David Atherton. Wren, Mozart, Beethoven.
2, diumenge	22 h.	Pals	Església Parroquial	Claudi Arimany, flauta. Anton Serra, flauta. Steinunn Ragnarsdottir, piano. Graun, Quanz, Bach, Romberg, Briccialdi, Doppler.
6, dijous	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Ramon Coll, piano. Chopin.
7, divendres	22,30 h.	Calonge	Castell Medieval	Orquestra de Cambra Solistes de Catalunya. Narciso Yepes, guitarra. Dir.: Adrià Sardó. Pueyo, Rodrigo, Falla.
	22,30 h.	Palafrugell	Església	Leonora Milà, piano. Bach, Schumann, Chopin, Albéniz, Falla.
	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Steinunn B. Ragnarsdottir, piano. Scarlatti, Schubert, Chopin.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Franz Liszt. Dir.: Janos Rolla. Bach, Mozart, Rossini, Brahms, Txaikovski.
9, diumenge	22 h.	Pals	Església Parroquial	Enriqueta Tarrés, soprano. Àngel Soler, piano. Mozart, Schubert, Schumann, R. Strauss, Turull.
11, dimarts	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Geneviève Ballial, soprano. Pascal Lecorre, piano. Satie, Poulenc.
14, divendres	22,30 h.	Begur	Església Parroquial	Paul Apélian, clarinet. Susan Campbell, piano. Schumann, Rota, Milhaud.
	22,30 h.	Calonge	Castell Medieval	Josep M. Colom, piano. Chopin, Ravel.
15, dissabte	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Orquestra de Cambra de Cheltenham. Claudi Arimany, flauta. Mozart, Bach.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Victòria dels Àngels, soprano. Manuel García Morante, piano. Schubert, Schumann, Chopin, Brahms, Wolf-Ferrari, García Morante.

16, diumenge	22 h.	Pals	Església Parroquial	Carlota Garriga, piano. Mompou, Granados, Turina.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Gonçal Comellas, violí. Enrique Santiago, viola. Radu Aldulescu, violoncel. Franco Petracchi, contrabaix. Julian Jacobson, piano. Dittersdorf, Mozart, Rota, Beethoven, Bottesini.
21, divendres	22,30 h.	Calonge	Castell Medieval	Cobla-Orquestra La Principal de la Bisbal. Garreta, Serra, Toldrà, Morera.
	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Trio di Milano. Brahms.
22, dissabte	22,30 h.	Palafugell	Església de Llafranc	Joan A. Martínez, guitarra. Viviana Salisi, guitarra. Galileu, Attainant, Giuliani, Weiss, Poulenc....
25, dimarts	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Professors del Campus Musical'87. Haydn, Beethoven, Rossini, Schubert.
27, dijous	22 h.	Sant Feliu de Guíxols	Església Monestir	Hesperion XX. Dir.: Jordi Savall. <i>Música en el temps de l'Armada Invencible</i> .
28, divendres	22,30 h.	Torroella de Montgrí	Església Parroquial	Academica String Quartet. Albert Guinovart, piano. Schumann, Schubert.

GARRAF

JULIOL

5, diumenge	22,30 h.	Sitges	Racó de la Calma	Gonçal Comellas, violí. Miquel Farré, piano. Beethoven, Mozart, Prokofiev, Saint-Saëns.
7, dimarts	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Miquel Farré, piano. Gonçal Comellas, violí. Brahms.
10, divendres	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Romà Escalas, flautes barroques. Clara Hernández, viola. Albert Romaní, clavicèmbal. Bach, Telemann, Couperin, Frescobaldi.
12, diumenge	22,30 h.	Sitges	Teatre Prado	Kammerensemble Karlsruhe. Dir.: Albert Julià. Strauss, Wagner, Mahler.
13, dilluns	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Wurzbürger Perkussion-Ensemble. Xavier Joaquín, solista. Dir.: Siegfried Fink. Joplin, Bach, Fink, Hummel, Maslaska.
15, dimecres	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Quartet Sonor. Haydn, Toldrà, Dvorák.
17, divendres	22,30 h.	Vilanova i la Geltrú	Teatre Principal	Orquestra de Cambra del Garraf. Jordi Vilapinyó, piano. Mark Friedhoff, violoncel. Dir.: Joan Lluís Moraleda. Mozart, Couperin.
19, diumenge	22,30 h.	Sitges	Racó de la Calma	Quartet Pfeifer. Bartók, Beethoven, Schubert.
26, diumenge	22,30 h.	Sitges	Teatre Prado	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Mozart, Britten, Txaikovski.

AGOST

2, diumenge	22,30 h.	Sitges	Racó de la Calma	Trio de Barcelona. Beethoven, Mendelssohn, Shostakovitx.
-------------	----------	--------	------------------	--

LES GARRIGUES

AGOST

1, dissabte	22,30 h.	Juneda	Església Parroquial	Jaume Francesch, violí. Lina Serracarabassa, arpa. Saint-Saëns, Spohr, Paganini.
-------------	----------	--------	---------------------	--

GIRONÈS

JULIOL

2, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Camerata Lysy. Dir.: Alberto Lysy. Vivaldi, Arensky, Mozart, Dvorák.
9, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana. Dir.: Juan José Olives. Corelli, Bach, Telemann.
16, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Mozart, Britten, Txaikovski.
21, dimarts	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Orquestra de Cambra de L'Acadèmia Wolfgang Hock. Luiz de Moura Castro, piano. Dir.: Wolfgang Hock. Vivaldi, Rossini, Bartók, Heilmann, Bach.
23, dijous	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Michèle Olivier, soprano. Matthias Maurer, viola. Herre Jan Stegenga, violoncel. François Benda, clarinet. Luiz de Moura Castro, Bridget Castro, Carme Poch, piano. Brahms.

29, dimecres	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Óscar Cáceres, guitarra. Alexandre Magnin, flauta. Néstor Eidler, violí. Luiz de Moura Castro, piano. Villa-Lobos, Almeida, Guarnier.
31, divendres	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Vartan Manoogian, violí. Matthias Maurer, viola. Herre Jan Stegenga, violoncel. Peter Pertis, Emmanuel Ferrer, Luiz de Moura Castro, piano. Mozart, Ravel.
BAIX LLOBREGAT				
JULIOL				
10, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Alumnes d'Escoles i Acadèmies de Dansa de Castelldefels. <i>Recital de Dansa</i> .
17, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Companyia Contemporània de Dansa Avelina Argüelles. <i>La Nit</i> .
24, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Companyia Cesc Gelabert-Lydia Azzopardi. <i>Rèquiem</i> de Verdi.
31, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Grup de Música Folklòrica Popular del Festival de Música de Vilanova.
AGOST				
7, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Espectacle de dansa folklòrica.
MARESME				
JULIOL				
4, dissabte	22 h.	Premià de Dalt	Escola Marià Manent	Orquestra de Cambra Catalana. Cor de Cambra de Lleida. Solistes vocals. <i>Acis i Galatea</i> de Händel.
	22,15 h.	Alella	Escoles Pies	Gerard Claret, violí. Bach.
11, dissabte	22 h.	Sant Vicenç de Montalt	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Catalana. Gerard Claret, violí. Dir.: Joan Pàmies. <i>Carmina Burana</i> d'Orff.
	22,15 h.	Alella	Església Parroquial	Xavier Torra, contratenor. Mireia Hernández, clavicèmbal. <i>Cançons italianes del s. XVII i àries italianes de Händel</i> .
18, dissabte	22,15 h.	Alella	Església Parroquial	William Waters, llaut. Mercè Delclòs, mezzosoprano. Teresa Bigas, arpa gòtica. <i>Cançons provençals</i> .
	22,15 h.	Premià de Dalt	Escola Marià Manent	Orfeó Català. Solistes vocals i instrumentals. Dir.: Simon Johnson. <i>Carmina Burana</i> d'Orff.
21, dimarts	22 h.	Vilassar de Dalt	Església Parroquial	Leonora Milà, piano. Bach, Schuman, Chopin, Albéniz, Milà, Falla.
25, dissabte	22,15 h.	Alella	Escoles Pies	Duo de pianos Crommelynck. Mozart, Schubert, Brahms, Debussy, Ravel, Bruzdowicz, Balsach.
AGOST				
1, dissabte	22 h.	Premià de Mar	Església Parroquial	Marçal Cervera, violoncel. Bach.
LA NOGUERA				
JULIOL				
26, diumenge	20 h.	Artesa de Segre	Església Parroquial	Quartet Sonor. Salvador Gratacòs, flauta. Haydn, Mozart.
AGOST				
2, diumenge	19 h.	Bellví	Església Parroquial	Josefina Sanmartín, flauta. Yoshimi Otani, guitarra. Telemann, Giuliani, Tarragó, Debussy, Honegger, Ibert, Sarasate.
17, dilluns	22 h.	Balaguer	Església de Sant Domènec	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Hana Cermakova, flauta. Dir.: Peter Summik. Kohou, Telemann, Corelli, Bach.
OSONA				
JULIOL				
11, dissabte	22 h.	Prats de Lluçanès	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Händel. Dir.: Josep Roda. Mozart, Pachelbel.
18, dissabte	22 h.	Lluçà	Església del Monestir	Coral Joventut Sardanista de Puig-reig. Dir.: Ramon Noguera. <i>Madrigals romàntics i contemporanis, folklore universal i sardanes</i> .
21, dimarts	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Quartet Enesco. Haydn, Beethoven, Ravel.
23, dijous	19 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Obertura del Festival Internacional de Cantonigròs.
24, divendres	19 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Festival
	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Tete Montoliu trio. <i>Jazz clàssic</i> .

25, dissabte	19 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Festival
	22 h.	Prats de Lluçanès	Església de Sant Andreu de Sagas	Alumnes del Curs Internacional de Música de Vic. Trio de Barcelona. Mozart, Brahms, Beethoven.
26, diumenge	18 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Clausura del Festival Internacional de Cantonigròs.
28, dimarts	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Simfonieta d'Estocolm. Dir.: David Atherton. Larson, Haydn, Beethoven.
30, dijous	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Alumnes del Curs Internacional de Música. Orquestra de Cambra de l'Escola de Música de Vic. Dir.: Jordi Mora. Bach, Grieg, Beethoven.
AGOST				
1, dissabte	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Trio de Barcelona. Enrique Santiago, viola. Enric Ponsa, contrabaix. Brahms, Schubert.
15, dissabte	22 h.	Prats de Lluçanès	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Claudi Arimany, flauta. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Dir.: Peter Sumnik. Kohout, Telemann, Corelli, Bach, Platti.
PALLARS JUSSÀ				
AGOST				
21, divendres	22 h.	Tremp	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Hana Cermakova, flauta. Dir.: Peter Sumnik. Kohout, Telemann, Bach, Corelli.
PALLARS SOBIRÀ				
AGOST				
8, dissabte	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	Claudi Arimany, flauta. Jindrich Bardon, violí. Miquel Serrahima, viola. Mark Friedhoff, violoncel. Mozart.
14, divendres	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	Orquestra de Cambra de Cheltenham. Marçal Cervera, violoncel. Haydn, Mozart.
22, dissabte	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	The Young Soloists of the European Philharmonic Orchestra. Dir.: Jan Jakus. Telemann, Händel, Mozart, Grieg, Weiner.
29, dissabte	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	Joan Grimalt, piano. Klaus Kuhbacher, baríton. Schubert.
ALT PENEDEès				
JULIOL				
12, diumenge	19,30 h.	Gelida	Església de Sant Pere del Castell	M. Antònia Regueiro, soprano. Jaume Torrent, guitarra. L. del Milà, Fuenllana, Schubert, Torrent, Tarragó, Morera.
26, diumenge	19,30 h.	Gelida	Saló del Centre Cultural Municipal	Manuel Vallribera, piano. Jannifer, veu. Jazz.
AGOST				
9, diumenge	19,30 h.	Gelida	Saló del Centre Cultural Municipal	Trio Bartók. Mozart, Schumann, Toldrà, Beethoven, Bartók.
16, diumenge	19,30 h.	Gelida	Església de Sant Pere del Castell	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Hana Cermakova, flauta. Dir.: Peter Sumnik. Kohout, Telemann, Corelli, Bach.
BAIX PENEDEès				
JULIOL				
25, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Mozart, Britten, Txaikovski.
29, dimecres	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Trio de Cordes de París. Schubert, Beethoven, Mozart.
AGOST				
1, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Orquestra de Cambra Franz Liszt. Dir.: Janos Rolla. Händel, Bach, Mendelssohn.
2, diumenge	22,30 h.	Segur de Calafell	Església de l'Assumpció	Orquestra de Cambra d'Acordions de Barcelona. Dir.: Pepita Perelló. Händel, Albinoni, Mozart, Strauss.
4, dimarts	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana. Dir.: Juan José Olives. Corelli, Bach, Telemann.
8, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Joaquín Achúcarro, piano. Schubert, Bach-Busoni, Chopin.
9, diumenge	22,30 h.	Segur de Calafell	Església de l'Assumpció	Schola de Cant Gregorià de l'Obra Cultural Santes Creus. Dir.: Magí Sabaté. <i>Cant Gregorià</i> .

29, dimecres	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Óscar Cáceres, guitarra. Alexandre Magnin, flauta. Néstor Eidler, violí. Luiz de Moura Castro, piano. Villa-Lobos, Almeida, Guarnier.
31, divendres	22 h.	Girona	Auditori de la Mercè	Vartan Manoogian, violí. Matthias Maurer, viola. Herre Jan Stegenga, violoncel. Peter Pertis, Emmanuel Ferrer, Luiz de Moura Castro, piano. Mozart, Ravel.
BAIX LLOBREGAT				
JULIOL				
10, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Alumnes d'Escoles i Acadèmies de Dansa de Castelldefels. <i>Recital de Dansa</i> .
17, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Companyia Contemporània de Dansa Avelina Argüelles. <i>La Nit</i> .
24, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Companyia Cesc Gelabert-Lydia Azzopardi. <i>Rèquiem</i> de Verdi.
31, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Grup de Música Folklorica Popular del Festival de Música de Vilanova.
AGOST				
7, divendres	22 h.	Castelldefels	Castell	Espectacle de dansa folklòrica.
MARESME				
JULIOL				
4, dissabte	22 h.	Premià de Dalt	Escola Marià Manent	Orquestra de Cambra Catalana. Cor de Cambra de Lleida. Solistes vocals. <i>Acis i Galatea</i> de Händel.
	22,15 h.	Alella	Escoles Pies	Gerard Claret, violí. Bach.
11, dissabte	22 h.	Sant Vicenç de Montalt	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Catalana. Gerard Claret, violí. Dir.: Joan Pàmies. <i>Carmina Burana</i> d'Orff.
	22,15 h.	Alella	Església Parroquial	Xavier Torra, contratenor. Mireia Hernández, clavicèmbal. <i>Cançons italianes del s. XVII i àries italianes de Händel</i> .
18, dissabte	22,15 h.	Alella	Església Parroquial	William Waters, llaut. Mercè Delclòs, mezzosoprano. Teresa Bigas, arpa gòtica. <i>Cançons provençals</i> .
	22,15 h.	Premià de Dalt	Escola Marià Manent	Orfeó Català. Solistes vocals i instrumentals. Dir.: Simon Johnson. <i>Carmina Burana</i> d'Orff.
21, dimarts	22 h.	Vilassar de Dalt	Església Parroquial	Leonora Milà, piano. Bach, Schuman, Chopin, Albéniz, Milà, Falla.
25, dissabte	22,15 h.	Alella	Escoles Pies	Duo de pianos Crommelynck. Mozart, Schubert, Brahms, Debussy, Ravel, Bruzdowicz, Balsach.
AGOST				
1, dissabte	22 h.	Premià de Mar	Església Parroquial	Marçal Cervera, violoncel. Bach.
LA NOGUERA				
JULIOL				
26, diumenge	20 h.	Artesa de Segre	Església Parroquial	Quartet Sonor. Salvador Gratacòs, flauta. Haydn, Mozart.
AGOST				
2, diumenge	19 h.	Bellvís	Església Parroquial	Josefina Sanmartín, flauta. Yoshimi Otani, guitarra. Telemann, Giuliani, Tarragó, Debussy, Honegger, Ibert, Sarasate.
17, dilluns	22 h.	Balaguer	Església de Sant Domènec	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Hana Cermakova, flauta. Dir.: Peter Summik. Kohou, Telemann, Corelli, Bach.
OSONA				
JULIOL				
11, dissabte	22 h.	Prats de Lluçanès	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Händel. Dir.: Josep Roda. Mozart, Pachelbel.
18, dissabte	22 h.	Lluçà	Església del Monestir	Coral Joventut Sardanista de Puig-reig. Dir.: Ramon Noguera. <i>Madrigals romàntics i contemporanis, folklore universal i sardanes</i> .
21, dimarts	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Quartet Enesco. Haydn, Beethoven, Ravel.
23, dijous	19 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Obertura del Festival Internacional de Cantonigròs.
24, divendres	19 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Festival
	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Tete Montoliu trio. <i>Jazz clàssic</i> .

25, dissabte	19 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Festival
	22 h.	Prats de Lluçanès	Església de Sant Andreu de Sagas	Alumnes del Curs Internacional de Música de Vic. Trio de Barcelona. Mozart, Brahms, Beethoven.
26, diumenge	18 h.	Cantonigròs	Sala del Festival	Clausura del Festival Internacional de Cantonigròs.
28, dimarts	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Simfonieta d'Estocolm. Dir.: David Atherton. Larson, Haydn, Beethoven.
30 dijous	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Alumnes del Curs Internacional de Música. Orquestra de Cambra de l'Escola de Música de Vic. Dir.: Jordi Mora. Bach, Grieg, Beethoven.
AGOST				
1, dissabte	22 h.	Vic	Pl. del Bisbe Oliba	Trio de Barcelona. Enrique Santiago, viola. Enric Ponsa, contrabaix. Brahms, Schubert.
15, dissabte	22 h.	Prats de Lluçanès	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Claudi Arimany, flauta. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Dir.: Peter Sumnik. Kohout, Telemann, Corelli, Bach, Platti.
PALLARS JUSSÀ				
AGOST				
21, divendres	22 h.	Tremp	Església Parroquial	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Hana Cermakova, flauta. Dir.: Peter Sumnik. Kohout, Telemann, Bach, Corelli.
PALLARS SOBIRÀ				
AGOST				
8, dissabte	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	Claudi Arimany, flauta. Jindrich Bardon, violí. Miquel Serra-hima, viola. Mark Friedhoff, violoncel. Mozart.
14, divendres	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	Orquestra de Cambra de Cheltenham. Marçal Cervera, violoncel. Haydn, Mozart.
22, dissabte	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	The Young Soloists of the European Philharmonic Orchestra. Dir.: Jan Jakus. Telemann, Händel, Mozart, Grieg, Weiner.
29, dissabte	22 h.	Gerri de la Sal	Monestir de Santa Maria	Joan Grimalt, piano. Klaus Kuhbacher, baríton. Schubert.
ALT PENEDEès				
JULIOL				
12, diumenge	19,30 h.	Gelida	Església de Sant Pere del Castell	M. Antònia Regueiro, soprano. Jaume Torrent, guitarra. L. del Milà, Fuenllana, Schubert, Torrent, Tarragó, Morera.
26, diumenge	19,30 h.	Gelida	Saló del Centre Cultural Municipal	Manuel Vallribera, piano. Jannifer, veu. Jazz.
AGOST				
9, diumenge	19,30 h.	Gelida	Saló del Centre Cultural Municipal	Trio Bartók. Mozart, Schumann, Toldrà, Beethoven, Bartók.
16, diumenge	19,30 h.	Gelida	Església de Sant Pere del Castell	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Hana Cermakova, flauta. Dir.: Peter Sumnik. Kohout, Telemann, Corelli, Bach.
BAIX PENEDEès				
JULIOL				
25, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Kreisler String Orchestra. Dir.: Michael Thomas. Mozart, Britten, Txaikovski.
29, dimecres	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Trio de Cordes de París. Schubert, Beethoven, Mozart.
AGOST				
1, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Orquestra de Cambra Franz Liszt. Dir.: Janos Rolla. Händel, Bach, Mendelssohn.
2, diumenge	22,30 h.	Segur de Calafell	Església de l'Assumpció	Orquestra de Cambra d'Acordions de Barcelona. Dir.: Pepita Perelló. Händel, Albinoni, Mozart, Strauss.
4, dimarts	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana. Dir.: Juan José Olives. Corelli, Bach, Telemann.
8, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Joaquín Achúcarro, piano. Schubert, Bach-Busoni, Chopin.
9, diumenge	22,30 h.	Segur de Calafell	Església de l'Assumpció	Schola de Cant Gregorià de l'Obra Cultural Santes Creus. Dir.: Magí Sabaté. <i>Cant Gregorià</i> .

15, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	New London Consort. <i>Carmina Burana</i> (anònims).
16, diumenge	22,30 h.	Segur de Calafell	Església Parroquial	Claudi Arimany, flauta. Jindrich Bardon, violí. Miquel Serra-hima, viola. Mark Friedoff, violoncel. Mozart.
22, dissabte	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	Orquestra Filharmònica de Versalles. Sorin Meliste, piano. Dir.: Trajan Popescu. Weber, Chopin, Beethoven.
25, dimarts	22,30 h.	El Vendrell	Auditori Pau Casals	I Solisti Aquilani. Dir.: Vittorio Antonellini. Pergolesi, Giuliano, Gaudioso, Bottesrini.

ALTA RIBAGORÇA

AGOST

16, diumenge	20,30 h.	Pont de Suert	Església Parroquial	Salvador Gratacòs, flauta. Jaume Torrent, guitarra. Loeillet, Telemann, Molino, Giuliani.
--------------	----------	---------------	---------------------	---

RIPOLLÈS

JULIOL

10, divendres	22 h.	Ripoll	Claustre del Monestir	Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu. Dir.: Uwe Mund.
11, dissabte	22 h.	Sant Joan de les Abadesses	Palau de l'Abadia	Horst Sohm, guitarra. Hans Wolfgang Brassel, clavicèmbal. Vivaldi, Carulli, Diabelli, Boccherini.
18, dissabte	22 h.	Ripoll	Monestir de Sta. Maria	Montserrat Caballé, soprano.
24, divendres	22 h.	Ripoll	Claustre del Monestir	Orquestra Simfònica Juvenil de Haifa. Eliezer Gutman, violí. Daniela Buchbinder, violoncel. Dir.: Eliezer Hahitti. Rossini, Mendelssohn, Haydn, Bruch, Ben Haim.
31, divendres	22 h.	Ripoll	Claustre del Monestir	Ensemble Arco 66. Dir.: Daniel Tossi. Bach, Vivaldi, Telemann, Pueyo, Mozart.

AGOST

8, dissabte	22 h.	Camprodon	Monestir de Sant Pere	Carlota Garriga, piano. Schumann, Mompou, Montsalvatge, Albéniz.
14, divendres	23 h.	Sant Joan de les Abadesses	Cafè «La Coope»	Grup de Jazz. <i>Jazz clàssic</i> .
15, dissabte	22 h.	Camprodon	Monestir de Sant Pere	Orquestra de Cambra Solistes de Catalunya. Lourdes i Lluís Pérez Molina, piano. Dir.: Xavier Güell. Mozart.
22, dissabte	22 h.	Camprodon	Monestir de Sant Pere	Xavier Torra, contratenor. Mireia Hernández, clavicèmbal. <i>Cançons italianes del s. XVII i àries italianes de Händel</i> .

LA SEGARRA

AGOST

1, dissabte	22 h.	Cervera	Pati de la Universitat	Carme Bustamante, soprano. Manuel García Morante, piano. Txaikovski, Rachmaninov, Toldrà, Montsalvatge, Granados, García Morante.
7, divendres	22 h.	Cervera	Pati de la Universitat	Salvador Gratacòs, flauta. Josep M. Alpiste, violí. Emilio Mateo, viola. Richard Talkowsky, violoncel. Ferran Sala, contrabaix. Jordi Vilaprinyó, piano. Donizetti, Beethoven, Bartók, Schubert.
9, diumenge	22 h.	Cervera	Pati de la Universitat	José M. Alpiste, Joan Olivé, violí. Emilio Mateo, viola. Richard Talkowsky, violoncel. Teixidor.
14, divendres	22 h.	Cervera	Pati de la Universitat	Münchener Jugendorchester. Dir.: Jordi Mora. Mendelssohn, Mozart, Beethoven.

SEGRIÀ

AGOST

7, divendres	22 h.	Mollerussa	Auditori de la S.C.R. l'Amistat	Grup Instrumental Barroc «Música Concertada». Vivaldi, Corelli, Telemann, Scarlatti.
27, dijous	21,30 h.	Lleida	Sala de la Caparrella	Orquestra Simfònica del Curs Internacional de Música. Schubert, Telemann, Bach, Haydn.
28, divendres	21,30 h.	Lleida	Església Parroquial de Sant Llorenç	Concert de Cloenda del Curs de Tècnica Vocal del Curs Internacional de Música. Dir.: Helmut Lips.
29, dissabte	22 h.	Lleida	Seu Vella	Orquestra de Cambra Leos Janacek. Daniel Fajkus, oboè. Jana Hankeova, clavicèmbal. Hana Cermakova, flauta. Dir.: Peter Sumnik. Kohout, Telemann, Corelli, Bach.

LA SELVA**JULIOL**

23, dijous 22,15 h. Sant Hilari Sacalm Església Parroquial Trio de Barcelona. Enrique Santiago, viola. Enric Ponsa, contrabaix. Schubert, Brahms.

31, divendres 22,15 h. Sant Hilari Sacalm Església Parroquial Alumnes de l'Escola de Música de Barcelona. Grup Instrumental de l'Escola de Música de Sant Hilari. Bach. Haydn.

AGOST

4, dimarts 22,15 h. Sant Hilari Sacalm Església Parroquial Quartet Vocal Cantabile. Mozart, Arien, Elton John, Schubert, Monteverdi, Bennett.

7, divendres 22,15 h. Sant Hilari Sacalm Església Parroquial Orquestra de Cambra del Teatre Lliure. Dir.: Josep Pons. Strauss, Debussy, Mahler, Schönberg.

11, dimarts 22,15 h. Sant Hilari Sacalm Església Parroquial Llufs Claret, violoncel. Bach, Casals, Kodály.

SOLSONÈS**AGOST**

13, dijous 22 h. Solsona Auditori del Palau Episcopal Júlia Fortuny, soprano. Jordi Vilaprinyó, piano. Schubert, Schumann, Brahms. *Àries d'òperes italianes*.

21, divendres 22 h. Solsona Auditori del Palau Episcopal Trini Mujal, piano. Mozart, Chopin, Mompou, Bartók, Poulenc.

27, dijous 22 h. Solsona Auditori del Palau Episcopal Claudi Arimany, flauta. Jindrich Bardon, violí. Miquel Serra-hima, viola. Mark Friedhoff, violoncel. Mozart.

30, diumenge 22 h. Solsona Auditori del Palau Episcopal Orquestra Simfònica del Curs Internacional de Música de Lleida. Dir.: Francesc Llongueres. Schubert, Telemann, Bach, Haydn.

ALT URGELL**JULIOL**

8, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Claustre de la Catedral Harmonia Calda. Haydn, Schubert, Dvorák, Hindemith.

15, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Auditori La Salle Esbart Dansaire de Rubí. Enric Majó. *Setmana Santa*, d'Espriu.

22, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Auditori La Salle Orquestra Simfònica Juvenil de Haifa. Eliezer Gutman, violí. Daniela Buchbinder, violoncel. Dir.: Eliezer Hahitti. Rossini, Mendelssohn, Haydn, Bruch, Ben Haim.

29, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Auditori La Salle Eulàlia Solé, piano. Beethoven, Mozart.

AGOST

5, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Capella de Sant Miquel Madrona Elias, Jordi Reguant, clavicèmbal. Bach, Händel.

12, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Claustre de la Catedral Nova Acadèmia. *Cançons i sonates italianes del segle XVII*.

19, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Catedral Orquestra de Cambra de Cheltenham. Marçal Cervera, violoncel. Dir.: Marc Foster. Boccherini, Haydn, Mozart, Arnold.

26, dimecres 22 h. La Seu d'Urgell Claustre de la Catedral Diatessaron. *Música dels segles XVII i XVIII*.

URGELL**AGOST**

9, diumenge 18 h. Vallbona de les Monges Església Parroquial Josep M. Mas Bonet, orgue. Cabanilles.

VALLÈS OCCIDENTAL**JULIOL**

2, dijous 22,30 h. Sabadell Escola d'Estudis Empresarials Coral Belles Arts, de Sabadell. Dir.: Josep Pons. Gesualdo, Poulenc, Toldrà, Espià, Comellas, Taltabull.

9, dijous 22,30 h. Sabadell Amfiteatre de la Caixa de Sabadell Leonora Milà, piano. Bach, Schumann, Chopin, Albéniz, Milà, Falla.

16, dijous 22,15 h. Matadepera Església Parroquial Orquestra de Cambra del Palau de la Música Catalana. Dir.: Juan José Olives. Corelli, Bach, Telemann.

22,30 h. Sabadell Amfiteatre de la Caixa de Sabadell Cobla Mediterrània. Serra. garreta, Toldrà.

23, dijous	22,15 h.	Matadepera	Església Parroquial	Gonçal Comellas, violí. Miquel Farré, piano. Saint-Saëns, Mozart, Beethoven, Prokofiev.
	22,30 h.	Sabadell	Església de Sant Feliu del Racó	Gabriel Amat, piano. Albéniz, Chopin, Bach.
AGOST				
27, dijous	22,15 h.	Matadepera	Església Parroquial	Orquestra de Cambra de Cheltenham. Marçal Cervera, violoncel. Boyel, Arnold, Mozart, Boccherini.
VALLÈS ORIENTAL				
JULIOL				
10, divendres	22,30 h.	Sant Feliu de Codines	Parc Can Xifreda	Coral Joventut Sardanista de Puig-reig i orquestra. Dir.: Ramon Noguera. Hamlisch.
16, dijous	22,30 h.	Montseny	Plaça Major	T.F. & Percussion. Algueró, Tenas, Solé, Agostini, Miralta...
17, divendres	22,30 h.	Sant Feliu de Codines	Església Parroquial	Quintet de Vent Solistes de Barcelona. Lickl, Beethoven, Nielsen, Ibert.
18, dissabte	22,30 h.	La Costa	Església Parroquial	Jordi Codina, Josep M. Mangado, guitarra. Sors.
23, dijous	22,30 h.	Mosqueroles	Església Parroquial	Grup de Flautes dolces Araucaria. <i>Anònims del renaixement, Bartók.</i>
25, dissabte	22,30 h.	Montseny	Església Parroquial	Joan Furió, guitarra. Sors, Schubert, Turina, Morel.
30, dijous	22,30 h.	St. Esteve de Palautordera	Pavelló d'Esports	M. Jesús Crespo, Carles Marquès, piano. Stravinsky, Lutoslavsky, Montsalvatge.
31, divendres	22,30 h.	Montseny	Església Parroquial	Jordi Colomer, flauta dolça. Madrona Elias, clavicèmbal. Telemann, Händel, Bach, Walter, Linde.
	22,30 h.	Sant Feliu de Codines	Església Parroquial	Orquestra Simfònica del Vallès. Dir.: Albert Argudo. Mozart, Wagner, Beethoven.

